

Metsäsektorin suhdannekatsaus 2023-2024

Jari Viitanen, Antti Mutanen ja
Sari Karvinen (toim.)

Luonnonvara- ja
biotalouden tutkimus
93/2023

Sisältö

Yhteenveto	3
Kansainvälinen ja kotimainen suhdannekehitys	10
Kansainvälinen talous	11
Kotimaan talous	19
Metsäteollisuus	21
Saha- ja vaneriteollisuuden tuotanto ja vienti	22
Massa- ja paperiteollisuuden tuotanto ja vienti	32
Metsäteollisuuden kannattavuus	39
Työlliset metsäsektorilla	44
Ikkuna: Työvoimatutkimuksen raportointitavoissa muutoksia	46
Metsäteollisuuden työllisyys	47
Metsätalous	51
Puuvarojen käyttö	52
Raakapuumarkkinat	54
Bioenergiamarkkinat	59
Ikkuna: Puun energiakäytön kestävyyskriteerit tiukentuvat	66
Yksityismetsätalouden kannattavuus	67
Metsätalouden työllisyys	71
Ennusteiden osuvuus	74

Yhteenveto

Kahden huippuvuoden jälkeen metsäteollisuustuotteiden kysyntä keskeisillä markkina-alueilla on heikentynyt selvästi. Rakennusala piinaavat inflaatio, korkeat korot ja yleinen epävarmuus, kemiallista metsäteollisuutta kysynnän heikkous ja korkeat varastotasot. Vaikutukset välittyvät metsäteollisuuden kotimaan tuotantoon, vientiin, hakkuumääriin ja puukauppaan. Ensi vuonna metsäteollisuustuotteiden kysynnän ennakoidaan kuitenkin jo hieman piristyvän.

Sahateollisuudessa suhdannenäkymät ovat heikot, ja vasta ensi vuoden loppupuolella sahatavaran kysynnän ennakoidaan kasvavan rakentamisen elpyessä. Sahatavaran tuotanto- ja vientimäärät putoavat reippaasti tänä vuonna ja ensi vuonna kasvu jää vaisuksi. Koivuvanerin tuotantoa rajoittaa raaka-aineen saatavuus. Myös massa- ja paperiteollisuuden tuotteiden kysyntä on ollut vaisua ja tuotanto Suomessa supistuu viime vuodesta. Kysynnän ennakoidaan hieman elpyvän ensi vuoden aikana. Kotimaisen metsäteollisuuden kannattavuus heikkenee huomattavasti edellisvuosista.

Teollisuuspuun hakkuut vähenevät tänä vuonna, mutta lisääntyvät jälleen ensi vuonna 63 miljoonaan kuutiometriin. Kasvavat hakkuumäärät kohentavat metsätalouden työllisyyttä ensi vuonna. Tämän vuoden alkupuolen voimakkaan nousun jälkeen kotimaan kantohinnat ovat kääntyneet jo laskuun. Ensi vuonna havupuiden kantohinnat laskevat hieman kuluvaan vuoteen verrattuna. Metsähakkeen käyttö ja sen laitoshinta sekä pellettien tuotanto kasvavat jonkin verran.

Taloukasvu hieman piristymässä metsäteollisuuden vientimarkkina-alueilla ensi vuonna

Kysyntä Suomen metsäteollisuustuotteiden päämarkkinoilla on heikkoa. Vaikka euroalueen talouden odotetaan kasvavan puolisen prosenttia vuositasolla tänä vuonna, talous voi ajautua taantumaan loppuvuoden aikana. Saksan talous on ollut jo taantumassa koko alkuvuoden. Kysynnän heikkoutta selittävät edelleen korkealla pysyvä inflaatio, korkeat korot, asuntomarkkinoiden ja rakennusalan synkät näkymät, epävarmuus ja heikko luottamus. Myös muilla metsäteollisuuden vientialueilla taloukasvu on hidasta ja kysyntä heikkoa. Ensi vuonna talouksien odotetaan kuitenkin hieman jo piristyvän ja kysynnän kasvavan. Suomen metsäteollisuuden vuoden 2022 vientiosuuksilla painotettu maailmantalous kasvaa tänä vuonna 1,7 prosenttia, ja ensi vuonna kaksi prosenttia. Kuluvan loppuvuoden ja ensi vuoden aikana euron ja dollarin vaihtosuhteeseen ei odoteta merkittäviä muutoksia nykykurssiin verrattuna.

Sahatavaran markkinanäkymät alavireiset

Tänä vuonna sekä sahatavaran viennin että tuotannon ennustetaan laskevan kahdeksan prosenttia viime vuodesta. Taustalla ovat korkea korkotaso, kohonneet kustannukset ja talouden epävarmuus, jotka heijastuvat rakentamismääriin monilla markkina-alueilla. Sahatavaramarkkinoiden heikko tilanne jatkuu myös ensi vuoden alun aikana. Rakentamisen elpyminen ja sahatavaran kysynnän kasvu alkavat mahdollisesti vasta vuoden 2024 loppupuoliskolla. Vuonna 2024 Suomen sahatavaran tuotannon ja viennin ennustetaan vahvistuvan vain hieman kuluva vuodesta. Sahatavaran keskimääräisen vientihinnan odotetaan jäävän neljä prosenttia vuotta 2023 alemmaksi.

Vanerin tuotannon ja viennin ennakoidaan supistuvan vuonna 2023 voimakkaasti viime vuodesta. Havuvanerin vienti on vähentynyt rakentamisen laskiessa Euroopassa, ja samalla tuotantoa on Suomessa rajoitettu. Koivuvanerin tuotantoa ja vientiä haittaa raaka-aineen saatavuus. Vaikka vanerin pitkään jatkunut vientihinnan nousu päättyi kuluvan vuoden kesällä, jää koko vuoden 2023 vanerin keskimääräinen vientihinta neljä prosenttia viime vuotta korkeammaksi. Vuonna 2024 vanerin tuotannon ja viennin ennustetaan pysyvän kuluvan vuoden tasolla ja keskimääräisen vientihinnan laskevan kahdeksan prosenttia.

Kemiallisen metsäteollisuuden tuotantomäärät tippuvat viime vuodesta

Kartongin tuotanto- ja vientimäärät laskevat tänä vuonna yli viidenneksen viime vuodesta. Markkinatilanne on heikko, ja kapasiteetin käyttöaste siksi ennätyskellisen matala. Kartongin kysyntää heikentävät yksityisen kulutuksen aleneminen ja ostajien varastotasojen supistamiset. Kartonkien keskimääräinen vientihinta laskee kolme prosenttia tänä vuonna, vientihintojen laskun odotetaan kuitenkin pysähtyvän loppuvuoden aikana. Vaikka ensi vuonna hintojen ennakoidaan kääntyvän nousuun, viennin keskihinta laskee edelleen kuluvasta vuodesta kuusi prosenttia. Ensi vuonna kartongin tuotanto ja vienti kasvavat neljä prosenttia.

Paperin tuotanto ja vienti Suomesta alenevat tänä vuonna kymmenen prosenttia viime vuoden vertailutason heikkoudesta huolimatta. Tuotannon vähenemiseen vaikuttaa heikon kysynnän ja asiakkaiden varastojen purkamisten lisäksi tuotantokapasiteetin pieneneminen. Talouskasvu on vaisua, ja se pitää kysynnän myös ensi vuonna heikkona. Tilanteen arvioidaan jossain määrin normalisoituvan tämän vuoden pudotuksesta. Suomen tuotanto- ja vientimäärät kasvavat ensi vuonna pari prosenttia. Vaikka paperin vientihintojen pudotus on tasaantumassa, keskimääräinen vientihinta jää tänä vuonna seitsemän prosenttia viime vuotta heikommaksi. Ensi vuonna viennin keskihinta alenee edelleen yli 13 prosenttia.

Heikko talouskasvu, paino- ja kirjoituspapereiden ja kartonkien heikko kysyntä Euroopassa sekä korkeat varastotasot pitävät sellumarkkinat tänä vuonna vaisuina. Sellun vienti Suomesta kuitenkin kasvaa tänä vuonna 11 prosenttia, mikä johtuu viime vuoden heikosta vertailutasosta sekä Metsä Groupin Kemin uuden tehtaan käynnistymisestä. Sellun ja mekaanisen massan yhteenlasketut tuotantomäärät sen sijaan jäävät viime vuotta pienemmiksi paperin ja kartongin tuotantomäärien pudotessa reippaasti. Vuonna 2024 sellun vienti Suomesta kasvaa aiempaa suuremman tuotantokapasiteetin ansiosta vielä kuluvaakin vuotta nopeammin, vaikka talouskasvun heikkous tärkeillä markkina-alueilla pitää sellun kysynnän viime vuosia vaisumpana. Viennin vetämänä myös sellun ja massan kokonaistuotantomäärät nousevat huomattavasti. Sellun keskimääräiset vientihinnat laskevat merkittävästi sekä tänä että ensi vuonna.

Metsäteollisuuden kannattavuus heikkenee jyrkästi

Kahden ennätysvuoden jälkeen kotimaisen metsäteollisuuden tulokset putoavat tänä vuonna jyrkästi. Sahateollisuudessa kannattavuus palaa 2010-luvun keskimääräiselle tasolle eli liikevoitto jää muutama prosenttiin. Vuonna 2024 ei ole näkyvissä muutosta sahojen tilanteeseen, jos rakentaminen Euroopassa laahaa edelleen. Vanerilla sen sijaan menee edelleen erittäin hyvin, etenkin koivuvanerilla. Myös massa- ja paperiteollisuuden huippuvuodet ovat ohi. Euroopan talouskasvun heikkous tarkoittaa sitä, että niiden kannattavuus jää alhaiseksi sekä kuluvana että ensi vuonna. Kartonkiteollisuudella on perinteisesti mennyt hieman tasaisemmin, mutta senkin osalta tulokset putoavat poikkeuksellisen paljon kuluvana vuonna. Ensi vuonna kartonkiteollisuuden tilanteeseen ei ole odotettavissa suurta muutosta, koska vientihintojen odotetaan laskevan edelleen eikä kustannustason tai tuotantomäärän ennakoita muuttuvan olennaisesti.

Taantuma hiljentää puukauppaa, niukkuus raakapuusta jatkuu

Talouden taantuminen vuoden 2023 aikana on johtanut raakapuumarkkinoiden hiljenemiseen kesän jälkeen. Teollisuuspuiden hakkuiden ennustetaan tänä vuonna vähenevän metsäteollisuuden heikentyneen kysynnän seurauksena seitsemän prosenttia viime vuodesta 59,4 miljoonaan kuutiometriin. Tukkipuun hakkuut vähenevät 11 prosenttia 25,4 miljoonaan ja kuitupuun hakkuut neljä prosenttia 34,1 miljoonaan kuutiometriin. Alkuvuoden vahvan kehityksen vuoksi havutukkien vuosikeskiarvona lasketut kantohinnat nousevat kuluvana vuonna 5–6 prosenttia, koivutukin 17 prosenttia ja kuitupuiden 26–33 prosenttia. Tänä vuonna suurimmaksi osaksi Virosta, Latviasta ja Ruotsista lähtöisin olevan raakapuun tuonti pysyy suunnilleen ennallaan 4,9 miljoonassa kuutiometrissä. Teollisuuspuiden hakkuiden ja raakapuun tuonnin yhteismäärä vähenee seitsemän prosenttia 64,3 miljoonaan kuutiometriin.

Vuonna 2024 niukkuus raakapuusta jatkuu, ja metsäteollisuustuotteiden kasvava jalostuskapasiteetti ja kiristynyt kilpailu heijastuvat puumarkkinoille. Tukki- ja kuitupuun hakkuiden ennustetaan kasvavan kuudella prosentilla 63 miljoonaan kuutiometriin. Tukkipuun hakkuut kasvavat osin aiemman leimikkovarannon ansiosta, sillä mänty- ja kuusitukkien keskimääräiset kantohinnat laskevat neljä prosenttia sahatavaran hintojen perässä. Koivutukin kantohinta nousee viisi prosenttia, kun lehtivanerin kysyntä säilyy hyvänä. Kuitupuiden kantohinnat laskevat vain vähän, 0–2 prosenttia, kun puunkorjuukustannukset kasvavat harvennushakkuiden lisääntyessä, sellun tuotanto on vahvassa kasvussa ja myös kartongin ja paperin tuotannot kasvavat hieman. Kuitupuiden kasvavan kysynnän ansiosta raakapuun tuonti lisääntyy kymmenyksellä 5,4 miljoonaan kuutiometriin. Teollisuuspuun hakkuiden ja raakapuun tuonnin yhteismäärä kasvaa kuusi prosenttia 68,4 miljoonaan kuutiometriin.

Yksityismetsätalouden tulot ja liike-tulos kasvussa

Vuonna 2022 yksityismetsien bruttokantorahatulot olivat 179 euroa hehtaarilta (2,4 mrd. €). Tulot olivat 11 prosenttia suuremmat kuin viiden viime vuoden keskiarvo. Vuonna 2023 euromääräiset tulot nousevat ja pysyvät samalla tasolla 2024, mutta reaalisesti ne ovat laskusuunnassa. Investoinnit puuntuotantoon vähenivät vuonna 2022, mutta vuonna 2023 niiden odotetaan hieman lisääntyvän. Myös vuonna 2024 investointien odotetaan lisääntyvän, mutta olevan selvästi alle tavoitetason.

Yksityismetsätalouden liike-tulos oli 163 euroa hehtaarilta (2,2 mrd. €) vuonna 2022. Puun hintojen nousun takia liike-tulos kipuaa noin 170 euroon hehtaarilta vuonna 2023, ja euro-määräisesti tulos pysyy lähes samalla tasolla vuonna 2024. Yksityismetsien puuntuotannon reaalinen sijoitustuotto oli kuusi prosenttia vuonna 2022. Pystykauppahintojen nousu nostaa tuoton lähelle 10 prosenttia vuonna 2023, ja vastaavasti lasku pudottaa sen negatiiviseksi vuonna 2024. Ilman pystykauppahintojen muutoksia laskettu tuotto on noin viisi prosenttia.

Metsätalous työllistää

Metsäsektorin työllisyys ylsi vuoden 2022 aikana hienoiseen kasvuun, kun metsäteollisuustuotteiden hyvä kysyntä ja tuotantokapasiteetin lisäykset lisäsivät työpaikkoja. Kuluvana vuonna metsäteollisuuden työllisyys heikkenee tuotantomäärien vähenemisen myötä kolme prosenttia. Koko metsäteollisuuden työllisyyden ennustetaan yltävän kahden prosentin kasvuun vuonna 2024.

Metsätaloudessa vuonna 2022 työllistivät vilkas puukauppavuosi, puun tuonnin tyrehtyminen Venäjältä ja tuontimäärien korvaaminen huomattavilta osin suomalaisista metsistä. Työllisyyttä lisäsi myös energiapuun hyvä kysyntä ja korjaaminen laitoksille lämmön tuotantoa varten. Suhdanteen nopeasta heikkenemisestä huolimatta metsätalouden työllisyyden ennustetaan hieman paranevan kuluvana vuonna. Ensi vuonna metsätalouden työllisyys kohenee edelleen kolme prosenttia.

Metsähakkeen ja puupellettien käyttö kasvussa

Vuonna 2022 metsäteollisuuden sivutuotepuun saatavuuden heikkeneminen nosti lämpö- ja voimalaitoksissa poltetun metsähakkeen määrän ensimmäistä kertaa yli 10 miljoonaan kuutiometriin. Vuonna 2023 metsähakkeen käytön odotetaan pysyvän edellisvuoden tasolla ja vuonna 2024 nousevan enintään muutamalla prosentilla, sillä korkeaksi noussut keskimääräinen laitoshinta rajoittaa sen käyttömäärää. Metsähakkeen laitoshinnan odotetaan nousevan vuoden 2023 aikana kaikkiaan 20 prosenttia. Vuonna 2024 laitoshinnan nousun ennakoidaan hidastuvan, mutta kasvavan silti 2–5 prosenttia. Kotimaista puupellettituotantoa rajoittaa raaka-aineiden saatavuus ja uusista tehdasinvestoinneista huolimatta pellettituotannon odotetaan kasvavan vuonna 2023 maltillisesti 20 000 tonnilla. Vuoden 2024 aikana tuotantomäärä todennäköisesti kasvaa edelleen 20 000–30 000 tonnilla.

Ennusteiden perusteet ja riskit

Metsäsektorin suhdannekatsauksessa tuotetaan tietoa metsäsektorin nykytilanteesta ja lähiajan näkymistä. Ennusteet perustuvat julkisiin tilastoihin, maailmantalouden kehitysenusteisiin, eri lähteistä saatavaan metsäsektorin markkinainformaatioon sekä Luonnonvarakeskuksessa tehtäviin tutkimuksiin. Ennusteiden tekemisessä käytetään niin sanottua johdetun kysynnän periaatetta, jolloin kotimaan ja vientimarkkinoiden talouskehitysten vaihteluiden oletetaan heijastuvan metsäteollisuustuotteiden kysynnän kautta metsäteollisuuden tuotantoon ja kotimaan puumarkkinoille. Myös metsäsektorin toimintaympäristön muutosten ja valtion taloudellisten ohjauskeinojen vaikutuksia on huomioitu ennusteita tehtäessä. Ennustettua huonompi talouskehitys alentaisi Suomen metsäteollisuuden vientihintoja, tuotantoa ja kannattavuutta verrattuna tässä esitettyihin ennusteisiin. Metsäteollisuudesta vaikutukset leviäisivät puun kysynnän alentuessa myös raakapuumarkkinoille, metsätalouden työllisyyteen ja yksityismetsätalouden kannattavuuteen. Tällöin Suomen metsäsektorin kehitys jäisi nyt esitettyjä ennusteita heikommaksi. Ennustettua parempi talouskehitys puolestaan toimisi päinvastoin.

Käsitys maailmantalouden ja vientimarkkinoiden talouskehityksestä muodostetaan eri organisaatioiden (esimerkiksi OECD, IMF, ETLA, Nordea, Suomen Pankki) ennusteiden perusteella. Tämän katsauksen ennusteet perustuvat syys-lokakuun 2023 tietoihin metsäsektorista ja ennusteisiin maailmantalouden kehityksestä vuosille 2023–2024. Metsäsektorin ennusteet vastaavat tutkijoiden käsitystä todennäköisimmästä kehityksestä. Ne ovat piste-ennusteita ja pohjautuvat vientimarkkinoiden kasvuennusteisiin sekä muihin taustaoletuksiin markkinoiden kehityksestä.

Syksyllä 2023 merkittävimmät ennusteisiin ja talouskehitykseen liittyvät epävarmuustekijät edelleen Venäjän hyökkäyssotaan Ukrainassa ja siitä seurauksena koituviin kerrannaisvaikutuksiin. Kuinka kauan sota kestää, laajeneeko se mahdollisesti suuremmaksi kansainväliseksi konfliktiksi ja miten energian saatavuus ja hinta kehittyvät Euroopassa tulevan talven aikana? Vaikka inflaatiovahdin ennakoidaan globaalisti hidastuvan ensi vuoden aikana mahdollistaen keskuspankkien koronlasku- ja leikkaukset, uudet inflaation pitkittymistä lisäävät shokit, kuten Lähi-idän tilanteen laajeneminen ja vaikutukset öljyn hintaan, ovat mahdollisia. Tämä pitäisi myös keskuspankkien rahapolitiikan kireänä. Heikentyvä taloustilanne voi johtaa myös poliittisiin levottomuuksiin ja protektionismin kasvuun eri maissa ja talousalueilla. Kiinan ja Yhdysvaltojen välisten jännitteiden lisääntyminen on mahdollista. Vuoden 2024 loppupuolella käytävien Yhdysvaltain presidentinvaalien lopputulos voi lisätä myös epävarmuutta.

Keskeiset ennustemuuttujat 2022–2024e*

Tuote		2022	2023e	2024e
		% -muutos edellisvuodesta		
Havusahatavara	tuotanto	-6	-8	1
	vienti	-2	-8	1
	vientihinta	5	-25	-4
Vaneri	tuotanto	-3	-15	0
	vienti	-6	-16	0
	vientihinta	31	4	-8
Sellu	tuotanto	-15	-3	9
	vienti	-12	11	13
	vientihinta	25	-18	-9
Paperi	tuotanto	-31	-10	2
	vienti	-31	-10	2
	vientihinta	54	-7	-13
Kartonki	tuotanto	-2	-22	4
	vienti	-2	-22	4
	vientihinta	23	-3	-6
Teollisuuspuun hakkuut		-3	-7	6
Puun tuonti (sis. hakkeen)		-59	2	10

* Hintamuutokset ovat nimellisiä.

Lähteet: Metsäteollisuus ry, Tulli ja Luke (ennusteet).

Yksityismetsien keskimääräiset nimelliset kantohinnat 2022–2024e

Puutavaralaji	2022	2023e	Muutos	2024e	Muutos
	€/m ³	€/m ³	%	€/m ³	%
Mäntytukki	67,0	71,2	6	68,5	-4
Kuusitukki	71,3	74,9	5	71,8	-4
Koivutukki	48,5	56,6	17	59,2	5
Mäntykuitu	19,8	25,5	29	25,3	-1
Kuusikuitu	21,9	27,6	26	27,1	-2
Koivukuitu	19,8	26,3	33	26,2	0

Lähde: Luke.

KANNOLTA MARKKINOILLE

Ennuste hakkuista, jalostuksesta ja metsäteollisuustuotteiden viennistä 2024.

PUUVARAT

2500
milj. m³

Suurin ylläpidettävissä oleva hakkuukertymä vuodessa

79,8
milj. m³

TEOLLISUUSPUUN HAKKUUT

63,0
milj. m³ +6%

RAAKAPUUN TUONTI

5,4
milj. m³ +10%

TUKKIPUU

+2%
26,0
milj. m³

KUITUPUU

+9%
37,0
milj. m³

METSÄHAKKEEN ENERGIÄKÄYTTÖ

10,3
milj. m³ +2%

PUUTUOTETEOLLISUUS

TUOTANTO

MASSA- JA PAPERITEOLLISUUS

PELLETIT

0,4
milj. t +7%

VANERI

0,9
milj. m³ 0%

SAHATAVARA

10,4
milj. m³ +1%

HAKE CHIPS

SELLU

7,5
milj. t +9%

KARTONKI

3,3
milj. t +4%

PAPERI

2,8
milj. t +2%

m³ 0%
0,8 milj.
€ -8%
720 €/m³

m³ +1%
8,0 milj.
€ -4%
215 €/m³

VIENTI

t +13%
4,6 milj.
€ -9%
556 €/t

t +4%
3,3 milj.
€ -6%
904 €/t

t +2%
2,7 milj.
€ -13%
857 €/t

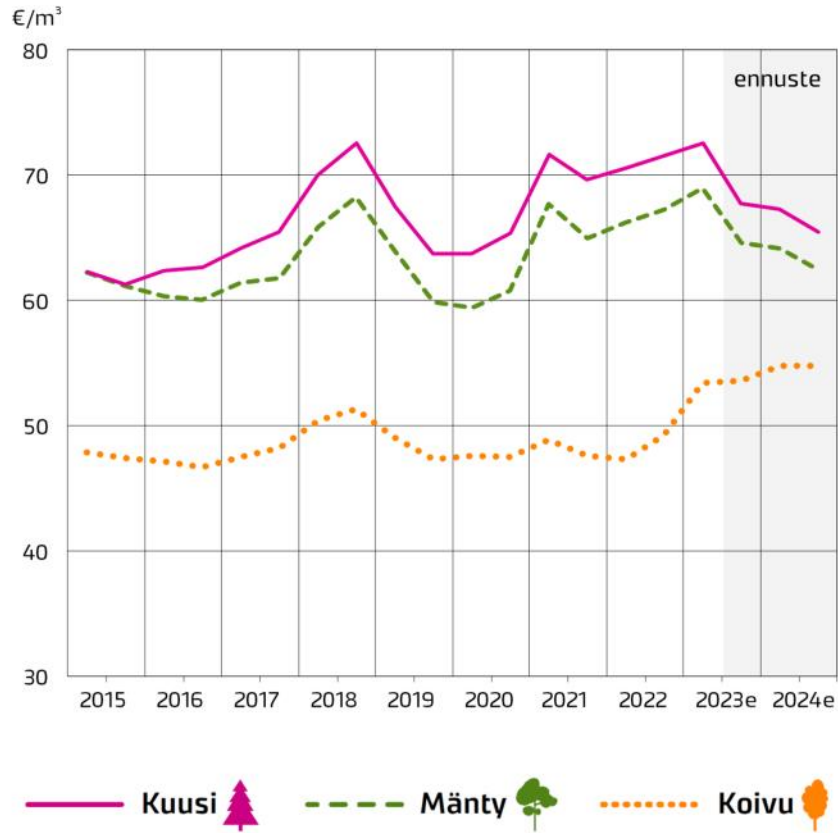
KANTOHINNAT PUOLIVUOSITTAIN

Tukkipuu / Kuitupuu 2015–2024e

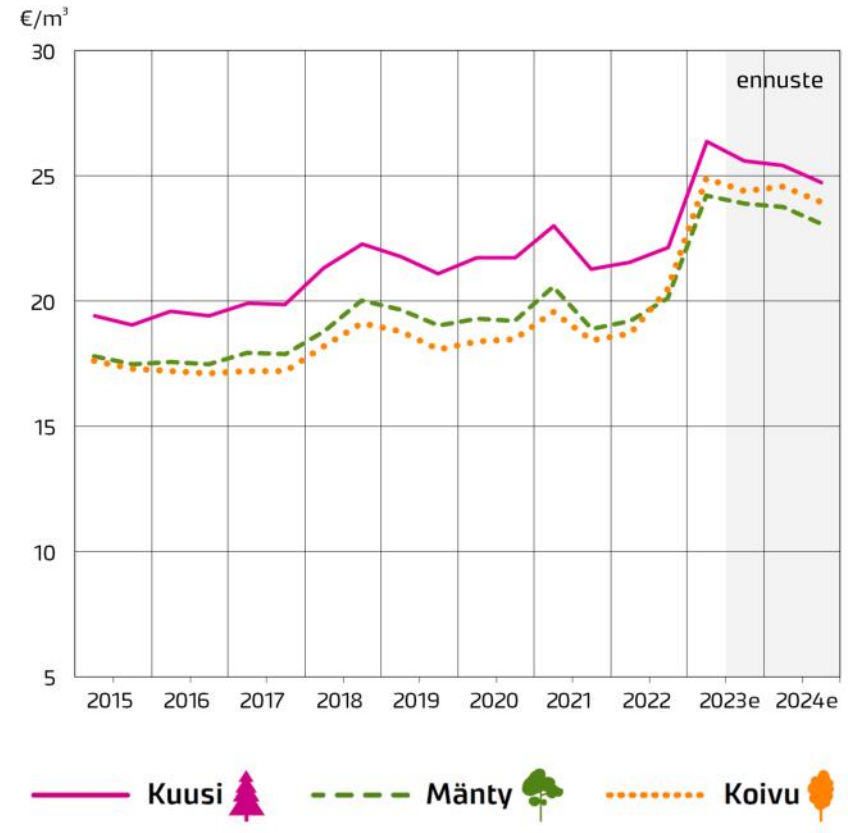
(vuoden 2022 hinnoin, elinkustannusindeksi)

TUKKIPUU

KUITUPUU

Kansainvälinen ja kotimainen suhdannekehitys

Kansainvälinen talous

Jari Viitanen

Kahden huippuvuoden jälkeen kysyntä Suomen metsäteollisuustuotteiden päämarkkinoilla on heikkoa. Vaikka euroalueen talouden odotetaan kasvavan puolisen prosenttia vuositasolla tänä vuonna, talous voi ajautua taantumaa loppuvuoden aikana. Saksan talous on ollut jo taantumassa koko alkuvuoden. Kysynnän heikkoutta selittävät edelleen korkealla pysyvä inflaatio, korkeat korot, asuntomarkkinoiden ja rakennusalan synkät näkymät, epävarmuus ja heikko luottamus. Myös muilla metsäteollisuuden vientialueilla talouskasvu on hidasta ja kysyntä heikkoa. Ensi vuonna talouksien odotetaan kuitenkin hieman jo piristyvän ja kysynnän kasvavan. Suomen metsäteollisuuden vuoden 2022 vientiosuuksilla painotettu maailmantalous kasvaa tänä vuonna 1,7 prosenttia, ja ensi vuonna kaksi prosenttia.

Kesän 2023 jälkeen euro on hieman heikentynyt dollariin nähden euroalueen talouden ennakoitua väisempien kasvunäkymien vuoksi. Kuluvan loppuvuoden ja ensi vuoden aikana euron ja dollarin vaihtosuhteeseen ei odoteta merkittäviä muutoksia nykykurssiin verrattuna.

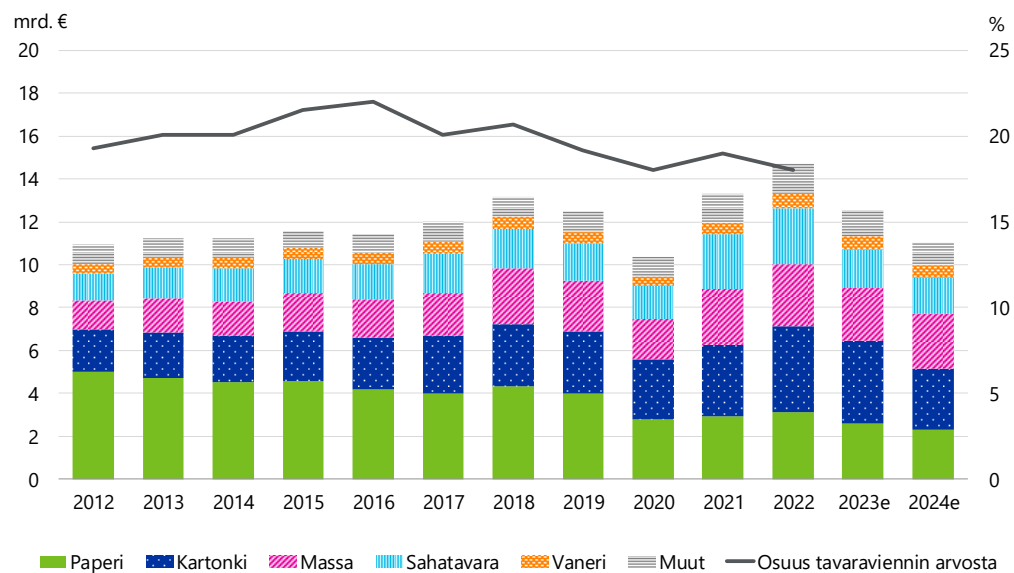
Merkittävimmät lähitulevaisuuden talouskehitykseen vaikuttavat epävarmuustekijät liittyvät edelleen Venäjän hyökkäyssotaan Ukrainassa ja siitä seurauksena koituviin kerrannaisvaikutuksiin. Vaikka inflaatiouvauhdin ennakoidaan globaalisti hidastuvan ensi vuoden aikana mahdollistaen keskuspankkien koronlaskuloitukset, uudet inflaation pitkittymistä lisäävät shokit ovat mahdollisia.

Metsäteollisuuden kaksi huippuvuotta takana

Vuosina 2021 ja 2022 metsäteollisuustuotteiden maailmanmarkkinakysyntä oli poikkeuksellisen hyvää. Vuonna 2021 Suomen metsäteollisuustuotteiden viennin nimellinen arvo kasvoi 27 prosenttia edellisvuoteen verrattuna. Vuonna 2022 viennin arvo kasvoi edelleen lähes 12 prosenttia 14,7 miljardiin euroon. Voi-

makkaasta kasvusta huolimatta metsäteollisuustuotteiden viennin arvon osuus Suomen koko tavaraviennin nimellisestä arvosta supistui viime vuonna prosenttiyksikön edellisvuodesta 18 prosenttiin Suomen koko tavaraviennin nimellisen arvon kasvettua lähes 19 prosenttia. Metsäteollisuuden vientituloja kasvattivat erityisesti eri päätuotteiden viennin yksiköhintojen poikkeuksellisen voimakkaat nousut.

Suomen metsäteollisuustuotteiden viennin nimellinen arvo tuoteryhmittäin ja osuus tavaraviennin arvosta 2012–2024e

Vuosien 2023–2024 arvot perustuvat Luken ennusteisiin vientimääristä ja -hinnoista.

Lähteet: Tulli ja Luke.

Puutuoteteollisuudessa viennin nimellinen kokonaisarvo vuonna 2022 kasvoi seitsemän prosenttia edellisvuodesta yli 4,1 miljardiin euroon. Vaikka sekä sahatavaran että vanerin vientimäärät laskivat edellisvuodesta, viennin yksikköhintojen nousu lisäsi viennin arvoa. Eriytyisen kova hintojen nousu oli vanerilla. Sekä havu- että lehtivanerin viennin yksikköhinnat nousivat kolmanneksen edellisvuodesta. Sahatavaran vientihintojen kehitys sen sijaan oli maltillisempaa, vain muutaman prosentin. Puutuoteteollisuuden päätuotteista vain kuusi sahatavaran vientimäärät kasvoivat hieman.

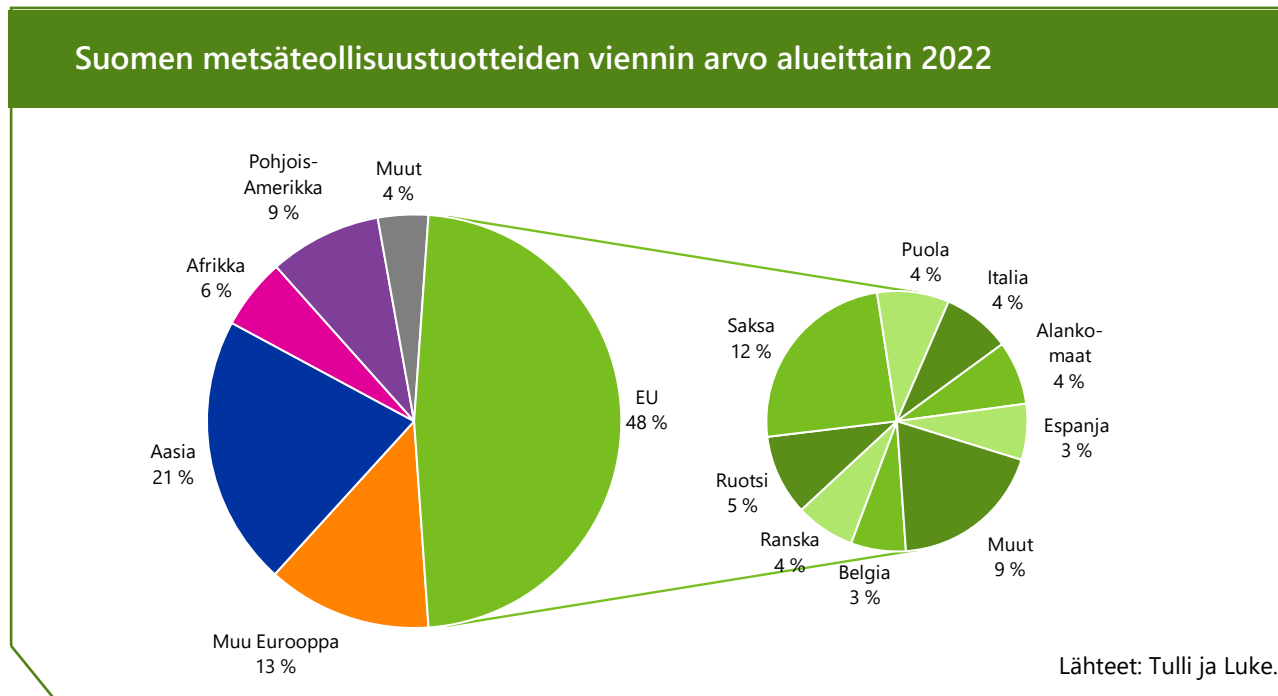
Massa- ja paperiteollisuudessa viennin nimellinen kokonaisarvo kasvoi lähes 14 prosenttia vajaaseen 10,6 miljardiin euroon vuonna 2022. Myös massa- ja paperiteollisuudessa viennin arvon nousu perustui viennin yksikköhintojen voimakkaalle nousulle, vaikka vientimäärät supistuivat. Lähes neljä kuukautta kestäneen UPM:n ja Paperiliiton välisen työtaistelun seurauksena UPM:n ja Paperitehtaat pysyivät suljettuina alkuvuoden 2022, mikä vaikutti massan ja paperin tuotanto- ja vientimääriin. Kartongin vientimäärä sen sijaan pysyi lähes edellisvuoden tasolla. Paperin viennin kes-

kimääräiset yksikköhinnat nousivat 54, massan 25 ja kartongin 22 prosenttia edellisvuodesta.

Vuonna 2022 puutuoteteollisuuden osuus metsäteollisuustuotteiden viennin arvosta oli 28 prosenttia ja massa- ja paperiteollisuuden osuus 72 prosenttia. Edellisvuoteen verrattuna puutuoteteollisuuden osuus aleni reilun prosenttiyksikön. Kartonkia vietiin neljällä miljardilla eurolla. Paperista saadut vientitulot olivat 3,1 ja massasta 2,9 miljardia euroa. Vanerin viennin nimellinen arvo kasvoi lähes 130 miljoonalla eurolla edellisvuodesta 677 miljoonaa euroon. Sahatavaraa vietiin 2,6 miljardilla eurolla, mikä oli vain vajaa 30 miljoonaa euroa edellisvuotta enemmän.

Metsäteollisuustuotteiden viennin arvon jakautumiseen vaikuttavat eri tuoteryhmien markkinahinnat ja vientimäärät kohdemaihin. Peräkkäisinä vuosina tarkasteltuna kohdealueilta saatavissa vientituloissa ei ole ollut yleensä suuria muutoksia, mutta pidemmällä aikavälillä voidaan havaita selkeitä trendejä, kuten Kiinan merkityksen kasvu.

Hyvän suhdannetilanteen seurauksena metsäteollisuustuotteiden viennin arvo lisääntyi lähes kaikille markkina-alueille ja kohdemaihin vuonna 2022. Poikkeuksena olivat kuitenkin massa- ja paperiteollisuustuotteiden viennin romahtaminen Venäjälle pakotteiden vuoksi sekä puutuoteteollisuudessa lähes 100 miljoonan vientitulojen väheneminen Britanniaista. Lähes 400 miljoonan euron vientitulojen lisäys Yhdysvalloista puolestaan perustui paperi- ja

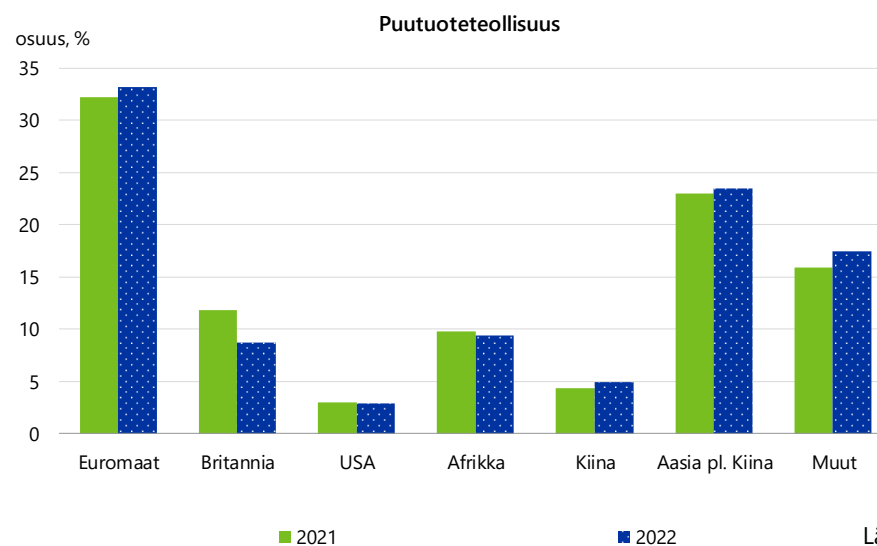
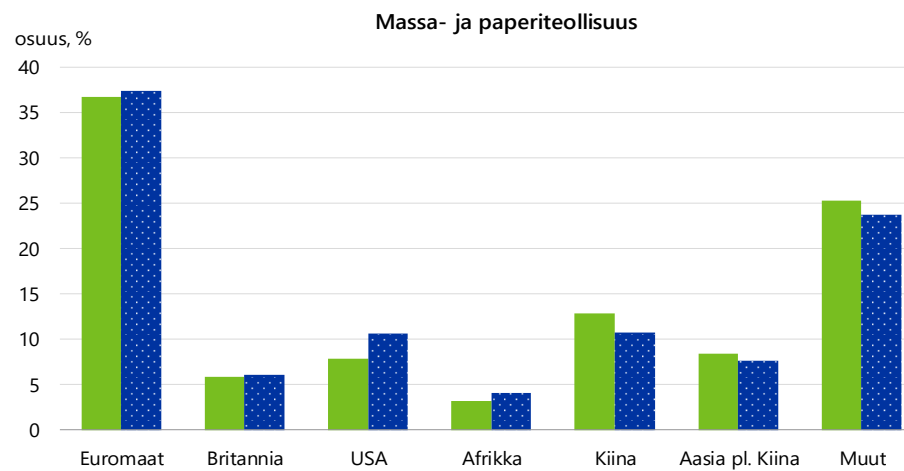
kartonkituotteiden hintojen nousuun. Yhdysvaltojen osuus massa- ja paperiteollisuuden vientituloista kasvoi lähes neljä prosenttiyksikköä 10,6 prosenttiin. Kysynnän heikkous ja painuneet varastotasot vähensivät sellun kysyntää ja vientimääriä Kiinaan.

Maailmantalouden kasvu pysyy vaimeana

Vuonna 2022 maailmantalous kasvoi 3,5 prosenttia, mikä oli 2,6 prosenttiyksikköä edellisvuotta vähemmän. Globaalia kasvua hidastivat vuoden 2021 korkea vertailutaso, yleinen epävarmuuden kasvu, Kiinan heikentynyt talustilanne sekä erityisesti eri puolilla maailmaa nopeasti kohonnut inflaatio, joka heikensi kuluttajien ostovoimaa ja pakotti keskuspankit reagoimaan ohjaukorkojen asteittaisilla nostoilla. Tämä puolestaan heikensi nopeasti investointihalukkuutta ja lisäsi jo ennestään velkaantuneiden kotitalouksien ja yritysten lainanhoitokuluja. Euroopassa Ukrainan sota ja energian saatavuuteen liittyneet ongelmat lisäsivät epävarmuutta.

Kuluvan vuoden alkupuolella merkkejä globaalin talouden piristymisestä oli jo ilmassa. Kiinan joulukuussa 2022 tekemä päätös koronarajoitusten lopettamisesta piristi hetkellisesti maan taloutta. Useilla talousalueilla työmarkkinoiden tilanne pysyi hyvänä koronasta huolimatta, mikä loi uskoa talouskasvun elpymisestä. Kesän jälkeen talousnäköymät kuitenkin heikkenivät nopeasti lähes kaikilla talousalueilla. Koronan jälkeinen palvelualan veto on alkanut hiipua turismikauden vähitellen päättyessä ja teolli-

Suomen metsäteollisuustuotteiden viennin arvon jakautuminen 2021 ja 2022

Lähteet: Tulli ja Luke.

suustuotantoa vaivaa heikko kysyntä. Euroopassa rakentamis sektorin ennusteita on kevään jälkeen vedetty reippaasti alaspäin inflaation ja erityisesti nousseiden korkojen vuoksi.

Alkusyksyn 2023 aikana julkaistujen talousennusteiden mukaan maailmantalouden kasvu hidastuu noin 2,5–3 prosenttiin tänä vuonna. Vaikka ensi vuoden aikana palkkojen nousu elvyttää kuluttajien ostovoimaa hidastuvan inflaation ohella ja kysyntä alkaa elpymään, maailmantalouden kasvu piristyy vain hieman kuluvan vuoden lukemista. Euroalue todennäköisesti ajautuu taantumaan vielä kuluvan loppuvuoden aikana. Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) lokakuun 2023 ennusteisiin perustuva ja Suomen metsäteollisuuden vuoden 2022 vientiosuuksilla painotettu maailmantalous kasvaa tänä vuonna 1,7 prosenttia ja ensi vuonna kaksi prosenttia.

Inflaatio ja korot kääntyvät laskuun vuoden 2024 aikana

Viimeisen puolentoista vuoden aikana inflaation vastainen taistelu on hallinnut keskuspankkien toimintaa. Rahapolitiikan kiristämällä keskuspankit pyrkivät supistamaan kokonaiskysyntää, minkä seurauksena inflaatio hidastuu ajan myötä. Suurista talousmaista vain Kiina ja Japani eivät ole nostaneet ohjauskorkojaan. Vaikka Yhdysvalloissa inflaatio alkoi hidastua jo kesän 2022 jälkeen, elokuussa 2023 pohjainflaatio, joka ei sisällä energian ja elintarvikkeiden hintojen nousua, oli kuitenkin vielä 4,3

Kuva: [Unsplash/engin akyurt](#).

prosenttia. Kokonaisinflaatio oli elokuussa ylittäen jopa noussut heinäkuun lukemista 3,7 prosenttiin. Syyskuussa inflaatio pysyi ennallaan. Yhdysvaltojen keskuspankin (FED) maaliskuussa 2022 aloittamat koronnostot ovat jatkuneet asteittain ja viimeisin nosto tapahtui heinäkuussa 2023. Markkinoilla odotetaan vielä yhtä koronnostoa loppuvuoden aikana. Vaikka palkkojen nousu Yhdysvalloissa voi hetkellisesti vielä valua hintoihin, ensi vuoden aikana inflaation kuitenkin ennakoidaan jo hidastuvan merkittävästi, mikä mahdollistaisi ensimmäiset koronlaskut mahdollisesti jo vuoden 2024 puolivälissä.

Euroalueella inflaatio alkoi hidastua vasta vuoden 2022 loppupuolella. Syyskuussa 2023 kokonaisinflaatio oli 4,3 ja pohjainflaatio 4,5 prosenttia. Jalostamattomien elintarvikkeiden hin-

nat kallistuivat syyskuussa vielä 6,6 prosenttia viime vuoden vastaavaan ajankohtaan verrattuna. Inflaation vähitellen hellittäessä Euroopan keskuspankin (EKP) koronnoston saattavat olla jo ohitse. Tähän kuitenkin vaikuttaa loppuvuoden hintojen hidastumisen nopeustahti. EKP joutuu inflaation hillitsemiseksi pohtimaan rahapolitiikan kiristämisen vaikutuksia myös yksittäisiin kansantalouksiin ja rahoitusmarkkinoiden vakauteen. Rakennussektori on ongelmassa Euroopassa ja koronnostojen myötä vaikeudet voivat levitä myös pankki- ja luototussektorille, mikä pahimmillaan voisi johtaa uuteen finanssikriisiin. Myös ennestään velkaantuneiden kotitalouksien ja yritysten lainanhoitokulut kasvavat korkojen nousun myötä, mikä voi johtaa hallitsemattomiin ja pitkäkestoisiin taloudellisiin ja poliittisiin ongelmiin. Ensimmäiset koronalennukset euroalueella tapahtuvat aikaisintaan vuoden 2024 loppupuolella.

Metsäteollisuuden kilpailukyvyyn ja vientitulojen näkökulmasta rahapolitiikan eriaikaiset kiristämistoimet vaikuttavat valuuttojen keskinäisiin kurssiin. Vaikka valuuttakurssien kehitystä on vaikea ennakoita, yleisesti valuuttakurssien määräytymiseen vaikuttavat valuuttalueiden vaihtotaseet, talouksien kasvuodotukset, rahapolitiikan keveys ja korkotaso suhteessa muihin valuutta-alueisiin sekä spekulatiot valuuttakurssien tulevaisuuden muutoksista. Vuoden 2022 aikana Yhdysvaltojen dollari vahvistui euroon nähden aina syyskuun loppuun saakka. Euroalueen välttyminen energiakriisiltä, talven aikana parantuneet talous-

näkymät ja odotukset Yhdysvaltojen hidastuvasta koronaston tahdista heikensivät keväällä dollaria euroon nähden. Kesän 2023 jälkeen euro on puolestaan jälleen hieman heikentynyt euroalueen talouden ennakoitua vaisumpien näkymien vuoksi. Kuluvan vuoden lopussa vaihtosuhteen arvioidaan olevan noin 1,10 EUR/USD. Ensi vuonna vaihtosuhteeseen ei odoteta merkittäviä muutoksia.

Merkittävimmät lähitulevaisuuden talouskehitykseen vaikuttavat epävarmuustekijät liittyvät edelleen Venäjän hyökkäyssotaan Ukrainassa ja siitä seurauksena koituviin kerrannaisvaikutuksiin. Kuinka kauan sota kestää, laajeneeko se mahdollisesti suuremmaksi kansainväliseksi konfliktiksi ja miten energian saatavuus ja hinta kehittyvät Euroopassa tulevan talven aikana? Vaikka inflaatiovauhdin ennakoidaan globaalisti hidastuvan ensi vuoden aikana mahdollistaen keskuspankkien koronlaskualoitukset, uudet inflaation pitkittymistä lisäävät shokit, kuten Lähi-idän tilanteen laajeneminen ja vaikutukset öljyn hintaan, ovat mahdollisia. Tämä pitäisi myös keskuspankkien rahapolitiikan kireänä. Heikentynyt taloustilanne voi johtaa myös poliittisiin levottomuuksiin ja protektionismin kasvuun eri maissa ja talousalueilla. Kiinan ja Yhdysvaltojen välisten jännitteiden lisääntyminen on mahdollista. Vuoden 2024 loppupuolella käytävien Yhdysvaltain presidentinvaalien lopputulos voi lisätä myös epävarmuutta.

Euroalue taantumalla rajoilla loppuvuodesta, ensi vuonna taas kasvua

Euroalueen talous kasvoi 3,3 prosenttia vuonna 2022. Kuluvaan vuoteen tultaessa Venäjän hyökkäyssota Ukrainaan piti epävarmuutta laajasti yllä, ja maakaasun saatavuuden arvioitiin synnyttävän Euroopassa energiakriisin ja vaikuttavan merkittävästi euroalueen talouskehitykseen. Kriisi pystyttiin kuitenkin välttämään leudon talven vuoksi samalla kun koronan jälkeisen palvelusektorin hyvä veto loi uskoa loppuvuoden kehityksestä. Kuluvan vuoden ensimmäisellä ja toisella neljänneksillä euroalueen talous kasvoi 0,1 prosenttia edellisiin neljänneksiin verrattuna. Vuoden 2022 vastaaviin ajanjaksoihin verrattuna kasvuprosentit olivat 1,1 ja 0,5 prosenttia.

Loppuvuoden talousnäkökuvat euroalueella synkentyivät kevään ja kesän kuluessa. Korkea inflaatio ja korkojen nousu ovat vaikuttaneet kotitalouksien käytettävissä oleviin tuloihin ja kulutuskäyttäytymiseen, mikä on heijastunut myös aiemmin taloutta kannatelleelle palvelusektorille. Lainanhoitokulujen kasvaminen ja useassa maassa asuntojen hintojen laskut pakottivat kuluttajat miettimään tarkemmin kuluksensa rakennetta, ja mitä heillä on varaa ostaa. Euroalueen ostopäällikköindeksit syyskuussa viittaavat teollisuuden heikkoon kysyntään ja synkkään loppuvuoteen. Rakentamis-sektorin näkökuvat ovat erityisen synkät loppuvuoden ja tulevan talven suhteen.

Suomen metsäteollisuuden tärkeän vientikohteen Saksan talous on ollut alkuvuoden taantumassa. Heikon kysynnän vuoksi ulkomaankauppa ei ole vetänyt ja esimerkiksi autoteollisuuden vienti Kiinaan on pysynyt hyvin vaisuna. Saksan tekemät energiaratkaisut osana vihreää siirtymää perustuvat uusiutuvaan energiaan. Siirtymävaiheen aikana ydinvoimasta luopuminen on kuitenkin aiheuttanut energiapulaa ja nostanut hintoja venäläisen energian tuonnin loppumisen ohessa, mikä on näkynyt kasvaneina kustannuksina niin kotitalouksille kuin yrityksille. Kuluvana vuonna Saksan talouden ennakoitaan supistuvan puoli prosenttia, mutta kääntyvään vajaan prosentin kasvuun ensi vuonna. Ranskassa ja Espanjassa taloudet kasvavat nopeammin kuin muissa suurissa euromaissa.

Tuoreimpien talousennusteiden mukaan euroalue voi ajautua taantumaa kuluvaan loppuvuoden aikana, tai ainakin kasvu putoaa lähelle nollaa. Heikoista talousnäkökuvista huolimatta työllisyys on euroalueella pysynyt melko hyvänä. Vaikka työllisyyden odotetaan hieman kääntyvän laskuun ensi talven kuluessa, se tukee kuluttajien ostovoiman kehitystä yhdessä inflaation hidastumisen ja palkkojen nousun kanssa. Vaikka kuluttajien luottamusta mittaavat indikaattorit ovat edelleen heikkoja, ne ovat jo viime vuoden loppupuolelta lähtien kohentuneet huomattavasti. Korkojen ennakoitu aleneminen ensi vuoden jälkipuoliskolla helpottaa hieman lainanhoitokuluja ja paran-

taa investointimahdollisuuksia. Vuonna 2023 euroalueen talouden odotetaan kasvavan hie- man yli puolen prosentin vuosivauhtia. Ensi vuonna kasvu kiihtyy yli prosenttiin.

Inflaatio piinaa Britanniaa ja Ruotsia

Britannian talous kasvoi 4,1 prosenttia vuonna 2022. Vielä kuluvan vuoden alussa korkean inflaation piinaamalle Britannialle ennakoitiin heikkoa loppuvuotta. Alkuvuoden 2023 aikana

Britannian talous kasvoi kuitenkin vuositasolla mitattuna reilun puolen prosentin vauhtia. Loppuvuoden talousnäköymät ovat kuitenkin toisinto euroalueen kehityksestä. Koronan aikana kertyneet kotitalouksien ylimääräiset säästöt on käytetty, ja asuntomarkkinat ovat hiljentymässä. Britannian viennistä lähes puolet suuntautuu Euroopan unioniin, jonka kysyntä elpyy aikaisintaan ensi vuoden loppupuolella. Elokuussa 2023 inflaatio Britanniaassa

oli vielä 6,7 prosenttia vuodentakaiseen verrattuna. Ruoan hinta nousi peräti 13,6 prosenttia. Inflaation odotetaan kuitenkin hidastuvan merkittävästi lähitulevaisuudessa. Englannin keskuspankin joulukuussa 2021 aloittama koronnostojen sarja päättyi syyskuussa 2023, ja korkojen ennakoitaan kääntyvän laskuun ensi vuoden aikana. Tänä vuonna Britannian talouden odotetaan kasvavan puolen prosentin vuosivauhtia, mutta ensi vuonna kasvu nousee lähelle prosenttia.

Ruotsissa talous kasvoi viime vuonna 2,8 prosenttia. Tälle vuodelle Ruotsin talousnäköymät ovat euroaluetta heikkommat, sillä kuluvan vuoden toisella neljänneksellä talous supistui prosentin edellisen vuoden vastaavasta ajanjakso- sista. Taantumaa odotetaan jatkuvan ensi vuoden puolelle saakka. Voimakkaan inflaation ja korkojen nousun lisäksi asuntojen hintojen raju aleneminen kurittavat jo valmiiksi velkaantuneiden kotitalouksien ostovoimaa ja yksityistä kulutusta. Kruunun kurssi suhteessa euroon on vuoden aikana heikentynyt yli kymmenen prosenttia, mikä on vauhdittanut inflaatiota ja pakottanut Ruotsin keskuspankin pitämään korkotason korkealla. Toisaalta kruunun heikentyminen on tukenut esimerkiksi metsäteollisuustuotteiden ja raaka-aineiden vientiä. Ensi vuonna maailmantalouden kysynnän parane- minen piristää edelleen vientiä. Kotitalouksien ahdinkoa helpottaa inflaation heikkeneminen ja mahdollinen korkotason aleneminen. Vuonna 2023 Ruotsin talouden ennakoitaan supis- tuvan prosentin, ja vuonna 2024 talous kasvaa 0,5–1,5 prosenttia.

Maailmantalouden kasvuennusteita (reaalinen BKT, muutokset prosentteina vuositasolla).

Alue	Osuus Suomen metsäteollisuuden viennin arvosta vuonna 2022, %	Toteutunut BKT % 2022	ETLA 2023e	IMF 2023e	ETLA 2024e	IMF 2024e
Metsäteollisuuden vienti- osuuksilla painotettu	100,0	3,1		1,7		2,0
EU-27	47,8	3,6		0,7		1,5
Euroalue	36,2	3,3	0,5	0,7	1,3	1,2
Saksa	11,7	1,8	-0,5	-0,5	1,5	0,9
Ruotsi	4,8	2,8	-1,0	-0,7	1,5	0,6
Britannia	6,8	4,1		0,5		0,6
Yhdysvallat	8,4	2,1	1,7	2,1	1,2	1,5
Aasia	21,1	3,9		4,6		4,2
Japani	5,0	1,0		2,0		1,0
Kiina	9,1	3,0	4,5	5,0	4,5	4,2
Muut	15,9					

Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen (ETLA) ennuste julkaistiin 14.9.2023.

Kansainvälisen valuuttarahaston (IMF) ennuste julkaistiin 10.10.2023.

Kiina ja Japani välttyneet korkojen nostoilta

Kiinan joulukuussa 2022 tekemä päätös lopettaa koronarajoitteet piristi hetkellisesti maan oman talouden lisäksi myös globaalia taloutta. Vaikka Kiinan bruttokansantuote kasvoi vielä kuluvan vuoden toisella neljänneksellä 6,3 prosenttia vuodentakaisesta, monet jo pitkään tiedossa olleet ongelmat ovat jälleen nousseet pinnalle. Merkittävin kasvua hidastava kotimainen tekijä on velkaantuneen kiinteistösektorin tila ja sen ympärillä vellova epävarmuus, joka voi pahimmillaan kriisiyttää myös koko Kiinan rahoitussektorin. Kiinteistösektorin ongelmat heijastuvat suoraan yritysten investointihalukkuuteen ja epäsuorasti kuluttajien luottamuksen heikentymisen kautta myös yksityiseen kulutukseen. Vienti ulkomaille ei myöskään tällä hetkellä vedä heikon maailmanmarkkinäkysynnän vuoksi. Kiinan pitkän aikavälin kehitystä rasittaa heikon tuotavuuden lisäksi demografian muutos, kun ikääntyvien osuus väestöstä kasvaa ja työtä tekevien vähenee. Kiinan talouskasvu hidastuukin tulevaisuudessa länsimaiden tasolle. Vuonna 2023 Kiinan talouden ennakoidaan kasvavan noin viisi prosenttia ja ensi vuonna noin neljä prosenttia.

Japanin bruttokansantuote kasvoi viime vuonna prosentin. Japanin talous on jo pitkään kärsinyt deflaatiosta, mutta parin viime vuoden aikana tämä on kääntynyt ongelmasta eduksi. Kiinan ohella Japani on ainoita suuria teollisuusmaita, jonka ei ole tarvinnut korottaa ohjauksensa inflaation hillitsemiseksi. Inflaa-

tio Japanissa on vuositasolla mitattuna ollut kuluvan vuoden alkupuolella noin kolme prosenttia. Vaikka vahvasti vientiin suuntautuvana taloutena Japanikin on kärsinyt kansainvälisen kysynnän heikkoudesta, sen nettovienti kuitenkin on alkuvuonna kasvanut. Osaltaan tämä on johtunut tuonnin supistumisesta sekä jenin heikentymisestä, joka taas on ollut seurausta maan muuta maailmaa löysemmästä rahapolitiikasta. Vuonna 2023 Japanin talouden odotetaan kasvavan yli puolentoista prosentin vauhtia ja ensi vuonna noin prosentin vauhdilla. Pidemmällä aikavälillä Japanin talouden rakenteelliset ongelmat, kuten väestön ikääntymisen ja työmarkkinoiden uudistusten puute, eivät tue talouskasvua.

Öljyn ja muiden raaka-aineiden hintoihin ei kohdistu nousupaineita – vai kohdistuuko?

Maailmantalouden hiljentymisen myötä raaka-aineiden ja öljyn kysyntä on hiipunut, ja niiden hinnat tulivatkin alaspäin kuluvan vuoden alkupuolella. Heinäkuun 2023 alun jälkeen öljyn hinnat kääntyivät kuitenkin jälleen nousuun. Esimerkiksi Brent-öljyyladun hinta oli syyskuun lopussa noin 90 euroa barrelilta, mikä oli 15 dollaria enemmän heinäkuun alkuun verrattuna. Öljyn hintaa ovat nostaneet Saudi-Arabian ja Venäjän toteuttamat tuotantorajoitukset sekä Yhdysvaltojen kysynnän kasvu varmuusvarastojen täydentämiseksi. Muiden raaka-aineiden hinnat sen sijaan ovat jatkaneet laskuaan. LNG-kaasuvarastot ovat Euroopassa lä-

hes täynnä, joten kaasun hintoihin ei kohdistu merkittävää kysyntäpainetta talven aikana. Myös fossiilisia polttoaineita korvaavien vaihtoehtoisten energiamuotojen tuotannon kasvu hillitsee öljyn hintaa. Loppuvuoden ja ensi talven aikana öljyn hinnan ennakoidaan pysyvän lähes nykytasollaan, mikäli lokakuun 2023 alussa puhjennut Lähi-idän kriisi ei eskaloitu laajemmaksi konfliktiksi ja vaikeuta öljyn tuotantoa ja kuljetuksia. Maailmantalouden elpymässä ensi vuoden loppupuolella öljyn hintaan saattaa kohdistua normaalia kysynnän kasvusta johtuvaa nousupainetta.

Sahatavaran tärkeistä vientimaista Egyptin talouden odotetaan kasvavan tänä vuonna noin 4,5 prosenttia ja ensi vuonna alle neljä prosenttia. Algeriassa kasvu hiipuu ensi vuonna puolisen prosenttiyksikköä tämän vuoden alle neljästä prosentista. Molemmissa maissa investoinnit ja rakentaminen kasvavat vain maltillisesti.

Yhdysvalloissa talouskasvu hidastuu hieman ensi vuonna

Vuonna 2022 Yhdysvaltojen talous kasvoi 2,1 prosenttia. Vaikka talvikuukausina taloudellinen aktiviteetti Yhdysvalloissa usein hidastuu merkittävästi, kuluvan vuoden ensimmäinen neljännes oli poikkeus, sillä vuositasolla talous kasvoi 2,2 prosenttia. Myös toisella neljänneksellä kirjattiin lähes samat kasvlukemat. Yhdysvaltojen keskuspankin koronnostot eivät ole toistaiseksi vaikuttaneet merkittävästi yksi-

tyiseen kulutukseen, mikä Yhdysvalloissa muodostaa lähes 70 prosenttia bruttokansantuotteesta. Suurin osa asuntolainakannasta on sidottu kiinteisiin korkoihin, jolloin korkotason muutokset eivät ole vaikuttaneet lainanhoitokuluihin ja kotitalouksien käytettävissä oleviin tuloihin. Myös työllisyyden taso Yhdysvalloissa on pysynyt edelleen korkeana ja avoimia työpaikkoja on edellisvuosia enemmän. Kotitalouksien käytettävissä olevat tulot ovat kasvaneet työvoiman kysynnän ja palkankorotusten vuoksi. Inflaatio oli kesäkuussa 2023 pudonnut jo kolmeen prosenttiin, mutta on tämän jälkeen taas ollut hienoisessa nousussa. Pohjainflaatio oli 4,3 prosenttia elokuussa 2023. Syyskuussa inflaatio oli 5,5 prosenttia. Markkinoilla odotetaan FEDin reagoivan inflaation sitkeyteen ainakin yhdellä lisäkoronnostolla vielä loppuvuoden aikana.

Ensi vuonna inflaation ennakoitaan Yhdysvalloissa hidastuvan ja ensimmäistä koronalenusta odotetaan jo kesäkuukausille. Vaikka työllisyyden määrän ei odoteta merkittävästi alenevan, kotitalouksien ansiotasoa ei nouse kuluvan vuoden malliin, mikä heijastuu erityisesti palvelualojen kysyntään. Kuluvana vuonna Yhdysvaltojen talouden ennakoitaan kasvavan noin kahden prosentin vuosivauhtia. Arviot ensi vuoden talouskasvusta vaihtelevat prosentin molemmin puolin.

Kanadan talous kasvoi 3,4 prosenttia vuonna 2022. Kuluvan vuoden ensimmäisellä neljänneksellä talous kasvoi vuositasolla vielä 2,6 prosenttia, mutta toisella neljänneksellä talous supistui 0,2 prosenttia. Käännös tapahtui nopeasti, sillä alkuvuoden kasvun taustalta erottuivat erityisesti yksityisen kulutuksen ja viennin

voimakkaat kasvut. Keväällä korkojen nousu näkyi lainahoitokulujen kasvuna, vähittäiskauppa hiipui ja työttömyys kääntyi myös lievään nousuun. Asuinrakentaminen on ollut voimakkaassa alamäessä jo pitkään. Kesän aikana Kanadan mittavat metsäpalot lisäsivät epävarmuutta ja talouskasvun odotetaan pysyvän heikkona myös loppuvuoden ja ensi vuoden talvikuukausien ajan. Euron ja Kanadan dollarin välinen vaihtosuhte on vuoden 2023 aikana pyörinyt 1,45 €/CAD ympärillä. Ensi vuoden aikana euron odotetaan hieman heikentyvän. Vuonna 2023 Kanadan talous kasvaa noin prosentin ja ensi vuonna kasvu kiihtyy noin puoleentoista prosenttiin.

Kotimaan talous

Jari Viitanen

Suomen talouden arvioidaan vuoden 2023 loppupuolella ajautuvan takaisin taantumaan. Vienti ei heikon kysynnän vuoksi vedä ja kotitalouksien ostovoiman kasvusta huolimatta epävarmuus ja työllisyyden heikkeneminen eivät kannusta yksityistä kulutusta. Rakennusala on ahdingossa. Inflaation hidastuminen, ennakoitu korkojen aleneminen ja viennin lievä elpyminen elvyttävät talouskasvua ensi vuonna. Vuonna 2023 Suomen talous supistuu muutaman prosentin kymmenyksen. Ensi vuonna talous kasvaa vajaan prosentin.

Jälleen kohti taantumaa loppuvuodesta

Vaikka Suomen talous vajosi taantumaan vuoden 2022 toisella puoliskolla, bruttokansantuote koko vuoden tasolla kasvoi 1,6 prosenttia. Kuluvan vuoden alkupuolella talouden irtautuminen taantumasta johtui lähinnä palveluiden kysynnän, julkisten kulutusmenojen ja nettoviennin kasvun ansiosta. Nettovientiä lisäsi kuitenkin lähinnä tuonnin supistuminen.

Suomen talous kasvoi vuoden 2023 ensimmäisellä neljänneksellä 0,3 ja toisella neljänneksellä 0,6 prosenttia edellisiin neljänneksiin verrattuna. Vuositasolla mitattuna talous kuitenkin jo toisella neljänneksellä supistui 0,4 prosenttia vuodentakaiseen vastaavaan aikaan verrattuna.

Loppuvuoden näkymät pysyvät heikkona ja Suomen talouden ennakoitaan ajautuvan uudestaan taantumaan. Keskeisten vientimaiden talousennusteita on vedetty syksyn aikana alaspäin, mikä tarkoittaa, että kysyntä pysyy viennin näkökulmasta heikkona. Viennin arvoa heikentää myös viennin yksikköhintojen lasku. Vaikka Tilastokeskuksen mittaama kuluttajien luottamus talouteen on viime kuukausina hieman noussut, se on edelleen hyvin alhaisella tasolla. Loppuvuotta kohden kuluttajien heikkoa ostovoimaa kuitenkin parantavat alkuvuoden palkankorotukset sekä nopeasti hidastuva inflaatio, mutta toisaalta epävarmuus ja työllisyyden odotettu heikkeneminen eivät kannusta yksityistä kulutusta. Elinkeinoelämän luottamus talouden kehitykseen on synkentyt koko vuoden ajan. Erityisen heikolta näyttää rakennussektorin tilanne, sillä uusien asuntojen aloitusten sekä rakennuslupien määrien romahtaminen kertovat alan synkistä lähitulevaisuuden näkymistä. Vain finanssikriisin aikaan rakentamisen luottamus on ollut heikompaa. Myös muun teollisuuden tilauskanta on supistunut, mikä näkyy tuotannon vähenemisenä

sekä lomautusten ja irtisanomisten määrän kasvamisena.

Inflaatio oli Suomessa pudonnut jo kolmeen prosenttiin syyskuussa 2023. Tämä on euro maiden keskiarvoa selvästi vähemmän. Suhteessa kuluttajahintojen alenemiseen Suomi joutuukin kärsimään EKP:n inflaatiiovastaisesta korkopolitiikasta tällä hetkellä muita maita enemmän. Inflaation hidastumisen ennakoitaan jatkuvan loppuvuoden ja ensi vuonna aikana. Julkisen talouden tilaa heikentävät kasvavat korkomenot ja lisävelan ottaminen. Vuonna 2023 Suomen talouden odotetaan supistuvan 0–0,5 prosenttia.

Vuonna 2024 taas kasvua näkyvässä?

Kansainvälisen talouden ennusteissa arvioidaan talouskasvun vähitellen elpymisen, mikä tarkoittaa myös kysynnän elpymistä suomalaisille vientituotteille. Inflaation heikkeneminen ja mahdollinen korkojen aleneminen vuoden 2024 loppupuoliskolla parantavat edelleen kotitalouksien reaalista ostovoimaa. Asuntomarkkinoiden ennakoitaan myös hieman piristävän kuluvan vuoden alakulusta.

Kuluvaa vuotta positiivisemmista arvioista huolimatta vuoden 2024 talouden näkymät ovat varsin sumuiset. Kotimaassa neuvotellaan ensi vuoden alkupuolella useilla toimialoilla, kuten metsäteollisuudessa, uusista työehtosopimuksista, mikä voi tarkoittaa lakkoja ja tuo-

tannon keskeytyksiä. Kansainvälisillä markkinoilla ja politiikassa voi tapahtua uusia yllätyksiä, kuten Ukrainan sotatoimien edelleen laajeneminen, inflaation pitkittyminen ja sitä mahdollisesti seuraavat rahapolitiikan toimet sekä vientikysynnän elpymisnopeus, ovat kaikki asioita, jotka yhdessä tai yksinään vaikuttavat Suomen viennin ja talouden kehitykseen. Suomen talouden ennakoitaan vuonna 2023 kasvavan vajaan prosentin vuosivauhdilla kasvun painottuessa enemmän loppuvuoteen.

Kotimaan talousennusteita.

	Toteutunut 2022	Eta 2023e	Nordea 2023e	Eta 2024e	Nordea 2024e
BKT, %	1,6	-0,3	-0,2	0,8	0,8
*Vienti, %	3,5	-1,2	-0,5	2,3	1,5
*Yksityinen kulutus, %	1,7	-0,2	-0,2	0,9	1,0
*Julkisen kulutus, %	0,8	4,1	3,0	0,1	0,5
*Investoinnit	3,2	-4,6	-5,0	1,9	1,0
Yksityiset	3,6	-3,0		2,1	
Julkiset	1,3	-12,0		0,8	
Kuluttajahintaindeksin muutos, %	7,1	6,3	6,5	1,9	2,3
Työttömyysaste, %	6,8	7,2	7,2	6,8	7,0
** EUR/USD	1,13	1,15	1,07	1,15	1,12

*määrän muutos

**ennusteissa valuuttakurssi periodin lopussa

Elinkeinoelämän tutkimuslaitoksen (ETLA) ennuste julkaistiin 14.9.2023.

Nordean ennuste julkaistiin 5.9.2023.

Metsäteollisuus

Saha- ja vaneriteollisuuden tuotanto ja vienti

Antti Mutanen

Vuoden 2023 loppupuolella Suomen sahatavaran vienti ja tuotanto laskevat selvästi, vaikka vielä kuluvan vuoden alkupuoliskolla ne olivat lähellä viime vuoden tasoa. Tänä vuonna sekä sahatavaran viennin että tuotannon ennustetaan laskevan kahdeksan prosenttia viime vuodesta. Taustalla ovat korkea korkotaso, kohonneet kustannukset ja talouden epävarmuus, jotka heijastuvat rakentamismääriin monilla markkina-alueilla.

Sahatavaramarkkinoiden heikko tilanne jatkuu myös ensi vuoden alun aikana. Rakentamisen elpyminen ja sahatavaran kysynnän kasvu alkavat mahdollisesti vasta vuoden 2024 loppupuoliskolla. Vuonna 2024 Suomen sahatavaran tuotannon ja viennin ennustetaan vahvistuvan vain hieman kuluvasta vuodesta. Sahatavaran keskimääräisen vientihinnan odotetaan jäävän vuonna 2024 neljä prosenttia vuotta 2023 alemmaksi.

Vanerin tuotannon ja viennin ennustetaan supistuvan vuonna 2023 voimakkaasti viime vuodesta. Havuvanerin vienti on vähentynyt rakentamisen laskiessa Euroopassa, ja samalla tuotantoa on Suomessa rajoitettu. Koivuvanerin tuotantoa ja vientiä haittaa raaka-aineen saatavuus. Vaikka vanerin pitkään jatkunut vientihinnan nousu päättyi kuluvan vuoden kesällä, jää koko vuoden 2023 vanerin keskimääräinen vientihinta neljä prosenttia viime vuotta korkeammaksi. Vuonna 2024 vanerin tuotannon ja viennin ennustetaan pysyvän kuluvan vuoden tasolla ja keskimääräisen vientihinnan laskevan kahdeksan prosenttia.

Sahatavaran kysyntä laskussa monilla markkina-alueilla

Korkeat korot, nousseet rakennuskustannukset ja talouden epävarmuuden kasvu vähentävät rakentamismääriä ja sahatavaran kysyntää monilla markkina-alueilla vuonna 2023. Alueiden välillä on kuitenkin eroja kysynnän vähenemisen suuruudessa sekä odotuksissa elpymisen alkamisesta.

Yhdysvalloissa rakentamisen ennustettiin kääntyvän selvään laskuun vuonna 2023. Asuntomarkkinoiden tilanne on kuitenkin ollut odotettua vahvempi ja esimerkiksi toukokuussa asuntoaloitusten suuri määrä yllätti asiantuntijat. Myös kesäkuukausina asuntoaloitusten määrä säilyi suhteellisen korkealla kääntymisen selvempään laskuun elokuussa. Kesällä Yh-

dysvaltojen sahatavaramarkkinoilla hintataso nousi, mutta taustalla ei niinkään ollut piristynyt kysyntä vaan Kanadan ennätyksellisiin metsäpaloihin liittyneet huolet kanadalaisen sahatavaran saatavuuden heikkenemisestä. Loppuvuoden osalta havusahatavaran kysynnän odotetaan olevan Yhdysvalloissa keskimääräistä alhaisempaa mutta hintatason säilyvän suhteellisen vakaana.

Forest Economic Advisors (FEA) ennustaa havusahatavaran kulutuksen pienenevän Yhdysvalloissa tänä vuonna. Kulutus kuitenkin kääntyi kasvuun vuonna 2024, ja kasvu jatkuisi myös vuonna 2025. Sahatavaran kulutusta ylläpitää asuntorakentaminen, sillä Yhdysvalloissa on edelleen runsaasti patoutunutta uusien asuntojen tarvetta. Korjausrakentamisen sen sijaan ennustetaan laskevan koronavuosien huipputasosta. Lisäksi arvioidaan, että teollisuus, teknologiateollisuus etunenässä, on kiihtyvällä tahdilla palauttamassa ulkomaille siirrettyä tuotantoa takaisin kotimaahan. Tämä nostaisi teollisuuden rakentamismääriä tulevinä vuosina. FEA ennustaa havusahatavaran hinnan lievää nousua Yhdysvaltojen markkinoilla vuoden 2024 alussa sekä uudelleen vuoden loppupuolella.

Sahatavaran tuonti Euroopasta Yhdysvaltoihin alkoi kasvaa jo koronapandemiaa edeltävinä vuosina. Taustalla olivat Brittiläisen Kolumbian vuoristonilurituhot ja sahatavaran tuotannon

lasku Kanadassa. Yhdysvaltojen sahatavaran kulu-
tuksesta noin 30 prosenttia katetaan tuonnilla, ja
aiemmin Kanadan osuus tuonnista on ollut jopa yli
95 prosenttia. Koronapandemian aikana havusaha-
tavaravan tuonti Euroopasta Yhdysvaltoihin kaksin-
kertaistui vajaan viiteen miljoonaan kuutiomet-
riin vuonna 2022. Samalla Euroopan osuus Yhdys-
valtojen havusahatavaran tuonnista kohosi noin 15
prosenttiin. Eniten sahatavaraa on Yhdysvaltoihin
tuotu Euroopan maista Saksasta ja Ruotsista. Tuonti
Euroopasta oli vielä vuoden 2023 alkupuoliskolla
vilkasta, mutta koko vuoden 2023 osalta tuontimää-
rän arvioidaan jäävän hieman viime vuotta pienem-
mäksi. Kanadan sahatavaran tuotannon ennuste-
taan edelleen laskevan, ja vaikka Yhdysvaltojen ete-
läosissa sahauskapasiteetti on kasvamassa arvioi-
den mukaan viidellä miljoonalla kuutiometrillä,
odotetaan sahatavaran tuonnin Euroopasta säilyvän
lähivuosina korkealla tasolla.

Euroopassa Venäjän hyökkäys Ukrainaan helmi-
kuussa 2022 toi mukanaan energiakriisin uhan, kiih-
dytti inflaatiota ja korkojen nousua sekä johti ra-
kennushankkeiden lykkäämiseen jo keväällä 2022.
Koko vuoden 2022 osalta rakentaminen kuitenkin
vielä kasvoi Euroopassa suhteellisen ripeästi. Pakot-
teiden myötä venäläisen sahatavaran tuonti EU:hun
päätyi 10.7.2022. Ennen tuontikiellon voimaantuloa
venäläistä sahatavaraa tuotiin runsaasti ja varastot
täyttyivät. Loppuvuoden 2022 aikana sahatavarava-
rastoja purettiin samalla, kun kysyntä ja hintataso
laskivat.

Euroconstruct ennusti kesäkuussa 2023, että raken-
taminen pienenesi kuluvana vuonna sen 19 euroop-
palaisessa jäsenmaassa yhteensä runsaan prosentin

Suomen sahatteollisuus vuonna 2022.

Sahatavaran tuotanto sisältää havu- ja lehtisahatavaran, vienti sisältää havu-, lehti- ja
höyläsahatavaran.

	Sahatavara 1 000 m ³	Osuus tuotannosta %	Määrän muutos 2022/2021 %
Tuotanto, josta	11 240	100	-6
Kotimaa*	2 651	24	-17
Vienti, josta	8 589	76	-2
Euroalue	2 605	23	-4
<i>Saksa</i>	508	5	14
<i>Ranska</i>	482	4	-13
<i>Viro</i>	436	4	-25
<i>Muut</i>	1 179	10	5
Muu Eurooppa	1 230	11	-20
<i>Britannia</i>	686	6	-32
<i>Muut</i>	544	5	2
Aasia	2 836	25	7
<i>Kiina</i>	933	8	27
<i>Japani</i>	742	7	-7
<i>Saudi-Arabia</i>	493	4	1
<i>Israel</i>	388	3	3
<i>Muut</i>	280	2	12
Afrikka	1 785	16	6
<i>Egypti</i>	1 240	11	15
<i>Algeria</i>	265	2	-14
<i>Muut</i>	280	2	-9
Pohjois-Amerikka	94	1	-22
Muut	40	0	25

*Kotimaa = tuotanto - vienti. Lähteet: Tulli ja Metsäteollisuus ry.

viime vuoteen verrattuna. Maakohtaiset erot olisivat kuitenkin merkittäviä. Suuria rakentamismäärien alentumisia koettaisiin esimerkiksi Ruotsissa ja Suomessa. Myös Saksassa rakentamisen hiipuminen olisi keskimääräistä voimakkaampaa. Sen sijaan suomalaisen kuusi-sahatavaran tärkeässä vientimaassa Ranskassa rakentaminen jopa kasvaisi hieman vuonna 2023. Ennusteen mukaan rakentaminen alkaisi monissa maissa, kuten Britanniassa ja Suomessa, kasvaa jo vuonna 2024. Sen sijaan joissakin maissa, kuten Saksassa, rakentaminen edelleen supistuisi myös ensi vuonna. Kokonaisuutena Euroconstruct-alueen rakentamismäärät kääntyisivät kasvuun vasta vuonna 2025. Euroconstructin ennusteen laatimisen jälkeen rakentamisen näkymät ovat joissakin sen jäsenmaista heikentyneet tuntuvasti. Saksassa rakentaminen on rakennuslupamäärien perusteella vähentymässä voimakkaasti. Rakennusteollisuus RT puolestaan ennusti syyskuun 2023 suhdannekatsauksessaan, että tänä vuonna asuntotuotanto Suomessa puolittuu ja rakentaminen kokonaisuudessaan supistuu 10 prosenttia eli lähes kaksinkertaisesti Euroconstructin kesäkuun ennusteeseen verrattuna. Rakentaminen vähenisi Suomessa Rakennusteollisuus RT:n mukaan jonkin verran myös 2024.

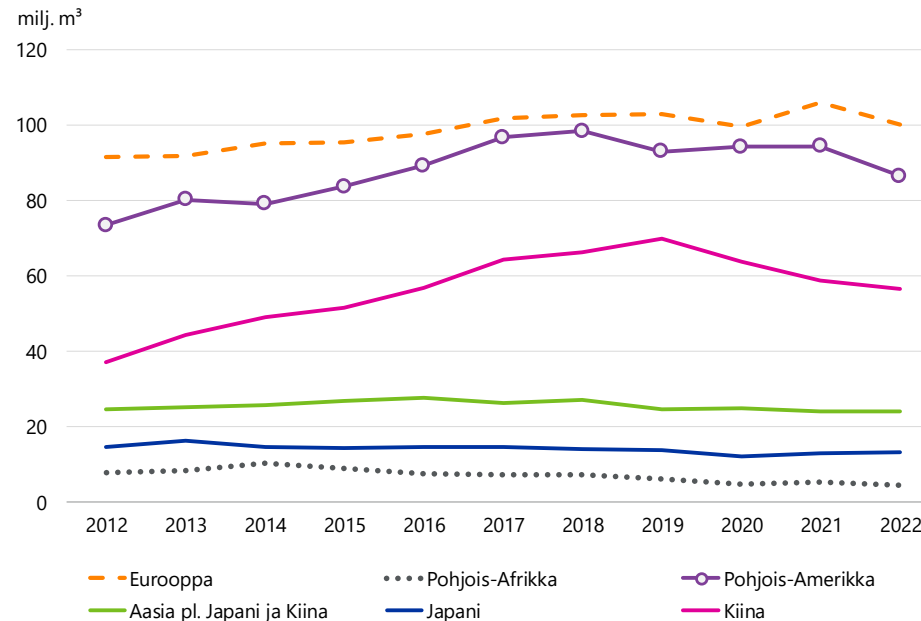
Euroopassa rakentamismäärien kehitykseen liittyy tällä hetkellä suuria epävarmuuksia. Korot ja rakennuskustannukset ovat korkealla ja kuluttajien luottamus talouteen on selvästi keskimääräistä alhaisempi. Inflaatiopaineet

ovat toisaalta helpottamassa, ja Euroopan keskuspankin koronnostot ovat mahdollisesti ohi. Korkotason odotetaan kääntyvän vähitellen laskuun, mikä heijastuisi myös rakentamismääriin mahdollisesti ensi vuoden loppua kohden. Koko vuoden 2024 rakentamismäärät jäisivät Euroopassa kuitenkin kuluvaan vuoteen alhaisemmiksi, ja kasvu-uralle päästäisiin vuonna 2025. Toisaalta yllätykset ovat mahdollisia. Esimerkiksi tilanne Lähi-idässä voi heijastua öljyn hin-

taan, kiihdyttää jälleen inflaatiota ja lykätä korjen kääntymistä laskuun.

Sahatavaran kysynnän hiipuminen painoi Euroopassa havusahatavaran hinnan kevään nousun jälkeen laskuun kesällä 2023. Kysynnän pienentymistä vuoden 2023 edetessä oli osattu odottaa, ja niin keskieuropallaiset kuin ruotsalaiset ja suomalaisetkin sahat olivat jo aiemmin ilmoittaneet varautuvansa mahdollisiin tuotannonrajoituksiin. Alkuvuoden aikana

Havusahatavaran näennäiskulutus (tuotanto + tuonti - vienti) 2012–2022

Lähde: FAOSTAT.

Suomen havusahatavaran vienti tammi-kesäkuussa 2023.

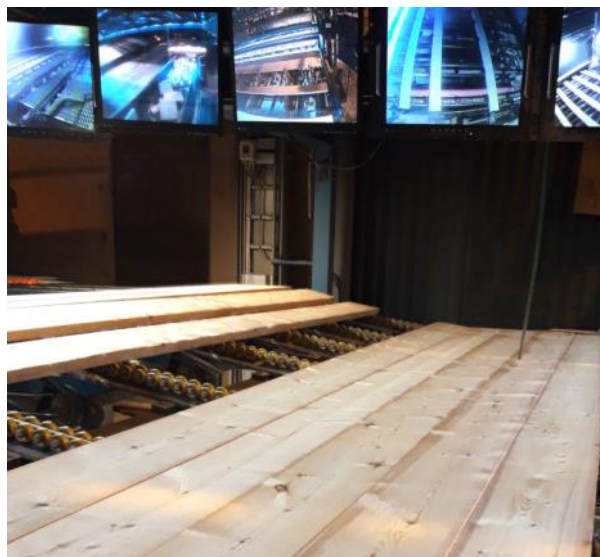
		Vientimäärä 1-6.2023 1 000 m ³	Osuus viennistä %	Määrän muutos 1-6.2023/ 1-6.2022 %	Vientihinta* 1-6.2023 €/m ³	Hinnan muutos 1-6.2023/ 1-6.2022 %
Havusahatavara	Koko vienti, josta	4 357	100	-1	231	-32
	<i>Euroalue</i>	1 578	36	2	252	-29
	<i>Muu Eurooppa</i>	645	15	-4	279	-32
	<i>Aasia</i>	1 170	27	-14	213	-36
	<i>Afrikka</i>	909	21	20	179	-28
	<i>Pohjois-Amerikka</i>	49	1	12	342	-30
	<i>Muut</i>	6	0	-75	398	-22
Mäntysahatavara	Koko vienti, josta	2 046	100	4	214	-33
	<i>Euroalue</i>	424	21	0	251	-30
	<i>Muu Eurooppa</i>	284	14	0	260	-30
	<i>Aasia</i>	507	25	-13	207	-40
	<i>Afrikka</i>	830	41	23	183	-27
	<i>Pohjois-Amerikka</i>	0	0	-100	338	-11
	<i>Muut</i>	0	0	-76	450	11
Kuusisahatavara	Koko vienti, josta	1 928	100	-3	228	-29
	<i>Euroalue</i>	1 048	54	5	242	-29
	<i>Muu Eurooppa</i>	212	11	-2	269	-28
	<i>Aasia</i>	589	31	-12	202	-28
	<i>Afrikka</i>	76	4	-2	134	-35
	<i>Pohjois-Amerikka</i>	2	0	-86	312	-36
	<i>Muut</i>	0	0	24	353	-18
Höyläsahatavara	Koko vienti, josta	382	100	-16	336	-34
	<i>Euroalue</i>	105	27	-15	352	-26
	<i>Muu Eurooppa</i>	149	39	-12	327	-36
	<i>Aasia</i>	73	19	-33	333	-41
	<i>Afrikka</i>	3	1	10	96	-60
	<i>Pohjois-Amerikka</i>	47	12	72	344	-30
	<i>Muut</i>	5	1	-78	396	-23

*Vientihinta = viennin yksikköarvo.

Lähde: Tulli.

sahatavaran viennin veto Yhdysvaltoihin toi osaltaan helpotusta Euroopan markkinatilanteeseen, ja sahatavaran vientiä on pyritty lisäämään niin Aasian kuin Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän markkinoille. Kesälomaseisokkeja on pidennetty, vuoroja vähennetty ja vaikuttaakin siltä, että kuluvan vuoden syys-lokakuussa havusahatavaran hinnanlasku Euroopassa on pysähtynyt. Saksassa, jossa on tänä vuonna sahattu jälleen runsaasti tuhoppuuta, laadukkaamman, höyläyksen kelpaavan sahatavaran hinnan raportoidaan jopa nousseen hieman. Sen sijaan pakkausteollisuuden käyttöön päätyvien sivulautojen hintakehitys on ollut heikompaa.

Vaikka havusahatavaran hinnanlasku vaikuttaa päättyneen ja sahat todennäköisesti rajoittavat tuotantoaan lisää loppuvuoden aikana, ei sahatavaran hinnan merkittävää nousua ole odotettavissa Euroopassa lähitulevaisuudessa kysynnän alhaisuuden vuoksi. EOS (European Organisation of the Sawmill Industry) arvioi heinäkuussa, että sen 12 jäsenmaassa, joihin kuuluvat havusahatavaran tärkeimmät eurooppalaiset tuottajat sekä kuluttajat, sahatavaran kulutus pienenisi vuonna 2023 yhteensä vajaat kaksi prosenttia, ja yhtä pientä kulutus olisi ollut vuonna 2013. Havusahatavaran tuotannon EOS ennustaa puolestaan laskevan hieman kulutusta enemmän. Markkinatilanne on kuitenkin edelleen heikentynyt, ja EOS:n tuotanto- ja kulutusennusteita on sahateollisuuden piirissä pidetty mahdollisesti aliarvioina. Niin Keski-Euroopassa kuin Ruotsissa ja Suomessa havutukkien hinnat ovat laskeneet sa-

Kuva: Sari Karvinen.

hatavaran hintaa hitaammin, mikä on heikentänyt sahojen taloudellista tilannetta voimakkaasti kuluvan vuoden aikana pariin viime vuoteen verrattuna. Jossain määrin helpotusta ovat kuitenkin tuoneet sivutuotteiden vilkas kysyntä ja hinnan nousu. Sivutuotteiden kysyntä on kasvanut erityisesti energiantuotannossa ja Suomessa myös kuiduttavassa metsäteollisuudessa.

Kiinassa tiukat koronarajoitustoimet heijastuivat voimakkaasti rakentamiseen, ja sahatavaran kulutus kääntyi pitkään jatkuneen kasvun jälkeen laskuun vuonna 2020. Rajoitukset purettiin joulukuussa 2022, ja talouskasvun, rakentamisen sekä sahatavaran kulutuksen odotettiin elpymään nopeasti vuonna 2023. Kiinan talouskasvu on kuitenkin ollut kuluvana vuon-

na odotettua vaisumpaa, kiinteistösektori on ongelmissa, huonekaluteollisuuden myyntimäärät kotimaahan ja vientiin ovat alentuneet, eikä sahatavaran kysynnän nopeaa elpymistä ole tapahtunut. Venäläiset sahatavaran tuottajat ovat pyrkineet Euroopan markkinoiden sulkeuduttua lisäämään sahatavaran vientiä ensisijaisesti Kiinaan, mikä osaltaan on vaikuttanut sahatavaran hintatason laskuun Kiinan markkinoilla.

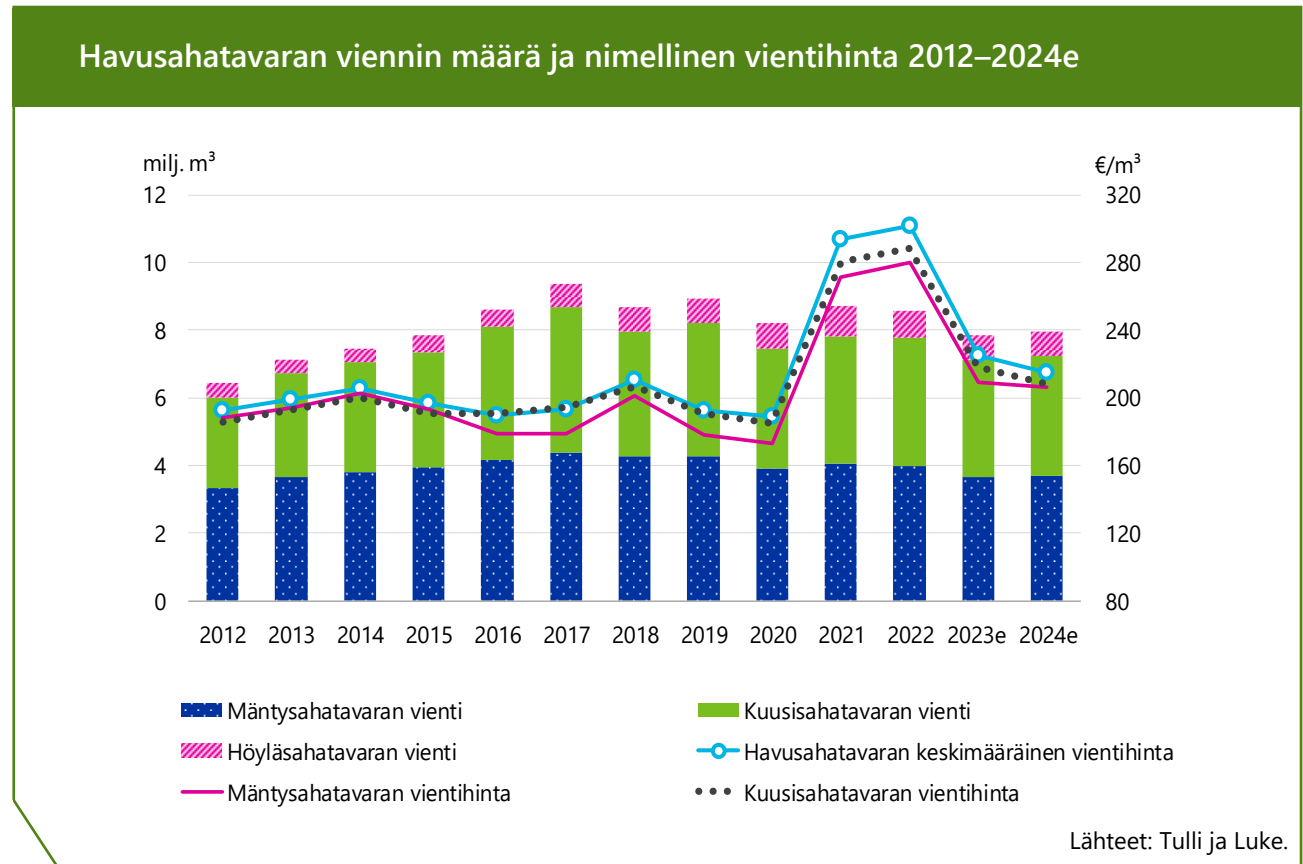
Japanissa havusahatavaran hintataso alkoi laskea koronahuipusta myöhemmin kuin Pohjois-Amerikassa ja Euroopassa. Japani olikin houkutteleva vientimarkkina eurooppalaisille tuottajille viime vuoden loppupuolella. Vuoden 2023 alkuun mennessä sahatavaravarastot olivat Japanissa kasvaneet kuitenkin jo suuriksi ja näiden purkaminen on näkynyt sahatavaran tuontimäärien pienentymisenä ja sahatavaran hinnan laskuna kuluvan vuoden aikana.

Pohjois-Afrikassa ja Lähi-idässä sahatavaran kysyntänäköymät ovat keskipitkällä ja pitkällä aikavälillä myönteiset. Väestö on nuorta, talouskasvun odotetaan olevan monissa alueen maissa ripeää ja rakentamisen kasvavan. Rakentamisen kasvua etenkin Saudi-Arabiassa ja Egyptissä tukevat käynnissä sekä suunnitteilla olevat erittäin suuret valtiovetoiset rakennushankkeet. Lyhyellä aikavälillä varsinkin Pohjois-Afrikan maiden sahatavaramarkkinoilla on heiluntaa. Egyptissä rakentamismääriin on tänä vuonna heijastunut erittäin korkealle kohonnut inflaatio. Yksityiset investoinnit ovat matalalla tasolla, ja myös julkisia investointeja on vähen-

netty. Egyptin punta devalvoitiin vuoden 2023 alussa, ja paineet uudelle devalvoinnille ovat kasvaneet suuriksi. Sahatavaran tarjonta Euroopasta (ml. Venäjä, jonka MIR-maksujärjestelmään Egypti on liittynyt) on kysynnän tasoon nähden runsasta ja sahatavaran hintataso on laskussa. Egyptiin suuntautuvaa sahatavarakauppaa on usein myös haitannut valuuttasäännöstely ja ostajien likviditeettiongelmat. Algeriaan sahatavaran vienti on ollut ajoittain, viimeksi vuonna 2022, seisahduksissa maassa käytössä olevan tuontilisensijärjestelmän ja sen muutosten vuoksi. Vuonna 2023 näiltä ongelmilta on sen sijaan välttytty. Lähi-idässä sahatavaran markkinatilanne on viime aikoihin saakka ollut suhteellisen vakaa. Hamasin ja Israelin välinen konflikti lisää kuitenkin epävarmuutta, ja eskaloituessaan se voisi heijastua sahatavaramarkkinoihin Israelia ja Lähi-itää laajemmin.

Suomen sahatavaran tuotanto ja vienti pienenevät

Vuoden 2022 loppupuolta leimasivat Suomessa sahatavaran tuotanto- ja vientimäärien pieneminen sekä vientihinnan voimakas lasku, eivätkä odotukset vuodelle 2023 olleet syksyllä 2022 korkeat. Vuoden 2023 alkupuolisko oli kuitenkin odotuksiin nähden sahatavaran tuotanto varsin myönteinen: verrattuna vuoden 2022 vastaavaan aikaan sahatavaraa vietiin likimain saman verran ja sahatavaran tuotanto laski alle kolme prosenttia. Sahatavaran vientihinta puolestaan nousi toukokuuhun saakka.

Vuoden 2023 alkupuoliskolla havusahatavaran vientimäärä useimpiin tärkeisiin eurooppalaisiin vientimaihin laski (Britannia -2 %, Ranska -2 %, Saksa -16 %) vuoden 2022 vastaavaan aikaan verrattuna. Poikkeuksen muodosti Viro, jonne vienti kasvoi 13 prosenttia. Viron merkitys Suomen sahatavaran tuotannolle on vuosi vuodelta kasvanut, ja vuoden 2023 alkupuoliskolla

se oli määrässä mitattuna kolmanneksi ja arvossa mitattuna toiseksi tärkein suomalaisen sahatavaran viennin kohdema.

Aasian markkinoilla Suomen havusahatavaran vienti Kiinaan kasvoi vuoden 2023 alkupuoliskolla neljä prosenttia mutta supistui Japaniin kolmanneksen. Pohjois-Afrikassa vienti kasvoi Egyptiin (+4 %) ja erityisesti Algeriaan (+47 %).

Algerian viennin korkeaa suhteellista kasvua selittää vuoden 2022 alkupuoliskon alhainen vertailutaso. Lähi-idässä vienti kasvoi Israeliin (+4 %), mutta supistui Saudi-Arabiaan (-14 %).

Havusahatavaran vientihinta kääntyi laskuun kesäkuussa 2022, ja laskua jatkui vuoden loppuun saakka. Tammikuussa 2023 vientihinta kääntyi loivaan nousuun, joka päättyi toukuussa. Noususta huolimatta sahatavaran keskimääräinen vientihinta jäi vuoden 2023 alkupuoliskolla noin kolmanneksen alhaisemmaksi verrattuna vuoden 2022 alkupuoliskoon, jolloin vientihintataso oli koronan jälkimainigeissa ja Venäjän hyökättyä Ukrainaan huomattavan korkea. Kesäkuussa 2023 havusahatavaran vientihinnan nousu taittui jälleen laskuksi, ja lasku on jatkunut tuoreimpien ulkomaankauppatilastojen mukaan myös heinäkuussa. FOEX:in Suomen havusahatavaran vientihintaindeksien perusteella lasku olisi jatkunut myös elokuussa mutta ei enää syyskuussa. Sahat Keski-Euroopassa ovatkin edelleen rajoittaneet tuotantoa hinnan laskun pysäyttämiseksi. Myös Suomessa on ilmoitettu uusista tuotannonrajoitussuunnitelmista ja MM Kotkamills pohtii sahan lakkauttamista.

Vuoden 2023 loppupuoliskolla Suomen sahatavaran tuotanto ja vienti supistuvat, ja koko vuoden 2023 osalta sekä sahatavaran tuotannon että viennin ennustetaan jäävän kahdeksan prosenttia viime vuotta alemmalle tasolle. Vaikka sahatavaran vientihinnan lasku näyttäisi päättyvän loppuvuonna 2023, merkittävää käännettä ylöspäin ei ole odotettavissa lähitu-

levaisuudessa. Koko vuoden 2023 keskimääräisen havusahatavaran vientihinnan ennustetaan laskevan 25 prosenttia vuodesta 2022.

Vuoden 2024 alkupuoliskon näkymät Euroopan sahatavaramarkkinoilla ovat alakuloiset. Kiinan sekä Pohjois-Afrikan ja Lähi-idän markkinoiden kehitykseen liittyy tällä hetkellä merkittäviä epävarmuuksia, mutta näkymiä voidaan pitää Eurooppaa myönteisempiä. Kokonaisuutena sahatavaran vientikysynnän vahvistuminen alkaisi mahdollisesti ensi vuoden loppupuolella. Sahatavaran kysyntä laskee myös kotimaassa, mutta kotimaan markkinoille tilaa tuo venäläinen sahatavaran tuonnin päättyminen. Venäjältä tuotiin Suomeen sahatavaraa ennen viime vuotta yli puoli miljoonaa kuutiometriä ja vielä viime vuonnakin 280 000 kuutiometriä. Vuonna 2024 havusahatavaran tuotannon ja viennin odotetaan vahvistuvan vain hieman ja keskimääräisen vientihinnan laskevan neljä prosenttia kuluva vuodesta. Suomen sahatavaran viennissä Euroopan ulkopuolisten markkinoiden osuuden odotetaan kasvavan, mikä osaltaan laskee keskimääräistä vientihintaa.

Suomessa sahat ovat tehneet parin viime vuoden aikana erinomaisia tuloksia ja investoineet runsaasti uuteen sahauskapasiteettiin, olemassa olevan kapasiteetin uusimiseen, pullonkaulojen poistamiseen ja jatkojalostukseen. Vuonna 2022 valmistuivat esimerkiksi Versowoodin Vierumäen sahan sahalinjan uusiminen ja Metsä Groupin Rauman suursaha. Kuluva vuonna ovat valmistuneet esimerkiksi Koskisen

uusi saha Kärkölään, Kuhmon pääsahalinjan ja Tervolan Sahan ja Höyläämön tuotantolaitoksen uusinnat sekä loppuvuodesta on valmistumassa Junnikalan uusi saha Oulussa. Sahainvestointeja on valmistumassa myös ensi vuonna ja vuonna 2025 joskin selvästi viime ja kuluva vuotta vähemmän.

Investointien myötä sahatavaran tuotantokapasiteetti Suomessa on kasvamassa ja uudistumassa. Samaan aikaan sahatavaran kysyntä vientimarkkinoilla ja kotimaassa on laskussa. Kapasiteetin käyttöasteet ovat jäämässä kuluva syksynä ja ensi vuonna alhaisiksi. Ongelmia voi syntyä esimerkiksi, mikäli investoinnit on rahoitettu korkojen nousun myötä kallistuneella lainarahalla. Toisaalta uusien laitosten käyttöönotto, tuotannon ylösajo ja toimintojen optimointi eivät tapahdu kädenkäänteessä, ja tästä näkökulmasta tarkasteltuna investoinnit valmistuvat otolliseen aikaan. Uudet resurssitehokkaat tuotantolaitokset tuovat suomalaisille sahoille kilpailukykyä niin nykyisessä kireässä markkinatilanteessa kuin myös jatkossa sahatavaran kysynnän jälleen elpyessä.

Myös vanerin tuotanto ja vienti laskevat

Vanerimarkkinoilla kehitys oli koronavuosina sahatavaramarkkinoita vakaampaa, eikä sahatavaramarkkinoiden kaltaista kysynnän ja tarjonnan epätasapainosta aiheutunutta hintarallia koettu. Suomalaisen havuvanerin vientihinta kohosi aina viime vuoden loppupuolelle saakka ja loivasta laskusta huolimatta se on säilynyt korkealla myös kuluva vuoden alku-

puoliskon aikana. Lehtivanerin, eli käytännössä koivuvanerin, vientihinta sen sijaan on jatkanut nousuaan myös kuluvan vuoden aikana aina kesäkuulle saakka.

Ristiinliimatun havuvanerin pääkäyttökohteet ovat rakentamisessa, jossa se kilpailee muiden puulevyjen, kuten OSB:n kanssa. Suomalaisen havuvanerin päämarkkinoilla Euroopassa kysyntä on vuoden 2023 aikana laskenut, ja tuotantoa on Suomessa rajoitettu. Havuvanerin tuotanto- ja vientilukuihin sisältyvän LVL:n vientikysyntä oli sen sijaan vuoden 2023 alkupuoliskolla ristiinliimattua havuvaneria vilkkaampaa.

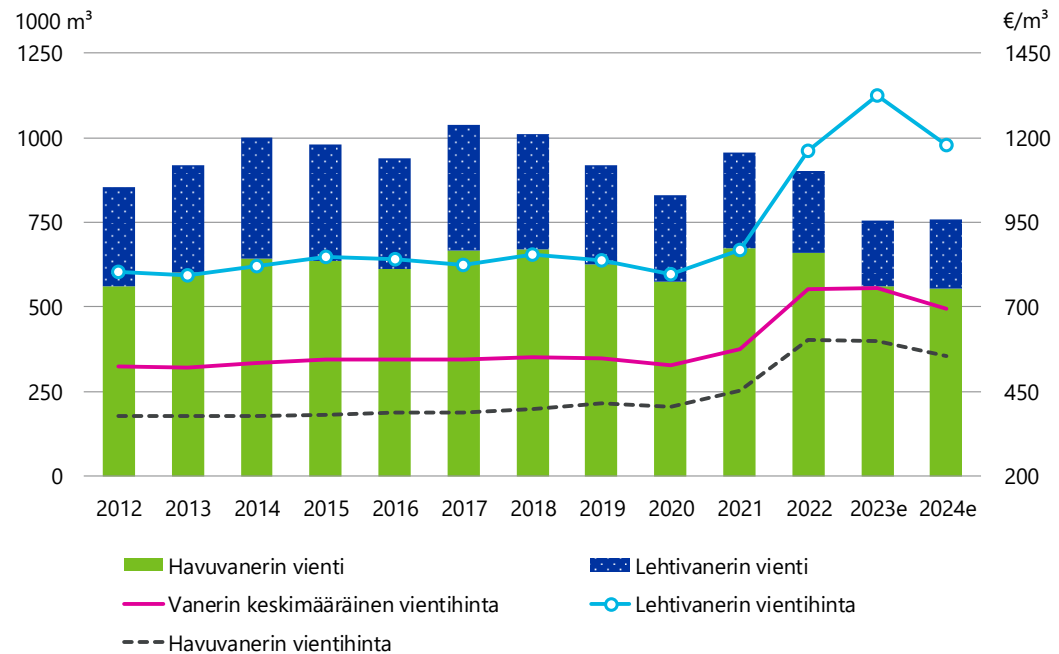
Koivuvanerin erittäin korkeaksi kohonneen vientihinnan taustalla ovat pakotteet, joiden mukaisesti venäläisen koivuvanerin tuonnin EU:hun tuli päättyä viime vuoden heinäkuussa. Venäläinen koivuvaneri on ollut keskeisessä asemassa Euroopan markkinoilla, ja koivuvanerista on tuonnin päätyttyä ollut pulaa. Koivuvaneria on pyritty korvaamaan muilla vanerilaaduilla, mutta kaikissa käyttökohteissa esimerkiksi kuljetusvälineiteollisuudessa se ei ole mahdollista. Vuoden 2023 aikana epäilyt siitä, että venäläistä koivuvaneria tuotaisiin EU:hun kolmansien maiden, etenkin Turkin ja Kazakstanin kautta, ovat vahvistuneet. Komissio käynnistikin elokuussa tutkinnan liittyen venäläisen koivuvanerin laittomaan tuontiin.

Suomessa tuotettiin vaneria vuoden 2023 alkupuoliskolla 500 000 kuutiometriä ja tuotanto jäi 14 prosenttia pienemmäksi kuin vuotta aiemmin. Samaan aikaan vanerin vienti supis-

tui 17 prosenttia. Havuvanerin tuotannon ohella myös koivuvanerin tuotantoa on rajoitettu. Koivuvanerin tuotannonrajoitusten taustalla ei ole ollut kysynnän vähäisyys vaan raaka-aineen saatavuusongelmat. Yritykset ovat ilmoittaneet, että tuotannonrajoituksia myös jatketaan. Koko vuoden 2023 osalta vanerin tuotannon ennustetaan pienenevän 15 ja viennin 16 prosenttia.

Koivuvanerin kysyntä Euroopassa ja erityisesti Saksassa on kesän 2023 aikana supistunut, ja hintataso on kääntynyt laskuun. Venäläisen koivuvanerin tuonnin kolmansien maiden kautta arvioidaan olevan osasyynä hinnan alenemiseen. Ulkomaankauppatilastojen mukaan suomalaisen koivuvanerin vientihinnan pitkään jatkunut nousu taittui heinäkuussa, ja laskun odotetaan jatkuvan syksyn aikana. Myös havu-

Vanerin viennin määrä ja nimellinen vientihinta 2012–2024e

Lähteet: Tulli ja Luke.

Suomen vaneriteollisuus vuonna 2022.

	Vaneri 1 000 m ³	Osuus tuotantosta %	Määrän muutos 2022/21 %
Tuotanto, josta	1 100	100	-3
Kotimaa*	200	18	15
Vienti, josta	900	82	-6
Euroalue	397	36	-4
<i>Saksa</i>	149	14	-4
<i>Alankomaat</i>	125	11	0
<i>Muut</i>	123	11	-8
Muu Eurooppa	359	33	-10
<i>Britannia</i>	117	11	-7
<i>Ruotsi</i>	95	9	-14
<i>Tanska</i>	47	4	-2
<i>Norja</i>	46	4	-8
<i>Muut</i>	54	5	-14
Aasia	32	3	1
Afrikka	2	0	-38
Pohjois-Amerikka	68	6	0
Muut	42	4	3

*Kotimaa = tuotanto - vienti.
Lähteet: Tulli ja Metsäteollisuus ry.

Suomen vanerin vienti tammi-kesäkuussa 2023.

		Vientimäärä 1-6.2023 1 000 m ³	Osuus viennistä %	Määrän muutos 1-6.2023/ 1-6.2022 %	Vientihinta* 1-6.2023 €/m ³	Hinnan muutos 1-6.2023/ 1-6.2022 %
Vaneri	Koko vienti, josta	401	100	-17	835	18
	<i>Euroalue</i>	169	42	-23	852	22
	<i>Muu Eurooppa</i>	154	38	-21	792	13
	<i>Aasia</i>	19	5	25	1 193	23
	<i>Afrikka</i>	1	0	63	1 354	39
	<i>Pohjois-Amerikka</i>	40	10	27	776	10
	<i>Muut</i>	18	4	-25	743	10
Havuvaneri	Koko vienti, josta	287	100	-17	620	10
	<i>Euroalue</i>	108	38	-21	569	14
	<i>Muu Eurooppa</i>	120	42	-24	620	4
	<i>Aasia</i>	4	1	48	562	17
	<i>Afrikka</i>	0	0	34	608	-15
	<i>Pohjois-Amerikka</i>	39	13	30	722	11
	<i>Muut</i>	17	6	-13	726	11
Lehtivaneri	Koko vienti, josta	114	100	-18	1 376	30
	<i>Euroalue</i>	61	54	-25	1 352	32
	<i>Muu Eurooppa</i>	33	29	-11	1 414	22
	<i>Aasia</i>	16	14	23	1 349	26
	<i>Afrikka</i>	1	1	62	1 382	40
	<i>Pohjois-Amerikka</i>	2	1	-21	2 153	43
	<i>Muut</i>	1	1	-73	953	24

* Vientihinta = viennin yksikköarvo.
Lähde: Tulli.

vanerin vientihinta kääntyi heinäkuussa laskuun. Huolimatta vanerin vientihintojen laskusta loppuvuoden aikana ennustetaan koko vuoden 2023 keskimääräisen vientihinnan nousevan neljä prosenttia vuoden 2022 tasoon verrattuna.

Havuvanerin markkinatilanne jatkuu vuoden 2024 alkupuoliskolla haastavana. Koivuvanerista tulee Euroopassa olemaan todennäköisesti edelleen niukkuutta vuonna 2024, mutta hintatason ennustetaan laskevan kuluvan vuoden erittäin korkealta tasolta. Suomen vanerin tuotannon ja viennin ennustetaan jäävän ensi

vuonna kuluvan vuoden tasolle ja keskimääräisen vientihinnan alenevan kahdeksan prosenttia.

Sahatavaran tavoin myös vanerin tuotantoon investoidaan Suomessa. UPM:n investoinnit Joensuun vaneritehtaan kehittämiseksi valmistuvat kuluvana vuonna, Koskisen rakentaa Järvelään uuden sorvilinjan ja Metsä Group on tehnyt päätöksen uuden LVL-tehtaan rakentamisesta Äänekoskelle. Tuotantokapasiteetiltaan 160 000 kuutiometrin laitoksen arvioidaan käynnistyvän vuonna 2026.

► Tilasto: Puutuoteteollisuustuotteiden tuotanto, ulkomaankauppa ja kulutus

Saha- ja vaneriteollisuuden tuotanto- ja vientiennusteet, 1 000 m³. Muutosprosentit edellisvuodesta lukujen alla.

	Tuotanto			Vienti		
	2022	2023e	2024e	2022	2023e	2024e
Havusahatavara	11 200	10 300	10 400	8 567	7 900	8 000
%	-6	-8	1	-2	-8	1
Vaneri	1 100	940	940	900	760	760
%	-3	-15	0	-6	-16	0

Lähteet: Metsäteollisuus ry, Tulli ja Luke.

Havusahatavaran ja vanerin nimelliset vientihinnat, €/m³ ja muutosprosentit edellisvuodesta.

	2022	2023e	2024e
Havusahatavara	302	225	215
%	3	-25	-4
Vaneri	752	785	720
%	31	4	-8

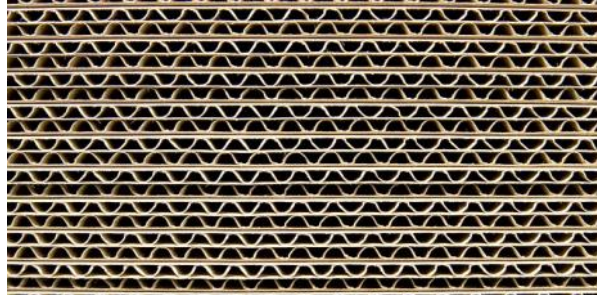
Lähteet: Tulli ja Luke.

Massa- ja paperiteollisuuden tuotanto ja vienti

Matleena Kniivilä ja Emmi Haltia

Kartonkien vienti laskee tänä vuonna reilusti viime vuodesta. Yksityisen kulutuksen lasku heijastuu kysyntään samalla, kun kartongin käyttäjät pienentävät varastojaan. Alkuvuoden vientihintojen laskun odotetaan pysähtyvän loppuvuonna siten, että kartonkien keskimääräinen vientihinta vuositasolla laskee kolme prosenttia. Ensi vuoden loppupuoliskolla hintojen ennakoidaan kääntyvän nousuun, mutta koko vuoden keskimääräinen vientihinta jää kuusi prosenttia tätä vuotta heikommaksi. Tänä vuonna kartongin tuotantokapasiteetti Suomessa kasvaa hieman, mutta kapasiteetin käyttöaste on heikon markkinatilanteen vuoksi ennätysmäisen matala, ja kartongin tuotanto ja vienti laskevat tänä vuonna 22 prosenttia. Ensi vuonna vienti elpyy vähitellen ja kasvaa kuluva vuodesta neljä prosenttia.

Paperin kysyntä on vähentynyt tänä vuonna erittäin voimakkaasti. Paperin tuotanto ja vienti Suomesta alenevat tänä vuonna selvästi viime vuoden vertailutasoa alhaisuudesta huolimatta. Tuotannon vähenemiseen Suomessa vaikuttaa heikon kysynnän ja asiakkaiden varastojen purkamisten lisäksi Stora Enson Anjalankosken tehtaan toisen paperikoneen sulkeminen. Talouskasvun vaisuus pitää kysynnän myös ensi vuonna heikkona, mutta tilanteen arvioidaan jossain määrin normalisoituvan tämän vuoden pudotuksesta. Suomen tuotanto- ja vientimäärät nousevat hieman tätä vuotta suuremmiksi.

Kuva: Pixabay.

Korkeiden kustannusten ja varastojen kerryttämisen seurauksena paperin vientihinnat olivat viime vuonna poikkeuksellisen korkeat, mutta laskivat keväällä 2023 voimakkaasti. Hintojen pudotus on tasaantumassa, mutta paperin keskimääräinen vientihinta jää tänä vuonna seitsemän prosenttia viime vuotta heikommaksi. Ensi vuonna paperin keskimääräinen vientihinta alenee edelleen 13 prosenttia.

Heikko talouskasvu, paino- ja kirjoituspaperien ja kartonkien heikko kysyntä Euroopassa sekä korkeat varastotasot pitävät sellumarkkinoiden tilanteen tänä vuonna vaisuna. Sellun vienti Suomesta kuitenkin kasvaa 11 prosenttia viime vuodesta. Kasvu johtuu sekä viime vuoden heikosta vertailutasosta että Metsä Groupin Kemian uuden tehtaan käynnistymisestä. Viennin kasvusta huolimatta sellun ja massan tuotantomäärät jäivät viime vuotta pienemmiksi paperin ja kartongin tuotantomäärien pudotes-

sa reippaasti. Kemian tehtaan uuden kapasiteetin seurauksena sellun vienti Suomesta kasvaa ensi vuonna tätäkin vuotta enemmän, vaikka verkkainen talouskasvu tärkeillä markkina-alueilla pitää sellun kysynnän viime vuosia vaimumpana. Viennin vetämänä myös sellun ja massan kokonaistuotantomäärät nousevat selvästi. Sellun keskimääräiset vientihinnat laskevat merkittävästi sekä tänä että ensi vuonna.

Kartongin tuotanto supistuu kapasiteetin lisäyksestä huolimatta

Kartonkien kysyntä alkoi heikentyä jo viime vuoden loppupuolella. Tämän vuoden ensimmäisellä vuosipuoliskolla kartonkien vientimäärä oli 21 prosenttia viime vuoden vastaavaa aikaa pienempi. Suurin vientimäärien pudotus on ollut muussa kartongissa, josta valtaosa on tuotepakkauksissa käytettävää taivekartonkia ja muun muassa aaltopahvin pinta-kerroksena käytettävässä kraftlainerissa. Näiden vienti laski alkuvuonna 22 prosenttia viime vuodesta. Elintarvikepakkauksissa käytettävän muun sulfaattikartongin vienti laski 15 ja aaltopahvin keskiosassa käytettävän flutingin 11 prosenttia vastaavana aikana. Kysynnän laskun taustalla on yleisen taloustilanteen heikentymisen myötä tapahtunut kysynnän lasku, jota on jyrkentänyt kartonkituotteiden suuret varastot. Varastotasot nousivat korkeiksi koronapandemian aikana, kun toimituksissa oli

suurta epävarmuutta ja kartongin käyttäjät pyrkivät varmistamaan materiaalin riittävyyden. Kartonkien kysynnän odotetaan pysyvän heikkona myös kuluvan loppuvuoden aikana. Kartonkien vienti laskee tänä vuonna 22 prosenttia.

Suomalaiset kartonkien tuottajat sopeuttivat tuotantoaan heikentyneeseen kysyntätilanteeseen alkuvuonna 2023. Stora Enso kertoi puolivuosisikatsauksessaan supistaneensa tuotantoaan alentaakseen varastojaan ja sopeutuakseen muuttuneisiin olosuhteisiin. Myös Metsä Board rajoitti tuotantoaan ja lomautti heinäkuussa henkilöstöä Kyrön, Takon, Äänekosken ja Simpeleen tehtailla. Mahdollisista lisälomautuksista päätetään yhtiön mukaan erikseen. Samaan aikaan heikentyneen kysynnän kanssa kartongin tuotantokapasiteetti lisääntyy jonkin verran. Nykyisten tehtaiden yhteyteen tehtävät investoinnit tuovat noin kymmenen prosentin lisäyksen kraftlainerin tuotantokapasiteettiin. Metsä Board lisäsi tuotantoaan Kemissä ja Stora Enso Varkaudessa yhteensä noin 80 000 tonnilla. Vuoden lopulla myös flutingin tuotanto lisääntyy Mondi PowerFluten Kuopion tehtaalla. Vuositasolla tuotannon lisäys on 55 000 tonnia, mikä on noin kymmenen prosentin lisäys flutingin vuosituotantoon. Muualla Euroopassa käynnistyy tänä vuonna erityisesti kierrätyskartongin tuotantolaitoksia, mutta myös ensikuidusta valmistettavan flutingin tuotantoa lisätään esimerkiksi Ranskassa ja Itävallassa.

Suomen massa- ja paperiteollisuus 2022.

	Sellu* 1 000 t	Osuus tuotannosta %	Paperi 1 000 t	Osuus tuotannosta %	Kartonki 1 000 t	Osuus tuotannosta %
Tuotanto, josta	7 040	100	3 050	100	4 150	100
Kotimaa**	3 404	48	104	3	77	2
Vienti, josta	3 636	52	2 946	97	4 073	98
Euroalue	1 194	17	1 200	39	1 563	38
<i>Alankomaat</i>	231	3	30	1	111	3
<i>Belgia</i>	101	1	221	7	173	4
<i>Espanja</i>	73	1	126	4	252	6
<i>Italia</i>	144	2	90	3	222	5
<i>Ranska</i>	137	2	93	3	101	2
<i>Saksa</i>	348	5	535	18	535	13
<i>Muut</i>	160	2	105	3	169	4
Muu Eurooppa	552	8	684	22	1 096	26
<i>Britannia</i>	66	1	274	9	253	6
<i>Puola</i>	155	2	135	4	256	6
<i>Ruotsi</i>	88	1	77	3	130	3
<i>Venäjä</i>	3	0	16	1	98	2
<i>Turkki</i>	226	3	66	2	184	4
<i>Muut</i>	14	0	116	4	175	4
Aasia	1 660	24	193	6	454	11
<i>Kiina</i>	1 414	20	27	1	28	1
<i>Muut</i>	246	4	166	5	426	10
Pohjois-Amerikka	93	1	577	20	338	8
Afrikka	113	2	14	0	9	0
Muut	24	0	278	10	613	15

* Tuotanto- ja vientiluvut koskevat kaikkea sellua. ** Kotimaa = Tuotanto - vienti.

Lähteet: Tulli ja Metsäteollisuus ry.

Kysynnän olleessa heikkoa Suomen kartongin tuotantokapasiteetin käyttöaste laskee merkittävästi tänä vuonna. Tuotantokapasiteetin lisääntymisestä huolimatta kartongin tuotannon ennakoitaan laskevan tänä vuonna 22 prosenttia viime vuodesta.

Kartonkien keskimääräinen vientihinta oli tammi-kesäkuussa 2023 neljä prosenttia edellisvuoden vastaavan ajan keskihintaa korkeampi. Alkuvuonna ulko- ja sisäpakkaukset hinnat ovat kehittyneet kuitenkin eri suuntiin. Ulkopakkaukset kuuluvan kraftlainerin hinta oli tammi-kesäkuussa 29 prosenttia viime vuotta matalampi. Myös flutingin hinta oli alkuvuonna yhdeksän prosenttia viime vuoden vastaavaa ajankohtaa matalampi. Hintakehitys oli sisäpakkauksilla hyvin erilainen. Muun sulfaattikartongin, johon kuuluvat muun muassa elintarvike-, kosmetiikka- ja nestepakkauksiin käytettäviä kartonkeja, hinta nousi tammi-kesäkuussa 14 prosenttia. Muiden kartonkien, joista valtaosa on taivekartonkia, hinnat nousivat tammi-kesäkuussa 12 prosenttia. Yleisen taloustilanteen epävarmuuksien heikentäessä kartonkien kysyntää myös sulfaatti- ja taivekartonkien hintojen nousu taittui alkuvuoden aikana ja koko vuoden eri kartonkilajien painotetun keskimääräisen vientihinnan ennakoitaan laskevan viime vuodesta kolme prosenttia.

Vuonna 2024 kartonkien kysyntä alkaa vähitellen elpyä. Taloudellisen tilanteen odotetaan paranevan jonkin verran tästä vuodesta ja yksityisen tavarakulutuksen elyvän loppuvuotta kohden, kun kuluttajien ostovoima paranee

inflaation laantumisen ja palkankorotusten myötä. Ensi vuonna myös kartonkien käyttäjien varastot alkavat olla normaalilla tasolla, mikä tukee kartonkien kysyntää. Näkymiin liittyy kuitenkin paljon epävarmuutta, mikä heijastuu kartonkien kysyntään ja laskee odotuksia nopeasta kysynnän elpymisestä. Suomen

kartonkien viennin ja tuotannon ennustetaan kasvavan ensi vuonna neljä prosenttia tästä vuodesta. Hintojen odotetaan ensi vuonna palaavan nousu-uralle vasta vuoden jälkimmäisellä puoliskolla, minkä vuoksi koko vuoden keskihinta jää vielä kuusi prosenttia matalammaksi kuin tänä vuonna.

Suomen sellun ja kartongin vienti tammi-kesäkuussa 2023 ja muutokset edellisvuodesta.

		Vientimäärä 1-6.2023 1 000 t	Osuus viennistä %	Määrän muutos 1-6.2023/ 1-6.2022 %	Vientihinta* 1-6.2023 €/t	Hinnan muutos 1-6.2023/ 1-6.2022 %
Sellu	Koko vienti	2 111	100	31	683	1
	Euroalue	748	36	34	677	5
	Muu Eurooppa	170	8	-23	696	-1
	Afrikka	66	3	28	645	-15
	Aasia	1 076	51	48	682	-1
	Pohjois-Amerikka	47	2	2	794	30
	Muut	4	0	208	697	19
Kartonki	Koko vienti	1 706	100	-20	993	4
	Euroalue	735	43	-15	1 017	7
	Muu Eurooppa	401	24	-34	1 051	8
	Afrikka	87	5	4	840	-7
	Aasia	191	10	-17	1 006	5
	Pohjois-Amerikka	146	9	-13	1 043	8
	Muut	146	9	-21	738	-19

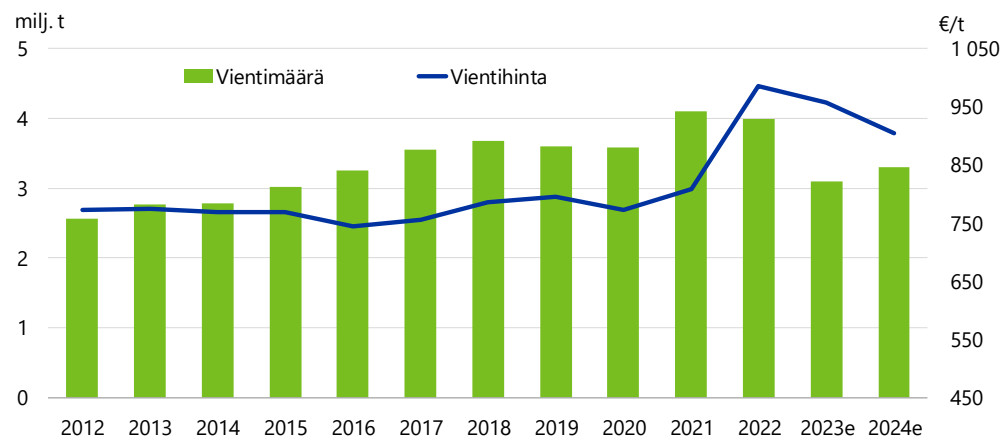
* Viennin yksikköarvo. Lähde: Tulli.

Voimakas kysynnän väheneminen supistaa paperituotantoa

Paino- ja kirjoituspaperin kysynnän aiempaa voimakkaampi väheneminen alkoi näkyä jo viime vuoden syksyllä. Pahimmillaan eurooppalainen kysyntä oli kuukausitasolla tällöin useampana kuukautena vähintään viidenneksen edellisvuoden vastaavaa aikaa vähäisempää. Tämän vuoden keväällä ja kesällä kysynnän heikkeneminen jatkui erittäin voimakkaana. Euro-Graphin tilastojen mukaan kysyntä oli Euroopassa vielä heinäkuussa 26 prosenttia viime vuoden heinäkuuta vähäisempää ja tamm-heinäkuussa 28 prosenttia edellisvuoden vastaavaa aikaa pienempää. Kysyntä on vähentynyt tänä vuonna erityisen voimakkaasti päällystetyssä hienopaperissa (-39 %). Paperin kysynnän voimakkaan vähenemisen taustalla on aiempi varastojen kerryttäminen, jolla paperin käyttäjät, kuten painotalot, pyrkivät viime vuonna varautumaan jatkuvasti nouseviin hintoihin. Tänä vuonna talouskasvun ja kysynnän heikkouden sekä olemassa olevien paperivarastojen vuoksi tarve uusille tilauksille on ollut aiempaa selvästi vähäisempi.

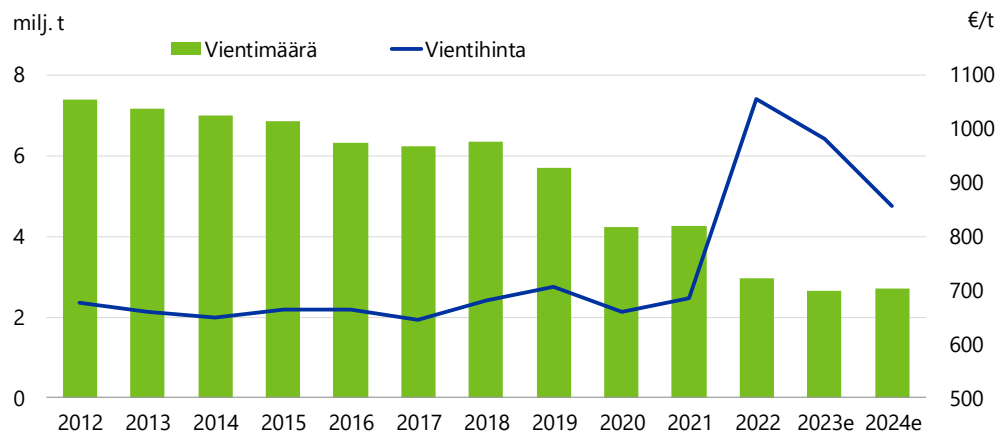
Suomessa tämän vuoden ensimmäisen kuuden kuukauden aikana paperin vientimäärä on kasvanut Tullin kuukausitilastojen mukaan viime vuoden vastaavasta ajasta kahdeksan prosenttia. Myös tuotanto kasvoi Metsäteollisuus ry:n tilastojen mukaan saman verran. Kasvu ei kuitenkaan kerro todellisesta markkinatilanteesta, vaan heikosta viime vuoden vertailutasosta. Vuonna 2022 määriin vaikuttivat voimakkaasti UPM:n työtaistelut. Kun mukaan

Kartongin vientimäärä ja -hintaa 2012–2024e

Lähteet: Tulli ja Luke.

Paperin vientimäärä ja -hintaa 2012–2024e

Lähteet: Tulli ja Luke.

otetaan myös heinäkuun vientimäärä, vienti oli jo edellisvuoden vastaavaa aikaa pienempää. Heikentynyt kysyntä onkin vaikuttanut suomalaisen tuotantoon samansuuntaisesti kuin muuhunkin eurooppalaiseen tuotantoon.

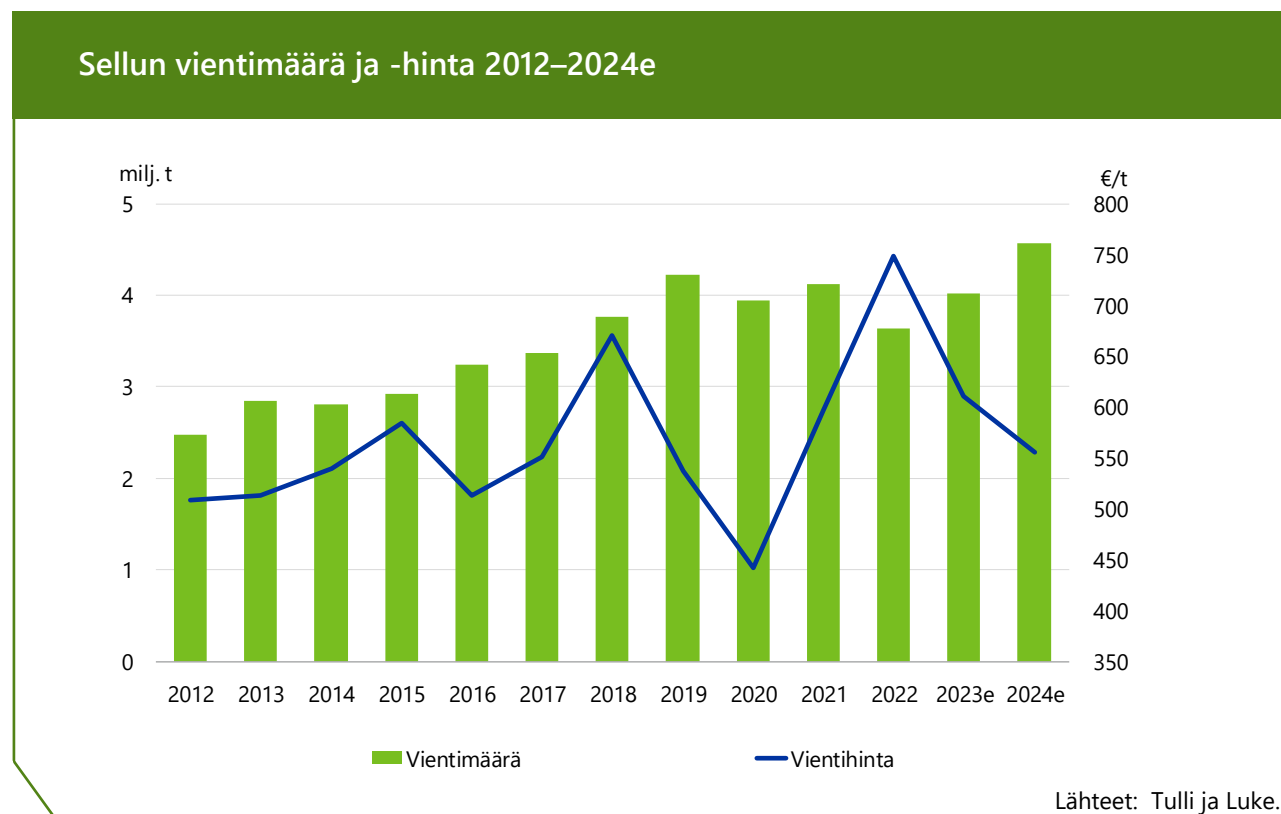
Korkeiden kustannusten ja varastojen kerryttämisen seurauksena paperin vientihinnat olivat viime vuonna poikkeuksellisen korkeat. Hintataso säilyi korkeana myös tämän vuoden keväällä, vaikka hinnat olivatkin selvässä laskusuunnassa. Paperin keskimääräinen vientihinta oli tämän vuoden seitsemän ensimmäisen kuukauden aikana vielä 12 prosenttia edellisvuoden vastaavaa ajanjaksoa korkeampi. Heinäkuun vientihinta oli kuitenkin lähes 17 prosenttia tammikuun vientihintaa alhaisempi.

Tämän ja ensi vuoden näkymiä paperiteollisuudessa leimaa epävarmuus tulevan kysynnän suuruudesta. Kysyntä on jo pitkään vähentynyt trendinomaisesti digitalisaation seurauksena, mutta on epäselvää mihin kysyntä tulee asettumaan, kun varastojen purku on päättynyt. Koneiden käyntiasteet ovat tänä vuonna olleet alhaiset, ja koneita on suljettu tai ilmoitettu suljettavaksi. Paperintuottajat ovat myös osalla tehtaistaan pitäneet tuotantoseisokkeja rajoittaakseen tuotantoa. Suomessa Stora Enso on ilmoittanut sulkevansa Anjalankoskella päällystämättömiä mekaanisia paperilajeja valmistavan koneen tämän vuoden viimeisellä neljänneksellä. Koneen kapasiteetti on 0,25 miljoonaa tonnia. Tehtaan toisella koneella jatketaan kirjapaperin valmistamista.

Suomen paperin tuotanto- ja vientimäärät alenevat tänä vuonna kymmenen prosenttia viime vuoden vertailutason heikkoudesta huolimatta. Heikentyneen kysynnän lisäksi väheneeseen vaikuttaa Anjalankosken koneen sulkeminen. Vaikka keskeisten markkina-alueiden talouskasvun vaisuus pitää paperin kysynnän edelleen ensi vuonna heikkona, tilanteen arvioidaan kuitenkin jossain määrin normalisoituvan tämän vuoden pudotuksesta. Suomen pa-

perin tuotanto- ja vientimäärät nousevat hieman tätä vuotta suuremmiksi.

Euroopassa paperin hintojen pudotuksessa on alkusyksyllä nähtävissä joitakin tasaantumisen merkkejä. Myös Suomen vientihinnan aleneminen tasaantunee ja koska hintataso on ollut erityisesti alkuvuonna hyvin korkea, jää paperin keskimääräinen vientihinta Suomessakin vielä suhteellisen korkeaksi alkuvuoden hintojen voimakkaasti alenevasta trendistä huoli-

matta. Keskihinta on kuitenkin selvästi viime vuotta heikompi. Ensi vuonna vientihinnan kehitys on tätä vuotta tasaisempaa, mutta keskihinnan ennakoitaan jäävän 13 prosenttia tämän vuoden keskihintaa alhaisemmaksi.

Sellun vienti kasvaa, kotimaan käyttö aiempaa vähäisempää

Sellun tuotanto väheni Metsäteollisuus ry:n tietojen mukaan Suomessa viime vuonna 15 prosenttia edellisvuodesta. Väheneminen oli merkittävää myös mekaanisen massan ja puolisellun tuotannossa (18 prosenttia). Sellun vienti väheni 12 prosenttia. Tuotannon ja viennin voimakasta vähenemistä selittää UPM:n tehtaiden työtaistelut vuoden 2022 alussa. Tänä vuonna sellumarkkinoiden tilanne on merkittävästi heikentynyt viime vuodesta. Vuoden 2022 poikkeuksellisuuden vuoksi vientimäärä oli kuitenkin kuluvan vuoden seitsemän ensimmäisen kuukauden aikana noin neljänneksen viime vuoden vastaavaa aikaa suurempaa. Tuotanto ensimmäisellä vuosipuoliskolla oli 13 prosenttia edellisvuoden vastaavaa aikaa suurempaa.

Sekä lyhyt- että pitkäkuituisen sellun hinnat olivat Euroopassa viime vuonna poikkeuksellisen korkeita, mutta hinnat laskivat tämän vuoden keväällä voimakkaasti. Sellun hintojen alenemisen syinä ovat heikentynyt kysyntä ja edelleen jatkunut varastojen purku. Syyslokakuussa 2023 molempien sellulaatujen dollarimääräisissä hinnoissa on FOEX:n tilastojen mukaan nähtävissä vakautumisen merkkejä ja lyhytkuituisen sellun hintoihin on myös ilmoi-

tettu joitakin korotuksia. Selluntuottajien kustannukset ovat laskeneet viime vuodesta, mutta ne ovat edelleen normaalia korkeammat. Keväällä toteutunut hintojen voimakas lasku on näkynyt myös Suomen vientihinnassa. Sellun vientihinta oli heinäkuussa noin 200 euroa pienempi kuin tammikuussa ja lähes 300 euroa pienempi kuin viime vuoden lokakuussa. Suhteessa vuoden 2022 seitsemän ensimmäisen kuukauden keskihintaan tämän vuoden vastaavan ajan keskihinta oli noin neljä prosenttia alhaisempi.

Heikentynyt talouskasvu ja paino- ja kirjoituspaperien sekä kartonkien heikko kysyntä Euroopassa vaikuttavat tänä vuonna sellumarkkinoihin. Sellun varastotasot ovat edelleen korkeat, vaikka esimerkiksi Euroopan satamissa olevat varastot olivat heinä-elokuussa 2023 Europulpin mukaan hieman aiempia kuukausia alemmat. Lyhytkuituisen sellun dollari-määräiset hinnat ovat kuitenkin Kiinassa olleet FOEX:n mukaan nousussa touko-kesäkuusta asti ja pitkäkuituisen sellun hinnat elokuusta alkaen. Kiinan kysynnän voimistuminen onkin vahvistamassa sellumarkkinaa. Tämä heijastuu vähitellen myös Euroopan markkinoille. Kiinan kysynnän vahvistumisen jatkumiseen liittyy kuitenkin runsaasti epävarmuuksia.

Vuoden 2024 kysyntään vaikuttaa erityisesti talouskasvun vahvuus eri puolilla maailmaa. Lisäksi sellumarkkinoiden kysynnän ja tarjonnan tasapainoon vaikuttaa sekä tänä että ensi vuonna useiden uusien tehtaiden käynnistyminen ja sellutarjonnan kasvaminen sen seurauksena. Pitkäkuituisen sellun tuotannossa merkit-

tävin kapasiteettilisäys on Metsä Groupin Kemmin uusi biotuotetehdas, joka käynnistyi tämän vuoden syyskuussa. Tehtaan vuotuinen tuotantokapasiteetti on 1,5 miljoonaa tonnia, mikä on noin 0,9 miljoonaa tonnia enemmän kuin vanhan tehtaan kapasiteetti. Tehdas valmistaa erityisesti pitkäkuituisia havusellua mutta myös pienempiä määriä lyhytkuituisia lehtisellua. Samanaikaisesti sellukapasiteettia on myös suljettu. Suomessa Stora Enso on sulkenut Sunilan sellutehtaan. Sellutehtailla niin Suomessa kuin muualla on sopeutettu tuotantoa kysyntää vastaavaksi.

Maailmalla lyhytkuituisen sellun uutta tuotantoa on käynnistynyt tai käynnistymässä pitkäkuituisen sellun tuotantoa enemmän. Lyhytkuituisen sellun lisääntynyt valmistus vaikuttaa välillisesti kuitenkin myös pitkäkuituisen havusellun markkinoihin. UPM:n 2,10 miljoonan tonnin lyhytkuituisia sellua valmistava tehdas Uruguayssa käynnistyi huhtikuussa 2023 ja Araucon 1,56 miljoonan tonnin tehdas Chilessä muutamaa kuukautta aiemmin. Suzano on rakentamassa Brasiliaan 2,55 miljoonan tonnin eukalyptussellutehdasta. Tehtaan on suunniteltu käynnistyvän kesällä 2024.

Sellun vienti Suomesta kasvaa tänä vuonna selvästi viime vuoden alhaisista luvuista. Heikon vertailutason lisäksi kasvuun vaikuttaa Kemmin uuden tehtaan käynnistyminen. Viennin 11 prosentin kasvusta huolimatta sellun ja massan tuotantomäärät jäivät viime vuotta pienemmiksi kotimaisten paperin ja kartongin tuotantomäärien pudotessa viime vuodesta reippaasti.

Kemin tehtaan uuden kapasiteetin seurauksena sellun vienti Suomesta kasvaa selvästi myös ensi vuonna, vaikka varovainen talouskasvu tärkeillä markkina-alueilla pitää sellun kysynnän viime vuosia vaisumpana. Viennin 13 prosentin kasvun vetämänä myös sellun ja massan kokonaistuotantomäärät nousevat tästä vuodesta huomattavasti. Kasvavan viennin lisäksi tuotantomäärää nostaa aavistuksen myös paperin ja kartongin tuotantojen kasvu.

Vaikka sellun vientihinnan lasku todennäköisesti tasaantuu tämän vuoden syksyllä, jää keskimääräinen vientihinta kevään pudotuksen seurauksena viime vuoden keskihinnasta. Kysynnän ollessa ensi vuonna melko vaimeaa ja lisääntyvän kapasiteetin luodessa paineita hintatasolle keskimääräisen vientihinnan odotetaan jäävän yhdeksän prosenttia tätä vuotta alhaisemmaksi.

**Massa- ja paperiteollisuuden tuotanto- ja vienniennusteet, 1 000 t.
Muutosprosentit edellisvuodesta määrälukujen alla.**

Tuote	Tuotanto			Vienti		
	2022	2023e	2024e	2022	2023e	2024e
Sellu	7 040	6 850	7 470	3 640	4 030	4 560
%	-15	-3	9	-12	11	13
Paperi	3 050	2 750	2 810	2 950	2 650	2 710
%	-31	-10	2	-31	-10	2
Kartonki	4 150	3 220	3 340	4 050	3 140	3 260
%	-2	-22	4	-2	-22	4

Lähteet: Metsäteollisuus ry, Tulli ja Luke.

Massa- ja paperiteollisuuden vientihintaennusteet, €/t ja muutosprosentit edellisvuodesta.

Tuote	2022	2023e	2024e
Sellu	749 €/t	611	556
%	25	-18	-9
Paperi	1054 €/t	980	857
%	54	-7	-13
Kartonki	986 €/t	958	904
%	23	-3	-6

Lähteet: Tulli ja Luke.

Metsäteollisuuden kannattavuus

Esa-Jussi Viitala

Kahden ennätysvuoden jälkeen kotimaisen metsäteollisuuden tulokset putoavat tänä vuonna jyrkästi. Sahateollisuudessa kannattavuus palaa 2010-luvun keskimääräiselle tasolle eli liikevoitto jää muutamaa prosenttiin. Vuonna 2024 ei ole näkyvissä muutosta sahojen tilanteeseen, jos rakentaminen Euroopassa laahaa edelleen. Vanerilla sen sijaan menee edelleen erittäin hyvin, etenkin koivuvanerilla. Myös massa- ja paperiteollisuuden huippuvuodet ovat ohi. Euroopan talouskasvun heikkous tarkoittaa sitä, että niiden kannattavuus jää alhaiseksi sekä kuluvana että ensi vuonna. Kartonkiteollisuudella on perinteisesti mennyt hieman tasaisemmin, mutta senkin osalta tulokset putoavat poikkeuksellisen paljon kuluvana vuonna. Ensi vuonna kartonkiteollisuuden tilanteeseen ei ole odotettavissa suurta muutosta, koska vientihintojen odotetaan laskevan edelleen eikä kustannustason tai tuotantomäärän ennakoita muuttuvan olennaisesti.

Sahojen ennätysvuodet ohi

Vuosina 2021 ja 2022 kotimaiset sahat tekivät ennen näkemätöntä tulosta. Niiden liiketulosprosentit kohosivat jopa yli 25:een, mikä on alalla poikkeuksellisen korkea taso. Käytännössä liiketulokset lähes kymmenkertaistuivat parin vuoden ajaksi 2010-luvun keskimääräisestä tasosta. Sekä mänty- että kuusisahatavaran kysyntä oli erittäin vahvaa, varastot olivat pienet ja lopputuotteiden hinnat nousivat historiallisen korkeiksi. Myös hakkeella ja polttopuutuotteilla oli hyvä kysyntä ja niiden hinnat nousivat selvästi.

Tänä vuonna sahojen kannattavuudessa palataan arkeen, kun havusahatavaran vientihinnan ennustetaan laskevan 25 prosenttia. Samalla vientihinta palautuu reaalisesti lähelle 2010-luvun keskimääräistä tasoa. Esimerkiksi Metsä Groupilla sahatavaran myyntihinnat putosivat tammi-kesäkuussa 2023 yli 30 prosenttia edellisen vuoden vastaavaan ajankohtaan nähden. Kannattavuutta alentaa myös kallis raaka-aine: kuluvana vuonna sahat joutuvat käyttämään tuotannossaan sellaista havutukkia, jonka ne ovat ostaneet erittäin korkeilla hinnoilla.

Vuonna 2024 sahojen tilanteen ennustetaan jatkuvan tukalana, kun havusahatavaran hinnan ennakoidaan laskevan edelleen neljä prosenttia. Pientä helpotusta tuo pääraaka-aineen eli havutukien hintojen ennustettu samansuu-

ruinen lasku. Tuotantomäärään tai muihin kustannuksiin ei odoteta suuria muutoksia. Mekaanisessa metsäteollisuudessa on tehty yrityskohtaisia työehtosopimuksia, joiden perusteella palkkoja korotetaan alkuvuodesta 2024 noin 2,5 prosentilla. Sopimukset ovat voimassa valtaosin vuoden 2024 loppuun. Sähkön ja pääoman hintaan liittyy huomattavaa epävarmuutta, mutta niiden muutoksiin sahat tavallisesti varautuvat suojauksin. Tosin suojaukset voivat olla kalliita ja niiden kesto on tyypillisesti alle vuoden.

Sahauksen sivutuotteena syntyy paljon haketta, jonka sahat yleensä myyvät sellun raaka-aineeksi suurille metsäteollisuusyhtiöille. Sellun hinnan jyrkkä lasku tietää laskua myös hakkeen hinnalle, vaikka teollisuuden puuntarpeen ennustetaan taas hieman lisääntyvän vuonna 2024.

Sahojen pääraaka-aineesta eli havutukista yli 20 prosenttia päätyy polttoon joko kuorena tai puruna. Turpeen käytön väheneminen ja päästöoikeuden hintojen pysyminen nykyisellä tasolla tukisi näiden sivutuotteiden muutenkin voimakasta kysyntää ja hintoja vuonna 2024.

Koivuvanerin kannattavuus huippuluokkaa

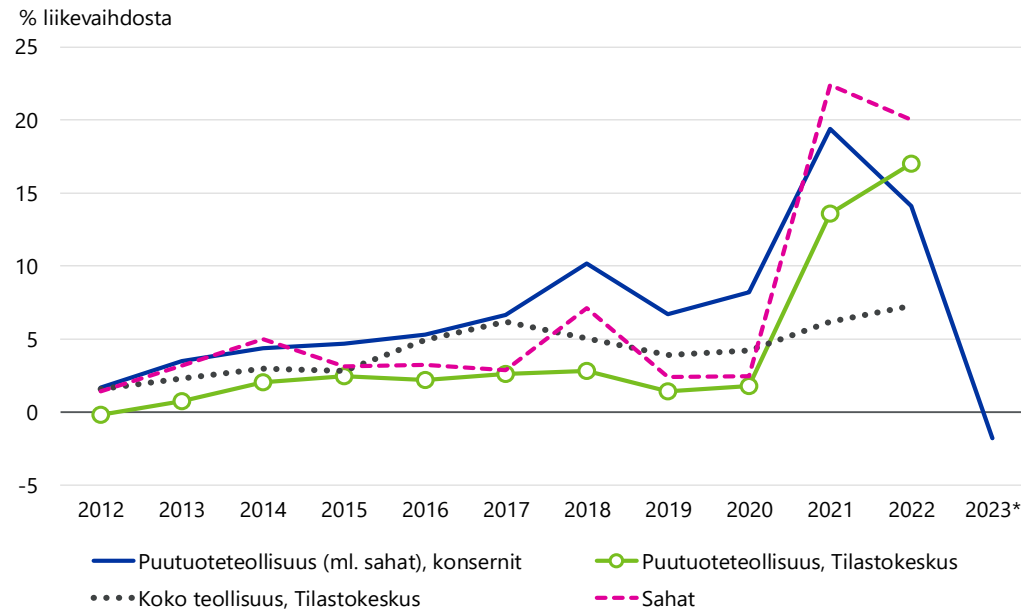
Vaneriteollisuuden kannattavuus on pitänyt pintansa sahteollisuutta selvästi paremmin.

Tosin vanerilaatujen kannattavuuksissa on eroja: koivuvaneri menee kuluvana vuonna edelleen erittäin hyvin mutta havuvaneri alkaa jo olla hieman vaikeampaa. Tämä johtuu käyttökohteista: koivuvaneria käytetään vaativiin käyttötarkoituksiin, kuten hyötyajoneuvoihin ja sisustukseen, havuvaneria puolestaan käytetään eniten rakentamiseen, jossa näkyvät ovat heikot ja kilpailu kovaa.

Havu- ja koivuvanerin vientihinnat ja kannattavuus nousivat historiallisen korkeiksi vuonna 2022. Osaltaan tähän vaikutti vanerin tuonnin loppuminen Venäjältä ja Valko-Venäjältä Eurooppaan. Vientihintojen nousu taittui laskuksi vasta kuluvan vuoden kesällä, kun kysyntä tärkeimmillä markkina-alueilla alkoi heikentyä ja markkinoille ilmeisesti tuli venäläistä vaneria laittomasti Turkin ja Kazakstanin kautta. Suomalaisen vanerin kysyntä riippuu pitkälti Euroopan taloussuhdanteista: koivuvanerista lähes 85 prosenttia viedään Eurooppaan, havuvanerista 80 prosenttia. Suurimmat vientimaat ovat Saksa, Alankomaat, Britannia ja Ruotsi.

Vuonna 2024 vaneriteollisuuden kannattavuus heikkenee nykyiseltä ennätystasolta, kun vientihintojen odotetaan laskevan yhdeksän prosenttia ja koivutukin hinnan nousevan viisi prosenttia. Tuotantomääriin ja muihin kustannuksiin ei odoteta suuria muutoksia. Tilannetta ei olennaisesti muuta se, että kuusitukin hinnan odotetaan laskevan neljä prosenttia. Kokonaisuutena vaneriteollisuus säilyy kuitenkin metsäteollisuuden kannattavuuden valopilkkuina.

Puutuoteteollisuuden sekä Suomen koko teollisuuden yritysten keskimääräinen kannattavuus 2012–2023* liiketulosprosentilla mitattuna**

* Tammi-kesäkuu 2023

** Sahojen tiedot poimittu 10 suuren itsenäisen sahan tilinpäätöksistä.

Lähteet: Tilastokeskus, Metsä Group, Stora Enso Oyj, UPM-Kymmene Oyj, itsenäisten sahojen tilinpäätökset.

Saha- ja vaneriteollisuuden näkymät keskipitkällä aikavälillä

Sahateollisuuden kannattavuuteen liittyy paljon epävarmuutta myös keskipitkällä aikavälillä. Vuosien 2021 ja 2022 huippusuhdanne vahvisti sahojen taseita ja kannusti investoimaan uusiin sahoihin ja modernisoimaan vanhoja. Todelliseen testiin sahatteollisuuden kannatta-

vuus joutuu kuitenkin nyt, kun korkotaso on palautunut lähemmäksi normaalia. Rakentamismääriä koskevien ennusteiden valossa tämä tarkoittanee sitä, että sahatavaran käyttö ei lähiaikoina tule lisääntymään siinä määrin kuin on aiemmin esitetty. Joidenkin ennusteiden mukaan sahatavaran kulutus pienenesi Euroopassa kuluvana vuonna yhtä pieneksi kuin se

oli kymmenen vuotta sitten vuonna 2013. Huomionarvoista on myös, että FAO:n tilastojen mukaan sahatavaran kulutus on vähentynyt Suomen päävientimarkkinoilla viimeisen viiden vuoden aikana (ks. s. 24).

Vaneriteollisuuden näkymät ovat selvästi saha-teollisuutta valoisimmat. Koivuvaneri on erinomainen esimerkki korkean lisäarvon tuotteesta, mutta sen tuotanto on vähentynyt Suomessa koko 2000-luvun, kun vanerin jatkojalostusta ja tuotantoa on siirretty Viroon ja Venäjälle. Vuosina 2023 ja 2024 vanerin tuotannon, ja etenkin koivuvanerin tuotannon, ennakoidaan jäävän Suomessa pienimmäksi yli 20 vuoteen muutamaa poikkeusvuotta lukuun ottamatta.

Vanerin tuottopotentiaalia kuvaa se, että UPM:n vaneriteollisuuden pitkän aikavälin tavoite sijoitetun pääoman tuotolle on 18 prosenttia. Se on yhtiön liiketoiminta-alueista toiseksi korkein; korkeampi kuin esimerkiksi yhtiön selluteollisuudessa tai tulevassa biokemikaalituotannossa. Koivuvanerin tuotannon laajentaminen Suomessa on kuitenkin vaikeaa, koska pääasiallisesta tuotantopanoksesta eli koivutuksista on pulaa eikä sitä ole juuri mahdollista tuoda ulkomailta.

Paperi-, massa- ja kartonkiteollisuuden karu käänne

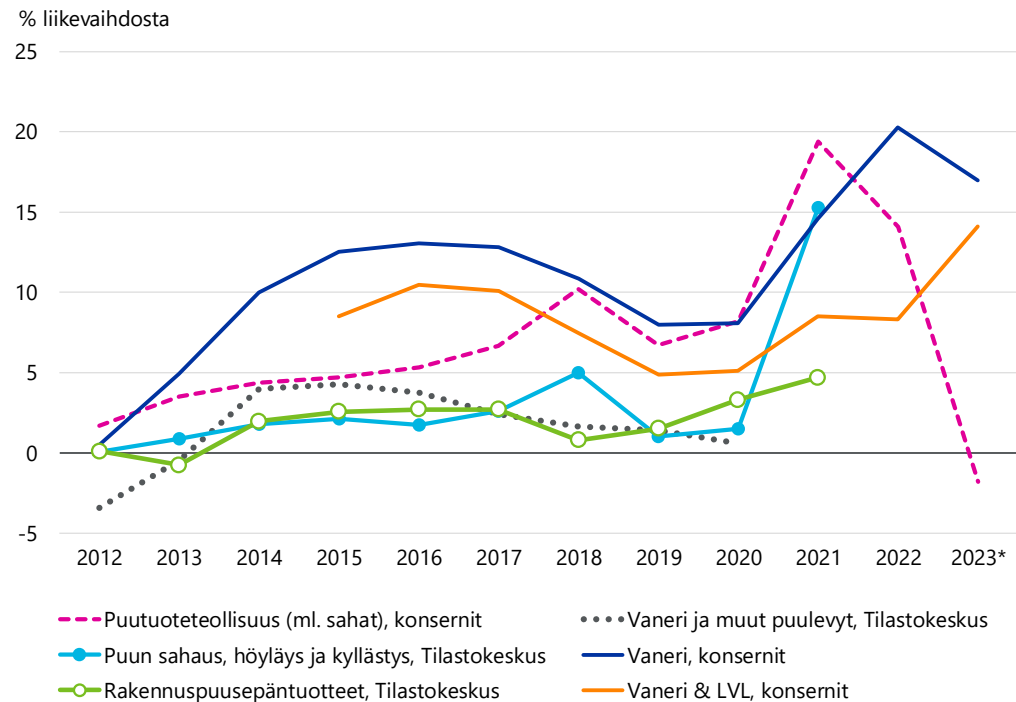
Myös massa- ja paperiteollisuuden tulokset romahtavat kuluvana vuonna. Sijoitetun pääoman tuotot putoavat selvästi alle kymmenen prosenttiin eli noin puoleen vuoden 2022 huippusuhdanteesta. Sellun vientihinnan odo-

tetaan laskevan 18 prosenttia ja paperin seitsemän prosenttia. Samaan aikaan tuotanto kotimaassa vähenee seisokkien takia, ja tuotantokustannukset pysyvät korkealla tasolla. Kuluvana vuonna kuitupuun hintojen ennakoii-

daan nousevan poikkeuksellisen paljon, peräti 26–33 prosenttia edellisvuoteen nähden.

Kartongit ovat perinteisesti olleet vakaampia tuloksentekijöitä, mutta nyt myös kartonkiteollisuuden tulos putoaa jyrkästi. Olemassa ole-

Puutuoteteollisuuden alatoimialojen kannattavuus 2012–2023* liiketusprosentilla mitattuna

* Tammi-kesäkuu 2023.

Lähteet: Tilastokeskus, Metsä Group, Stora Enso Oyj, UPM-Kymmene Oyj.

vaa kartonkituotantoa sopeutetaan laajasti, mutta samaan aikaan uutta tuotantoa ja tarjontaa on tulossa markkinoille. Tämä koskee erityisesti kartongin peruslaatuja. Metsä Groupin liiketoiminta-alueista kartongin kannattavuus oli suhteellisesti heikoin vuoden 2023 alkupuolella; paras se oli vanerilla ja sen jalosteilla.

Taivekartongin hinnat ovat perinteisesti olleet jonkin verran peruslaatuja hintoja vakaampia, koska kilpailua on vähemmän ja taivekartongin käyttö suuntautuu pääosin elintarvikepakkaus-, kosmetiikkaan, lääkkeisiin, elektroniikkaan ja muihin sellaisiin kuluttajatuotteisiin, joiden kysyntä on suhteellisen tasaista. Tilanne Euroopassa on kuitenkin joiltakin osin muuttumassa, kun kiinalaista taivekartonkia on tullut tarjolle etenkin Välimeren alueelle. Yhdysvaltain markkinoilla tilanne on tuottajille otollisempi.

Toisaalta sellun hintojen nopea aleneminen antaa mahdollisuuden parantaa useiden paperilaatuja ja kartongin tuotannon kannattavuutta. Esimerkiksi hienopapereiden, korkealaatuisten kartonkien, pehmopapereiden ja erikoispapereiden raaka-ainekustannukset alenevat.

Energian, kemikaalien ja sellun hinnan merkittävät nousut heikensivät pehmopapereiden tuotannon kannattavuutta jyrkästi vuosina 2021 ja 2022, mutta vuodesta 2022 lähtien toteutetut merkittävät lopputuotteiden myyntihintojen korotukset ovat parantaneet alan

kannattavuutta nopeasti. Suomessa pehmopapereita tekee kaksi yritystä: Metsä-konserniin kuuluva Metsä Tissue ja ruotsalainen Essity, joka kuului aiemmin kokonaan SCA-konserniin. Metsä Tissuella on pehmopaperitehtaita myös Ruotsissa, Saksassa ja Itä-Euroopassa.

Vuoden 2024 näkymät sumeat

Vuoden 2024 näkymät massa-, paperi- ja kartonkiteollisuuden kannattavuuksien osalta ovat sumeat. Lyhyellä tähtämellä suurimmat vaikutukset metsäyhtiöiden kannattavuuteen on puun hinnalla. Esimerkiksi Stora Ensolla puun hintojen 10 prosentin muutoksella olisi noin 203 miljoonan euron välitön vaikutus yhtiön operatiiviseen liiketulokseen seuraavan 12 kuukauden ajan. Sellun markkinahintojen 10 prosentin muutoksen vaikutus on 120 miljoonaa euroa, ja kemikaalien ja täyteaineiden 53 miljoonaa euroa. Sähkön ja fossiilisten polttoaineiden samanlaisen muutoksen välitön vaikutus olisi 15 miljoonaa euroa.

Jos sellun, paperin ja kartongin vientihinnat laskevat vuonna 2024 edelleen 6–13 prosenttia eikä kustannustasossa tapahdu olennaisia muutoksia, kannattavuuksien voidaan ennakoida säilyvän edelleen heikkoina. Tosin sellun hinnan lasku parantaa paperin ja kartongin tuotannon kannattavuutta.

Kuitupuun hinnan ennakoitaan pysyvän vuonna 2024 Suomessa kuluva vuoden tasolla. Energian hintaan sen sijaan liittyy poikkeuksel-

lisen paljon epävarmuutta. Jos öljyn, kaasun ja sähkön hinnat säilyvät korkeina tai nousevat uudelleen, heijastuu se viiveellä myös metsäyhtiöiden kemikaali-, täyteaine- ja logistiikkakustannuksiin. Kuluvana vuonna ne ovat hie-man laskeneet edellisvuoden erittäin korkeilta tasoilta, mutta ovat edelleen aiempien vuosien keskimääräisiä tasoja korkeampia.

Kaikki kolme suurta metsäteollisuusyhtiötä (UPM, Stora Enso ja Metsä Group) ovat tehneet ja edelleen tekemässä erittäin suuria investointeja uuteen tuotantokapasiteettiin, erityisesti uusiin sellu- ja kartonkitehtaisiin. Korkeiden nousu tulee nostamaan niiden pääomakustannuksia, kun nollakorkojen aikana otetut lainat vähitellen erääntyvät ja joudutaan uusiimaan. Esimerkiksi Stora Enson lainojen keski-korko oli kuluva vuoden alussa vain 3,5 prosenttia. Yhtiöltä erääntyy paljon lainoja vuosina 2025 ja 2026, yhteensä yli 1,5 miljardia euroa. Nettovelkoja Stora Ensolla on noin kolme miljardia euroa.

Heikko kruunu vahvistaa tuloksia

Valuuttakurssit ovat suosineet metsäteollisuusyhtiöitä parin viime vuoden aikana, joskin vaikutus on vaihdellut yhtiöittäin. Suurin merkitys niiden kannattavuuteen on Yhdysvaltain dollarilla. Kun dollari vahvistuu euroon nähden, yhtiöiden tulokset paranevat, koska merkittävä osa tuloista hinnoitellaan tai saadaan dollareina. Stora Enson mukaan Yhdysvaltain dollarin 10 prosentin vahvistumisella olisi lähes

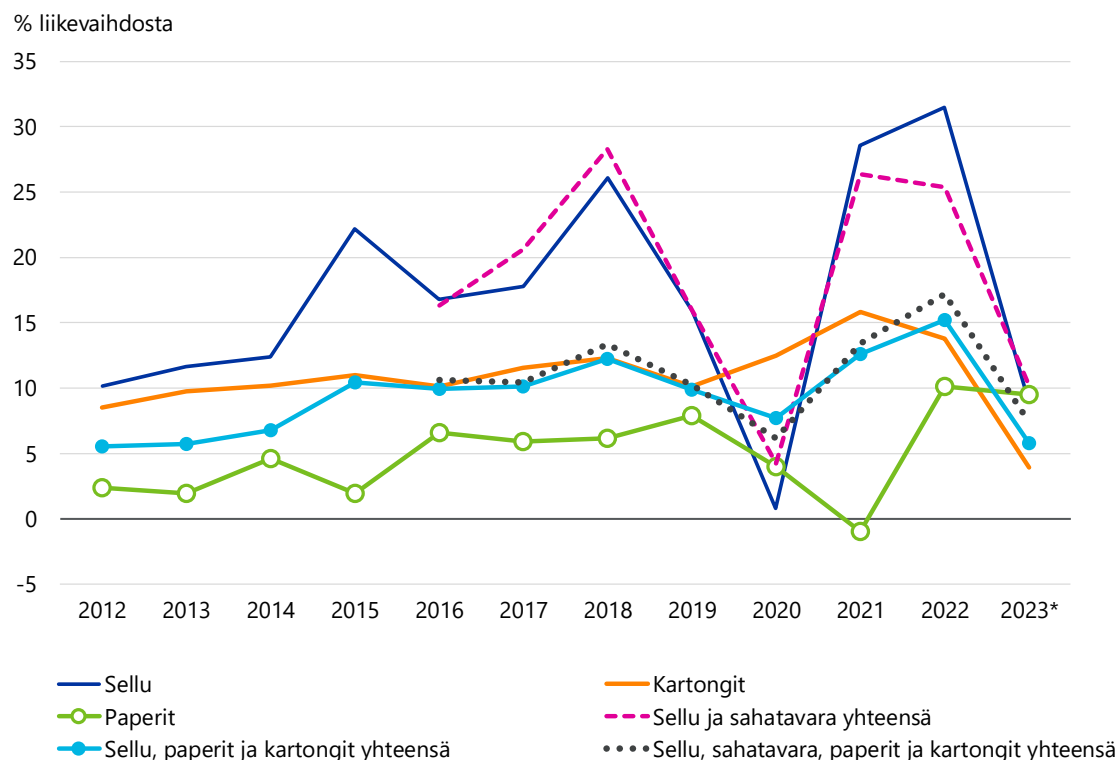
100 miljoonan euron välitön positiivinen vaikutus yhtiön vuotuiseseen operatiiviseen liikeylötykseen. Ruotsin kruunun heikkenemisellä on samansuuntainen vaikutus erityisesti Metsä Boardin tulokseen, koska se maksaa merkittävän osan kuluistaan kruunuissa.

Kesällä 2023 Ruotsin kruunun kurssi putosi ennätyskallisen alas euroon verrattuna. Metsä Boardin alkuvuoden 2023 liikeylötyksestä lähes puolet, yli 50 miljoonaa euroa, johtui suotuisista valuuttakurssimuutoksista suojaukset mukaan luettuna. Koko Metsä-konsernilla vastaava positiivinen vaikutus oli niin ikään merkittävä, yli 100 miljoonaa euroa edellisvuoteen verrattuna.

► Tilastotietokanta: Metsäteollisuuden liikeylötyhto Suomessa

► Tilastotietokanta: Metsäteollisuuden kannattavuus Suomessa

Massa- ja paperiteollisuuden alatoimialojen kannattavuus 2012–2023* liikeylötyhosprosentilla mitattuna

* Tammi-kesäkuu 2023.

Lähteet: Metsä Group, Stora Enso Oyj ja UPM-Kymmene Oyj.

Työlliset metsäsektorilla

Marja Kallioniemi

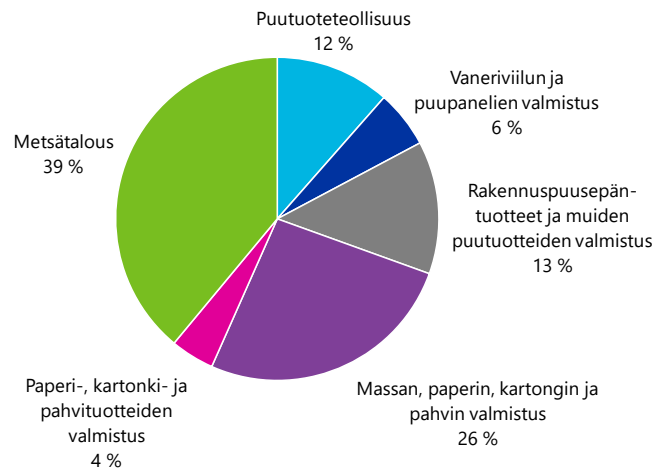
Metsäsektorin työllisyys ylsi vuoden 2022 aikana hienoiseen kasvuun. Vuoden aikana koettiin metsäsektorin toimintaympäristössä runsaasti erilaisia epävarmuustekijöitä, kun sota Ukrainassa käynnistyi, energian saannin osalta elettiin kriittisiä aikoja, inflaatio kiihtyi ja korot nousivat. Muutosten keskellä metsäteollisuus sai kuitenkin kilpailuetua kansainvälisillä markkinoilla, ja tehdyt investointipäätökset sekä käynnistyneet tuotantolaitokset lisäsivät met-

säsektorin työllisyyttä ja tuotantomääriä. Lisäksi lukuisten metsäsektorin yritysten kannattavuus oli historiallisen hyvä.

Metsätaloudessa työllistivät vilkas puukauppavuosi, puun tuonnin tyrehtyminen Venäjältä ja tuontimäärien korvaaminen huomattavilta osin suomalaisista metsistä. Työllisyyttä lisäsi myös energiapuun hyvä kysyntä ja korjaaminen laitoille lämmön tuotantoa varten.

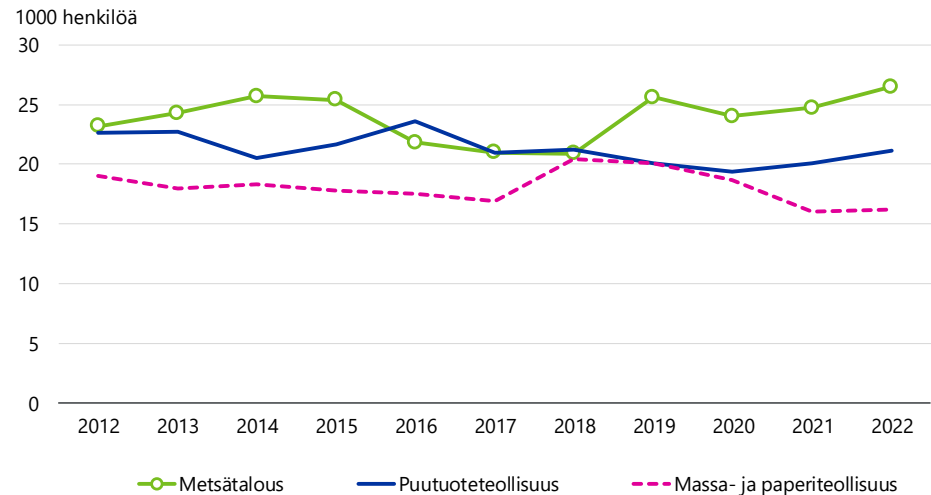
Vaikka metsäsektorin työllisyys lisääntyi eniten metsätaloudessa, tilastoluvut kohenivat myös puutuoteteollisuudessa sekä massa- ja paperiteollisuudessa. Suhteellisesti eniten lisääntyi metsätalouden toimihenkilöiden ja sahojen henkilöstömäärät. Muutokset ovat kaiken kaikkiaan pieniä, jolloin virhemarginaalin takia tarkkoja prosenttiosuuksia ei voida julkaista.

Työlliset Suomen metsäsektorilla 2022

Lähde: Tilastokeskus, Työvoimatutkimus.

Työllisten määrä metsätaloudessa, puutuoteteollisuudessa sekä massa- ja paperiteollisuudessa vuosina 2012–2022

Vuonna 2021 Tilastokeskus on ottanut käyttöön uuden laskentamenetelmän, jonka mukaan vuosien 2019–2022 työllisyysluvut on määritetty.

Lähde: Tilastokeskus, Työvoimatutkimus.

Ammattitaitoista henkilöstöä tarvitaan

Työllisyyslukujen koheneminen on saavutus aikana, jona digitaalisuuden, automaation ja ylipäättään teknologian edistysaskeleiden enustetaan vähentävän työllisyyttä. Metsäsektorin tuotantolaitoksilla automatisaatiota hyödynnetään suoraan prosesseissa, kun taas metsätalouden puun korjuussa ja kuljetuksessa uusin automatisaatio avustaa lähinnä kuljettajaa päätöksenteossa ja rutiininomaisissa työvaiheissa. Koneiden ohjaamoissa tarvitaan erityistä osaajaa sekä monitahoisten päätösten tekijää, esimerkiksi luonto- ja monimuotoisuusvaikutukset huomioon ottavaa ammattilaista.

Työllisyyden lisääntyminen voi osin johtua sen muuttumisesta tilastoluvuissa näkyväksi. Ulkomainen kausityövoima on tehnyt Suomessa erilaisia metsänhoitotöitä, mutta tekijöiden kotimaat ovat usein olleet nykyiseen Ukrainan sotatilanteeseen liittyviä maita kuten Ukraina, Valko-Venäjä ja Venäjä. Viime vuonna arvioitiin, että sotatilanteen takia maaseudun työvoimasta puuttui noin kolmannes. Vuoden 2023 syyskuuhun mennessä sodan takia suojeleua hakeneiden ukrainalaisten määrä on ylittänyt 60 000 henkilöä. Heillä on mahdollisuus työskennellä Suomessa ilman työlupaa. Teollisuusliitto arvioi kuluvana vuonna, että ulkomaalaisen työvoiman käyttö metsätaloudessa on oletettavasti ”entisestään lisääntynyt” ja työvoiman käyttöön liittyvät rikkomukset ovat yleisiä.

Kuva: Luke/Erkki Oksanen.

Metsätehon arvion mukaan koko metsäsektori työllistää Suomessa kerrannaisvaikutuksineen noin 74 000 henkilöä. Alan työllisyyden tulevaisuuden näkymistä on esitetty monenlaisia arvioita eri suuntiin. Metsäalaa on kannustettu jalostamaan korkeamman lisäarvon tuotteisiin, jolloin monipuolisemmat ja uudet tuotteet vaikuttaisivat suotuisasti myös alan työllistävyyteen. Useat alan yritykset kehittävätkin uusia erilaisia tuotteita tai luovat uusien liiketoimintojen suunnitelmia, esimerkiksi uusiutuvasta dieselistä sähköautoissa hyödynnettävään kovahiileen ja sellupohjaisiin tekstiilikuituihin. Uusien tuotteiden kehityskaari vaatii kuitenkin aikaa ja pitkäjänteistä uuteen panostamista. Toisaalta lisääntyvä automatisaatio vähentää työvoiman tarvetta.

Oppisopimuskoulutusta ja positiivisia mielikuvia

Metsäalan työnantajien käytännön pulmana on hankaluus rekrytoida avoimiin työpaikkoihin työntekijöitä. Esimerkiksi kolmanneksella puutavara-autoilijoista, jotka haluaisivat työllistää kuljettajan yritykseensä, on vaikeuksia löytää työntekijöitä. Tilannetta on kohennettu oppisopimuskoulutusten avulla, joihin on ollut runsaasti hakijoita. Sahayritys voi tarjota henkilökunnalleen mahdollisuuden suorittaa työn ohessa ammatillisen tutkinnon. Ulkomaiset työntekijät voivat olla osa tai erityinen kohderyhmä yrityksen rekrytointistrategiassa, jolloin oppisopimuskoulutus suunnataan erityisesti heille.

Metsäalaan liittyviä mielikuvia ja työllistymisen houkuttelevuutta on haluttu kohentaa potentiaalisten työnhakijoiden keskuudessa muun muassa huolehtimalla hyvästä työnantajakuvasta. Jos on halukkuutta jäädä maaseutupaikakunnalle töihin, voi työllistyminen metsätaloudessa toimivaan yritykseen olla varteenotettava vaihtoehto. Alan tulevaisuudennäkymien tulisi olla selkeämpiä, jotta nuoret valitsisivat metsäsektorin kouluttautumisen ja työalaksi.

Työvoimatutkimuksen raportointitavoissa muutoksia

Marja Kallioniemi

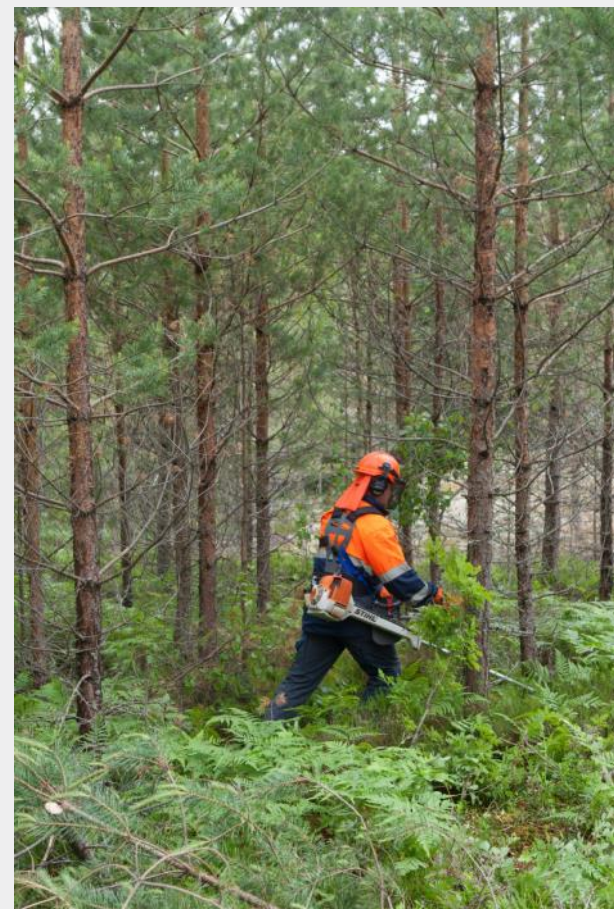
Metsäsektorin suhdannekatsauksessa julkaistavat työllisyystiedot perustuvat Tilastokeskuksen työvoimatutkimukseen, jonka aineisto koostuu 15–89-vuotiaalta väestöltä kysytyistä tiedoista. Väestötietokantaan tehdään satunnaisotanta, ja vastaajiksi valikoituneita haastellaan joko puhelimitse tai vastaukset voi antaa verkkolomakkeella.

Tutkimuksen kuukausittainen otos on noin 12 500 henkilöä. Sama vastaaja antaa tietoja yhteensä viisi kertaa. Kansainvälisesti näin usein toistuva ja laaja tiedonkeruu on erikoinen. Työvoimatutkimuksessa koottujen tietojen luotettavuutta seurataan, ja tällä hetkellä Tilastokeskuksen ohjeena on, että alle 3 000 henkilön ryhmiä ei raportoida vaan niiden tilalle taulukkoon kirjataan piste (.). Alle 7000 henkilön ryhmistä varoitetaan. Nämä ryhmien koot voivat kuulostaa äkkiseltään isoilta.

Tilastokeskus muistuttaa, että tilastolukujen luotettavuutta heikentää useampikin tekijä. Aineiston keruussa pulmana on vastausosuiden heikkeneminen. Vuonna 2016 yllettiin 69 prosentin vastausosuuteen, mutta vuonna 2021 vastausosuus oli vähentynyt 52 prosent-

tiin. Vastaajat saavat painokertoimen, jonka avulla saadut vastaukset muunnetaan vastaamaan koko väestöä. Apuna käytetään tilastomatematiikkaa. Kun työllisten vastaajaryhmän koko pienenee, samalla hupenee tietojen luotettavuus. Lisäksi mittausvirheet ja satunnaisvaihtelu vähentävät kerättyjen tietojen luotettavuutta.

Metsäsektorin sisäisiä työllisyyteen liittyviä piirteitä ovat ulkomaisen työvoiman käyttö varsinkin metsänhoidon työtehtävissä. Usein he tekevät kausitöitä, jolloin työlliset eivät kirjaudu väestöpohjaiseen työvoimatutkimukseen. Kyselyssä tietoja kootaan suomeksi, ruotsiksi ja englanniksi. Maahanmuuttoviraston tilaston mukaan vuosina 2019–2022 metsäalan työlupia myönnettiin henkilöille, joiden lähtömaa oli yleisimmin Thaimaa, Ukraina tai Venäjä. Alan työllisyyteen vaikuttaa huomattavasti myös vallitseva talouden suhdanne, jolloin kiireisten työllisyyskausien aikana voi olla hankalaa löytää kyselyyn vastaajia. Varsinkin metsätaloudessa tehdään paljon töitä yrittäjävetoisesti. Vastauskato on Työvoimatutkimuksessa kautta linjan yleisempää alemman koulutustason vastaajaryhmissä.

Kuva: Luke/Erkki Oksanen.

Metsäteollisuuden työllisyys

Marja Kallioniemi

Koko metsäteollisuudessa työllisyys lisääntyi vuoden 2022 aikana, kun investoinnit uusiin tuotantolaitoksiin ja tuotantokapasiteetin laajentamiseen lisäsivät työpaikkoja. Sen sijaan paperiteollisuudessa työllisyys heikkeni kulutuksen vähenemisen ja digitalisaation lisääntymisen myötä. Uutta nostetta alan työllisyyteen toivotaan puurakentamisen lisääntymisestä, ja pitemmällä aikavälillä myös uusista puupohjaisista innovaatioista.

Kuluneet kaksi vuotta ovat olleet metsäteollisuuden kannattavuuden osalta huippuvuosia, mutta kuluvana vuonna suhdanne nopeasti heikkeni. Rakentamisen heikkous näkyy puutuoteteollisuuden työpaikoilla. Vanhempia tuotantolaitoksia on suljettu ja työllisiä irtisanottu Kotkassa ja Anjalankoskella. Kuluvana vuonna metsäteollisuuden työllisyys heikkenee tuotantomäärien vähenemisen myötä kolme prosenttia. Ensi vuoden osalta ennusteet ovat orastavan positiivisia. Koko metsäteollisuuden työllisyyden ennustetaan yltävän kahden prosentin kasvuun vuonna 2024.

Vuoden 2022 aikana metsäteollisuuden työllisyys koheni eniten sahoilla ja rakennuspuusepänteollisuudessa. Myös massan, paperin ja kartongin tuotannossa työvoiman määrä hie- man lisääntyi. Metsäteollisuuden toimialoista vain puulevyteollisuuteen kirjattiin työllisyyden vähenemä, ja paperi- ja kartonkijalosteiden tuotannossa työllisyys pysyi vuoden 2021 ta-

solla. Koko metsäteollisuudessa työllisyys lisääntyi edelliseen vuoteen verrattuna.

Pääosin työllisyysluvuissa näkyvät metsäteollisuuden kannattavuudeltaan vahvat vuodet. Alalle on investoitu runsaasti uusiin tuotantolaitoksiin ja tuotantokapasiteetin laajentamiseen, mikä on tuonut mukanaan uusia työpaikkoja. Merkittävimmät tuotantokapasiteetin lisäykset ovat Metsä Fibren uusi mäntysaha Raumalla, joka käynnistyi viime vuonna. Tänä

vuonna aloittivat toimintansa Junnikkalan ja Koskisen uudet sahat Oulussa ja Kärkölässä. Metsä Groupin biotuotetehdas Kemissä käynnistyi myös tänä vuonna. UPM investoi Joensuun vaneritehtaan kehittämiseen kuluvana vuonna. Stora Enso investoi erikoissellulaatu- jen tuotantoon Enocellin tehtaalla. Mondi Powerflute laajentaa kartonkituotantoa Kuopiossa tänä vuonna. MM Kotkamills investoi kartongin jatkojalostukseen, joka valmistuu ensi vuonna.

Metsäteollisuuden työlliset 2021 ja 2022 keskimäärin ja prosenttiennusteet vuosille 2023–2024.

Toimiala	Määrä, hlö		Muutos, %	
	2021	2022	2023e	2024e
Sahateollisuus	6 000	7 000	2	2
Puulevyteollisuus	3 000	3 000	-3	2
Rakennuspuusepänteollisuus	11 000	11 000	-4	1
Puutuoteteollisuus yhteensä	20 000	21 000	-2	2
Massan, paperin ja kartongin tuotanto	13 000	13 000	-3	2
Paperi- ja kartonkijalosteiden tuotanto	3 000	3 000	-5	0
Massa- ja paperiteollisuus yhteensä	16 000	16 000	-3	2
Metsäteollisuus yhteensä	36 000	37 000	-3	2

Työllisten määrä ilmoitetaan Tilastokeskuksen ohjeen mukaan pyöristettynä lähimpään tuhanteen. Muutoksista ei voida ilmoittaa enää prosenttilukuja, sillä taustalla olevat työllisten määrät ovat vähäisiä. Taustavaikuttajana on Tilastokeskuksen työvoimakyselyn vastausasteen väheneminen ja siten virhemarginaalien kasvaminen. Lähteet: Tilastokeskus ja Luke.

Paperin työllisyys vähenee, lisääntykö puurakentaminen

Vuonna 2018 metsäteollisuuden kaksi päätoimialaa työllistivät likipitään saman verran työllisiä. Vaikka viime vuosina puutuoteteollisuudessa työllisten määrä on vaihdellut, keskimäärin se on kuitenkin säilynyt samoissa lukeissa. Massa- ja paperiteollisuudessa työllisten määrä on vähentynyt, kun tuotantokapasi-

teettia on suljettu erityisesti paperin kysynnän vähenemisen myötä. Kartongin tuotantoon on kuitenkin rakenteilla ja suunnitteilla lisäkapasiteettia, mikä vaikuttanee positiivisesti myös alan työpaikkojen määrään lähivuosina.

Tulevaisuudessa puutuoteteollisuuden työllisyyskehityksessä todennäköisesti näkyy puurakentamisen lisääntyminen, jonka osalta on

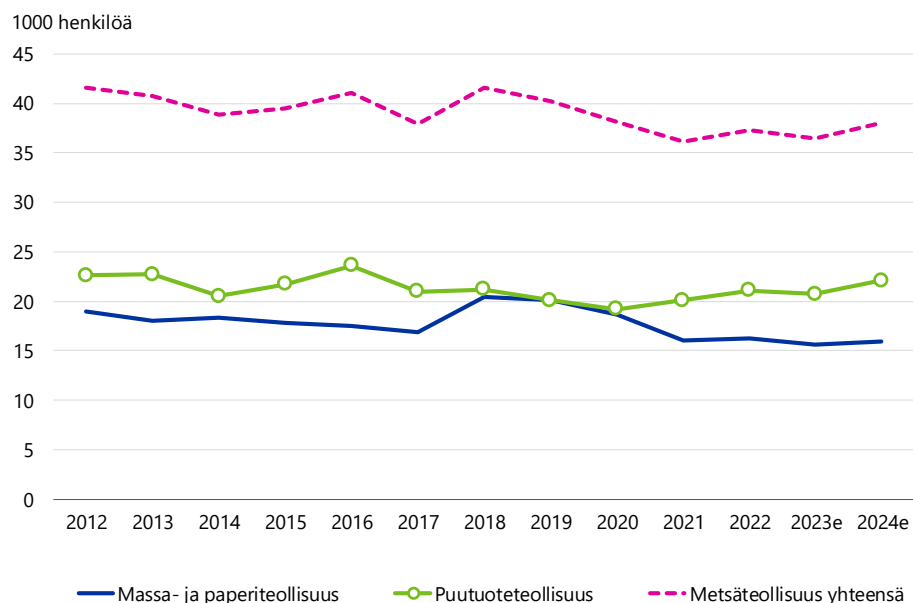
asetettu julkiseen rakentamiseen huomattavia lisäystavoitteita. Puurakentamisen lisääntymiseen liittyvää erityistä osaamista, taitoja ja uuden oppimista vaaditaan suunnitteluprosessista itse rakentamiseen saakka. Ukrainan jälleerakennuksen arvioidaan jossain vaiheessa käynnistyvän. On arvuuteltu, mahtaisiko puurakentaminen saada silloin jalansijaa betonin sijaan. Huomattava osuus sodassa tuhoutuneista rakennuksista on korjauskelvottomia.

Kymmenen suurinta työllistäjää

Suomessa toimivan metsäteollisuuden kymmenen suurimman työllistäjän tarkastelussa erottuvat neljä isoa, kansainvälisesti toimivaa ja työllistävää yritystä: UPM, Stora Enso, Metsä Group ja Ahlstrom. Näistä viimeinen ei ole enää pörssiyritys. Vuoden 2022 vastuullisuusraportin mukaan Ahlstrom työllistää 13 maassa 54 eri kansallisuutta edustavaa henkilöä, ja pääkonttori on Suomessa. Isojen yritysten jälkeen merkittävässä, alle tuhannen työntekijän työllistäjissä on isoja sahayrityksiä, puutuotteita valmistava Pihla Group sekä paperin tuotantoon keskittynyt Sappi. Versowood Group:illa on myös yksikkö Virossa, joka sisältyy työllisten määrään.

Metsäteollisuuden tuottavuus on toimialoilla sahatavaran ym. valmistus sekä paperin, paperi- ja kartonkituotteiden valmistus huomattavasti vaihdellut eri vuosina. Tuottavuus näyttäisi heikentyneen viime vuonna, mikä voi kuitenkin johtua puuttuvista ennakkotiedoista. Tilastokeskuksen ohjeen mukaan tuottavuuskehityk-

Metsäteollisuuden työlliset 2012–2024e

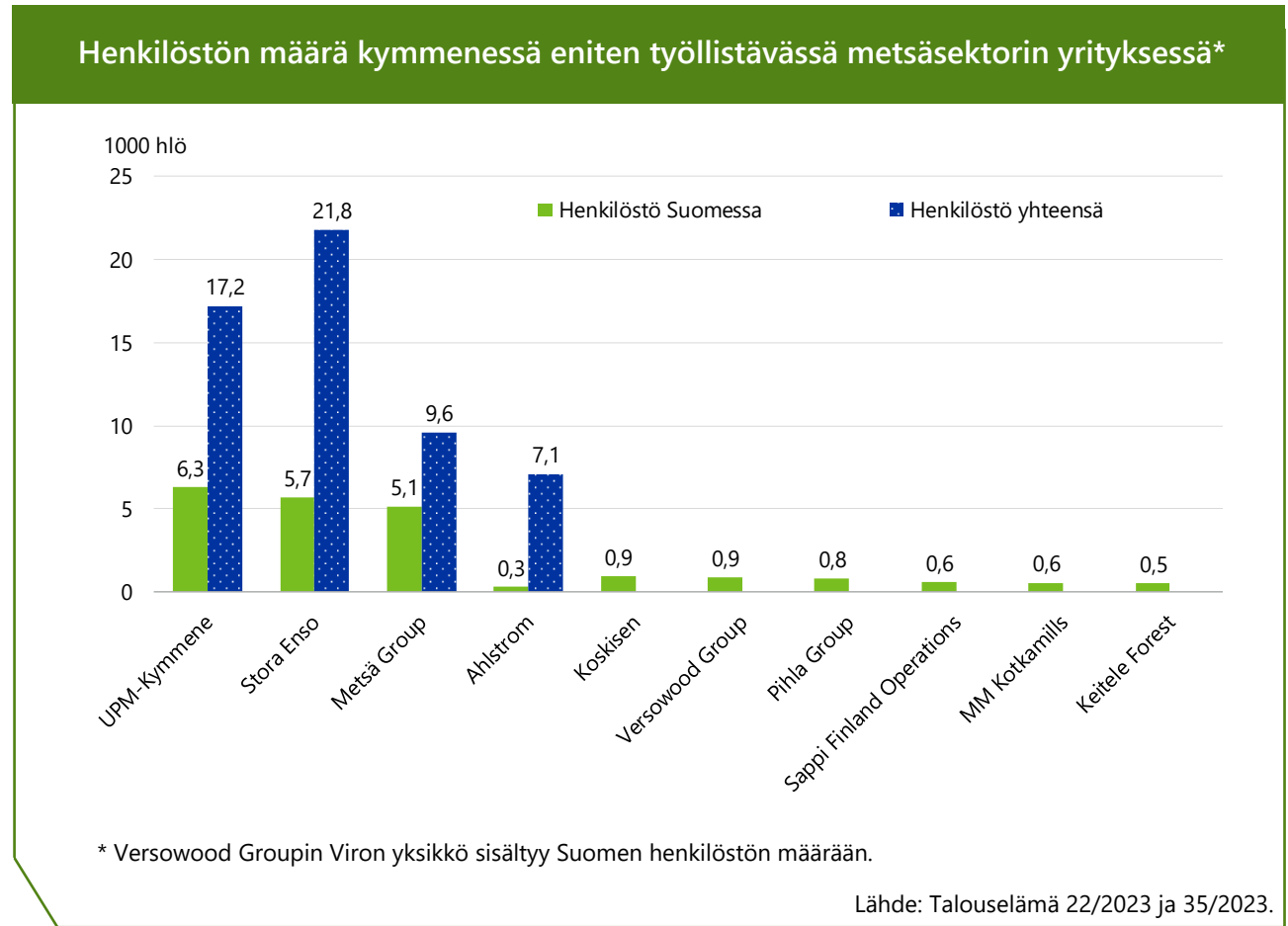
Lähteet: Tilastokeskus ja Luke.

sessä kannattaa kuitenkin tarkastella pitkän aikavälin trendejä, sillä yhden vuoden tasolla kehitys voi antaa harhaisen kuvan.

Suhdanne kääntyi nopeasti

Metsäteollisuus on vuosikymmenten ajan sopeutunut suhdanteiden ja kansainvälisen kysynnän muutoksiin. Viimeiset kaksi vuotta ovat olleet metsäteollisuuden huippuvuosia niin vientitulojen kuin kannattavuudenkin suhteen. Kuluvana vuonna metsäteollisuustuotteiden kysyntä lähti nopeasti alaspäin yleisen talouskehityksen myötä. Rakentamisen osalta lähituoteleveysuutta on luonnehdittu erittäin heikoksi, lomautusten ohessa myös konkurseista on uutisoitu alan yrityksissä. Tilanteen seurannaisvaikutukset näkyvät puutuoteteollisuuden työpaikoilla vähenevinä tilausmäärinä ja yhteistointaneuvotteluina.

Sota Ukrainassa vaikuttaa myös metsäsektoriin kerrannaisvaikutusten sarjana hydyttäen yritysten toiminnan ja työllistämisen mahdollisuuksia. Syksyllä 2023 ilmoitettiin Kotkan Sunilan sellutehtaan sulkemisesta. Pääasiallisina syinä sulkemisille olivat Ukrainan sodan seurauksena venäläisen puun tuonnin loppuminen, kilpailun lisääntyminen kotimaisesta puusta ja puuraaka-aineen hinnan kohoaminen. Vuoden aikana suljettiin myös toinen Anjalan tehtaiden paperikoneista paperin kuluksen vähenemisen takia. Digitaalisuus ja heikko talouskasvu vähentävät paperituotteiden kysyntää.

Kautta linjan metsäteollisuustuotteiden tuotantomäärät alenevat kuluvana vuonna. Vähenemiä korostavat aiempien vuosien suotuisat markkinaolosuhteet. Kuluvana vuonna lopputuotteiden markkinahintoja on pyritty rajoittamaan seisottamalla metsäteollisuuden tuotan-

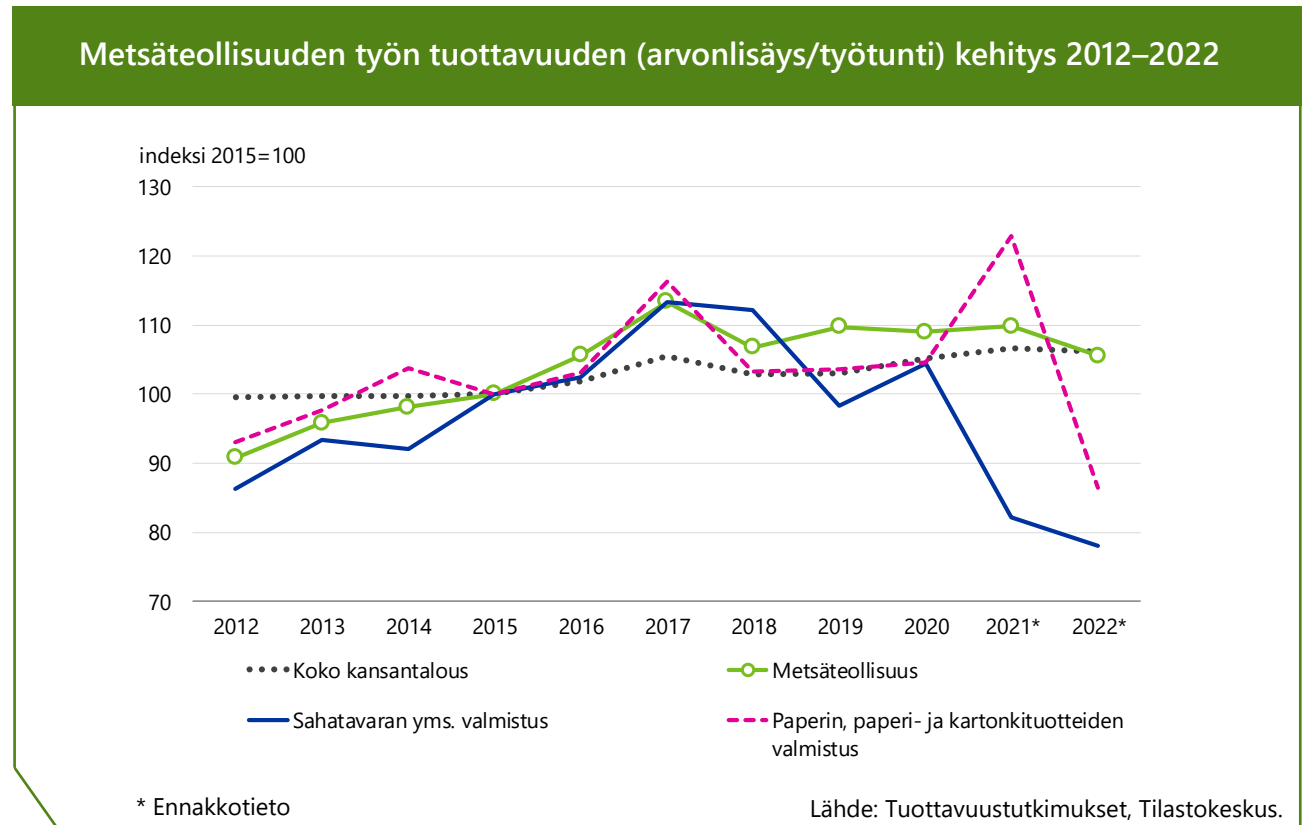
tolaitoksia. Heikentyneen suhdannekehityksen vastavoimana ovat kuitenkin alan huomattavat investoinnit kannattavien toimintavuosien jälkeen. Uutta kapasiteettia on käynnistetty kuluvaan vuoteen aikana ja parhaillaan rakennetaan lähivuosiin käynnistettäviä tuotantolaitoksia.

Uudet tuotantolaitokset tarvitsevat henkilöstöä talouden suhdanteen vaiheesta huolimatta niin Kemissä, Kotkassa kuin Kuopiossakin. Uusia sahoja käynnistyy tänä vuonna Oulussa ja Kärkölässä.

Ennusteissa miinusta ja orastavaa positiivisuutta

Kuluvan vuoden osalta sahateollisuudessa työllisyyden ennakoidaan lisääntyvän kaksi prosenttia uusien sahojen käynnistymisen myötä. Sen sijaan talouden suhdanteen muuttuminen ja etenkin rakentamisen hyytyminen vähentää työllisyyttä kolme prosenttia puulevyteollisuudessa ja neljä prosenttia rakennuspuusepänteollisuudessa. Kokonaisuudessaan puutuoteteollisuuden työllisyys vähenee kuluvana vuonna kaksi prosenttia. Massan, paperin ja kartongin tuotannossa työllisyys vähenee kolme prosenttia. Tuotantokapasiteetin sulkeamisen myötä paperi- ja kartonkijalosteiden tuotannossa työllisyys vähenee viisi prosenttia. Massa- ja paperiteollisuudessa työllisyyden odotetaan vähenevän kolme prosenttia, samoin koko metsäteollisuudessa vuonna 2023.

Ennusteet ensi vuoden osalta ovat orastavan positiivisia. Talouden osalta ennakoidaan hitaan kasvun aikaa tuleville vuosille, joskaan työllisyyden lisäykset eivät ole suuria. Puutuoteteollisuudessa työllisyys lisääntyy kahdella prosentilla, kun sahoilla ja puulevyteollisuudessa työllisyys lisääntyy kaksi prosenttia ja rakennuspuusepänteollisuudessa prosentti. Massan, paperin ja kartongin tuotannossa työllisyyden ennustetaan lisääntyvän ensi vuonna kahdella prosentilla, kun taas paperi- ja kartonkijalosteiden tuotannossa työllisyys ei

muutu vuonna 2024. Ennusteen mukaan työllisyys lisääntyy vuonna 2024 massa- ja paperiteollisuudessa, samoin kuin koko metsäteollisuudessa, kaksi prosenttia.

muutu vuonna 2024. Ennusteen mukaan työllisyys lisääntyy vuonna 2024 massa- ja paperiteollisuudessa, samoin kuin koko metsäteollisuudessa, kaksi prosenttia.

Metsätalous

Puuvarojen käyttö

Kari Härkönen

Toistaiseksi suurin Suomen metsistä vuoden aikana hakattu puumäärä oli vuonna 2018, jolloin hakkuut nousivat 78,2 miljoonaa kuutiometriin. Viime vuosina ei ole ylletty vastaavaan tasoon. Luonnonvarakeskuksen hakkuukertymätilaston mukaan hakkuukertymä on ollut 68,8 miljoonaa kuutiometriä vuonna 2020, 76,3 miljoonaa vuonna 2021 ja 75,1 miljoonaa kuutiometriä vuonna 2022. Ainespuuta tästä on ollut 58,5, 66,0 ja 64,3 miljoonaa kuutiometriä vuosina 2020–2022. Tälle vuodelle ainespuun hakkuukertymäennuste on 4,6 miljoonaa kuutiometriä pienempi kuin viime vuonna tilastoitua. Metsähakkeen käytön lämpölaitoksissa ennustetaan pysyvän samalla tasolla kuin viime vuonna.

Valtakunnan metsien 12–13. inventoinnin (VMI12/13, maastotyöt 2017–2021) mukaan Suomessa on noin 22,8 miljoonaa hehtaaria metsä- ja kitumaata, josta puuntuotannon piirissä on 19,4 miljoonaa hehtaaria. Puuston runkotilavuus on 2,5 miljardia kuutiometriä, josta mäntyä on 50, kuusta 30, koivua 17 ja muita lehtipuita 3 prosenttia. Puuston vuotuinen kasvu (VMI12/13, maastotyöt 2017–2021) on 103 miljoonaa kuutiometriä. Puuntuotannon piirissä on koko maan tasolla 89 prosenttia puustosta eli runsaat 2,2 miljardia kuutiometriä. Lapissa puuntuotannon ulkopuolella on 33 prosenttia puuston runkotilavuudesta ja Kainuussa 14 prosenttia. Muualla maassa osuus on alle 10 prosenttia.

Puuston poistuma oli 89,5 miljoonaa kuutiometriä vuonna 2022 ja tilastoitua hakkuuker-

tymä 75,1 miljoonaa kuutiometriä, mikä merkitsee puuvarannon lisäyksen olevan noin 14,4 miljoonaa kuutiometriä. Tämän vuoden ennustetulla hakkuutasolla puuvarannon lisäys on 4,5 miljoonaa kuutiometriä suurempi.

Suojeltuja metsä- ja kitumaita oli yhteensä 2,94 miljoonaa hehtaaria vuoden 2019 alussa. Näistä lakisääteisiä suojelualueita oli 2,42 miljoonaa hehtaaria ja talousmetsien monimuotoisuuden suojelukohteita 0,48 miljoonaa hehtaaria. Lisäksi oli 0,43 miljoonaa hehtaaria muita luontoarvojen suojelua tukevia kohteita ja muita erityisalueita. Lapissa lakisääteisesti suojeltuja metsiä oli 24,6 prosenttia metsä- ja kitumaan alasta. Kainuussa ja Pohjois-Pojanmaalla osuudet olivat 7 ja 7,1 prosenttia ja muualla sen alle. Niin ikään talousmetsien monimuotoisuuden suojelukohteita oli eniten Lapissa, 3,4 prosenttia, sekä luontoarvojen suojelua tukevia metsiä ja muita erityisalueita 4,8 prosenttia. Yhteensä eri perusteilla suojeltuja metsiä oli Lapissa 32,8 prosenttia metsä- ja kitumaan alasta. Etelä-Suomessa vastaava lukema oli 6,2 ja Pohjois-Suomessa 23,5 prosenttia.

Keväällä 2023 julkaistut hakkumahdollisuusarviot perustuvat VMI12/13 (maastotyöt 2017–2021) aineistoon. Suurin ylläpidettävissä oleva hakkuukertymäarvio kaudelle 2019–2028 on 74,8 miljoonaa kuutiometriä tukki- ja kuitupuuta vuodessa sekä energiarunkopuuta viisi miljoonaa kuutiometriä vuodessa eli yhteensä 79,8 miljoonaa kuutiometriä. Energiarunkopuuta on ainespuukokoista 4,2 miljoonaa

kuutiometriä. Lisäksi arvioon sisältyy kaudelle 2019–2028 vuosittain latvusmassaa 6 miljoonaa sekä kantoja ja juuria 3,1 miljoonaa kuutiometriä. Kantojen ja juurten kertymä on arvioitu saatavan avohakkuista.

Lyhyellä aikavälillä metsänhoidollisesti ja taloudellisesti perusteltavissa oleva suurin ainespuun hakkuumäärä on 103 miljoonaa kuutiometriä vuodessa, ja tämän lisäksi energiarunkopuuta voidaan korjata noin 5,2 miljoonaa kuutiometriä vuodessa mistä ainespuukokoista on 4,3 miljoonaa kuutiometriä

Esitetyt hakkumahdollisuuslaskelmat perustuvat tietoihin puuston määrästä, rakenteesta ja kasvusta sekä oletukseen, että metsänhoitoimenpiteet tehdään ajallaan. Suurin ylläpidettävissä oleva hakkuukertymä arvioi maksimitason, jolle hakkuut voivat laskentakaudella nousta ilman, että hakkumahdollisuudet tulevaisuudessa pienenisivät. Laskelma on optimointilaskelma, jossa käytetty neljän prosentin laskentakorko johtaa taloudellisesti tehokkaaseen ja nykyistä voimakkaampaan metsien käsittelyyn. Laskelma ei ota huomioon tila- ja omistajakohtaisia tavoitteita ja rajoitteita tai eikä metsänomistajien hakkuu- ja puunmyyntikäyttäytymistä, eikä se siten ole ennuste toteutuvista hakkuista.

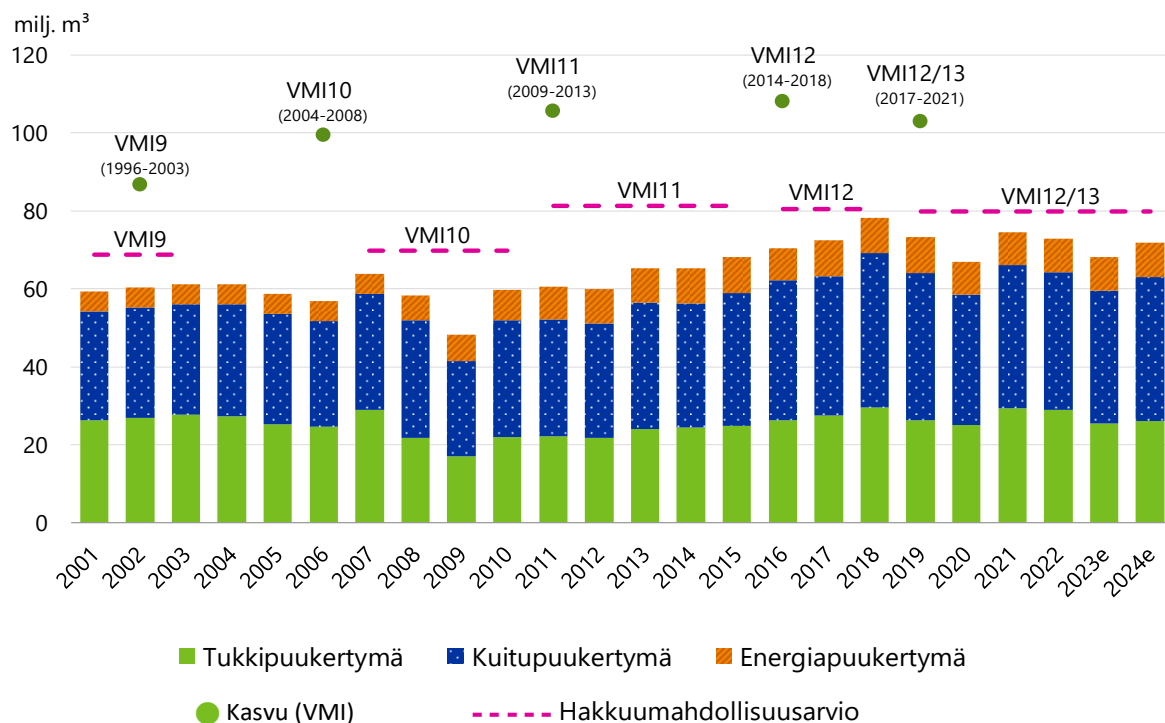
Pohjois-Suomen raakapuun kysyntä lisääntyy lähivuosina merkittävästi, kun Perämeren pohjukkaan tulevat uudet metsäteollisuusinvestoinnit ovat täydessä tuotannossa. Metsä Fibren uusi biotuotetehdas on jo aloittanut tuo-

tantonsa Kemissä. Täydellä kapasiteetilla se käyttää noin 4,5 miljoonaa kuutiometriä enemmän raakapuuta verrattuna vanhaan tuotantolaitokseen. Stora Enson Ouluun valmistuva uusi pakkausmateriaalilinja tulee toimiessaan käyttämään noin miljoona kuutiometriä enemmän raakapuuta vuodessa verrattuna nykytilaan. Tuotanto on tarkoitus aloittaa vuonna 2025. Yhdessä nämä kaksi investointia merkitsevät nykytilaan verrattuna noin 5,5 miljoonan kuutiometrin lisätarvetta raaka-aineelleen ja vuoden 2021 tilanteeseen verrattuna 3,5 miljoonaa kuutiometriä vuodessa. Lisäkysyntä tulee kohdistumaan paitsi Pohjois-Suomeen myös muualle Suomeen yritysten hankinta-alueille sekä myös Ruotsin puolelle Norrbotteniin.

VM12/13 hakkuumahdollisuusarvioiden mukaan vuosina 2019–2021 toteutunut ainespuun ja ainespuukokaisen energiapurun käyttö oli Pohjois-Suomessa 79 prosenttia suurimman ylläpidettävän aines- ja energiapuun hakkuukertymämäärion tasosta. Suurin ylläpidettävä aines- ja ainespuukokaisen energiapuun hakkuukertymäarvio vuosille 2019–2028 oli 19,6 miljoonaa kuutiometriä vuodessa ja tilastoidut aines- ja energiapuun hakkuut 2019–2021 olivat 15,5 miljoonaa. Eroa oli 4,5 miljoonaa kuutiometriä vuodessa. Kaudelle 2029–2038 ero oli 6,7 miljoonaa kuutiometriä vuodessa.

Hakkuiden lisäämismahdollisuuksia on numeroiden valossa. Lisäksi metsien rakenne tarjoaa periaatteessa hakkuumahdollisuuksia lähivuosina ja -vuosikymmeninä. VMI 12/13 tulosten mukaan metsämaan ikäluokkien 41–60, 61–80 ja 81–100 vuotta pinta-ala on Pohjois-Suomessa yhteensä 4,6 miljoonaa hehtaaria, mikä on 51 prosenttia metsämaan alasta.

Puuston kasvu ja poistuma, tilastoidut hakkuukertymät sekä runkopuun suurin ylläpidettävissä oleva hakkuumahdollisuusarvio

VM11-VM12 Suurin ylläpidettävissä oleva hakkuumahdollisuusarvio sisältää ainespuun ja energiapurun. VMI kasvutiedot esitetään kunkin inventoinnin kasvunlaskentajakson keskivuonna.

Lähteet:

Kertymätiedot ja kasvut: Luke2023. [Luke tilastopalvelu](#) [viitattu 13.10.2023]. Hakkuumahdollisuusarviot: Luke 2023. [MELA tulospalvelu](#) [viitattu 13.10.2023]. VMI12 hakkuumahdollisuusarviot 13.10.2023. Markkinaennusteet: Metsäsektorin suhdannekatsaus 2023–2024.

Raakapuumarkkinat

Jussi Leppänen ja Esa Uotila

Talouden taantuminen vuoden 2023 aikana on johtanut raakapuumarkkinoiden hiljenemiseen kesän jälkeen. Teollisuuspuiden hakkuiden ennustetaan tänä vuonna vähenevän metsäteollisuuden heikentyneen kysynnän seurauksena seitsemän prosenttia viime vuodesta 59,4 miljoonaan kuutiometriin. Tukkipuun hakkuut vähenevät 11 prosenttia 25,4 miljoonaan ja kuitupuun hakkuut neljä prosenttia 34,1 miljoonaan kuutiometriin. Alkuvuoden vahvan kehityksen vuoksi havutukkien vuosikeskiarvona lasketut kantohinnat nousevat kuluvana vuonna 5–6 prosenttia, koivutukin 17 prosenttia ja kuitupuiden 26–33 prosenttia. Tänä vuonna suurimaksi osaksi Virosta, Latviasta ja Ruotsista lähtöisin olevan raakapuun tuonti pysyy suunnilleen ennallaan 4,9 miljoonassa kuutiometrissä. Teollisuuspuiden hakkuiden ja raakapuun tuonnin yhteismäärä vähenee seitsemän prosenttia 64,3 miljoonaan kuutiometriin.

Vuonna 2024 niukkuus raakapuusta jatkuu, ja metsäteollisuustuotteiden kasvava jalostuskapasiteetti ja kiristynvä kilpailu heijastuvat puumarkkinoille. Tukki- ja kuitupuun hakkuiden ennustetaan kasvavan kuusi prosenttia 63 miljoonaan kuutiometriin. Tukkipuun hakkuut kasvavat osin aiemman leimikkovarannon ansiosta, sillä mänty- ja kuusitukkien keskimääräiset kantohinnat laskevat neljä prosenttia sahatavaran hintojen perässä. Koivutukin kantohinta nousee viisi prosenttia, kun lehtivanerin kysyntä säilyy hyvänä. Kuitupuiden kantohinnat laskevat vain vähän, 0–2 prosenttia, kun puunkorjuukustannukset kasvavat harvennushakkuiden lisääntyessä, sellun tuotanto on vahvassa kasvussa ja myös kartongin ja paperin tuotannot kasvavat hieman. Kuitupuiden kasvavan kysynnän ansiosta raakapuun tuonti lisääntyy kymmenyksellä 5,4 miljoonaan kuutiometriin. Teollisuuspuun hakkuiden ja raakapuun tuonnin yhteismäärä kasvaa kuusi prosenttia 68,4 miljoonaan kuutiometriin.

Talouden taantuminen hiljentää puumarkkinoita

Vuoden 2023 tammi–elokuussa teollisuuspuun hakkuukertymä oli yhteensä 38,1 miljoonaa kuutiometriä, mikä on neljä prosenttia vähemmän kuin viime vuoden vastaavana aikana. Kuusitukin hakkuut vähenevät 15 prosenttia. Koivutukkien hakkuut vähenevät yhdeksän, koivukuitupuun kahdeksan ja kuusikuitupuun kaksi prosenttia. Mäntykuitupuun hakkuut li-

sääntyivät kolme ja mäntytukkien yhden prosentin. Hakkuut vähenevät yksityismetsissä seitsemän prosenttia 30,6 miljoonaan kuutiometriin. Metsähallituksen ja yhtiöiden metsissä hakkuut kasvoivat kahdeksan prosenttia 7,5 miljoonaan kuutiometriin.

Hakkuiden vähenemisestä huolimatta raakapuun kysyntä kasvoi vuoden 2023 alkupuoliskolla. Niukkuus nosti kantohintatasoa erityisesti kuitupuissa ja koivutukissa, mutta myös mänty- ja kuusitukkien kantohinnat nousivat. Tammi–elokuussa 2023 puukauppa oli 17 prosenttia vuodentakaisesta vilkkaampaa ja määrältään 28,5 miljoonaa kuutiometriä. Puukaupan rakenteen muuttuminen harvennusleimikkovaltaisemmaksi on jatkunut kuluvana vuonna, mikä näkyy kuitupuun puukauppamäärien kasvuna. Tukkipuukauppa kasvoi tammi–elokuussa 15 prosenttia ja kuitupuukauppa 19 prosenttia. Kun tukki- ja kuitupuutavaralajit lasketaan puulajeittain yhteen, yksityismetsien puukauppa kasvoi männyllä 22 prosenttia, kuusella 11 prosenttia ja koivulla 18 prosenttia. Tammi–elokuun kantohinnat olivat mänty- ja kuusitukeilla 8–9 prosenttia, koivutukilla 20, mänty- ja kuusikuitupuilla 30–34 ja koivukuitupuulla 41 prosenttia viime vuoden vastaavaa ajanjaksoa korkeammat. Venäläisen koivukuitupuun ja hakkeen poistumisen vaikutukset raakapuun kantohintoihin ovat siten olleet korkeimmillaan alkuvuonna.

Teollisuuden puunhankinta 2022–2024e.

Raakapuulaji/ omistajaryhmä	2022	2023e	Muutos	2024e	Muutos
	milj. m ³	milj. m ³	%	milj. m ³	%
Teollisuuspuun hakkuut, yht. ¹	64,0	59,4	-7	63,0	6
Yksityismetsät ²	52,3	47,2	-10	50,6	7
Yhtiöt ja Metsähallitus	11,7	12,3	5	12,4	1
Tukkipuu	28,6	25,4	-11	26,0	2
Kuitupuun	35,4	34,1	-4	37,0	9
Raakapuun tuonti	4,8	4,9	2	5,4	10
Teollisuuspuun hakkuut ja raakapuun tuonti	68,8	64,3	-7	68,4	6

1 Teollisuuspuun hakkuutilaston tiedonkeruu on laajennettu vuodesta 2015 alkaen kaikkien metsänhoitoyhdistysten kautta korjattuun puuhun. Se on lisännyt tilastoituja teollisuuspuun hakkuuta.

2 Sisältää kunnat, seurakunnat ym.

Lähteet: Luke ja Tulli.

Yksityismetsien keskimääräiset kantohinnat 2022–2024e.

Raakapuutavaralaji	2022	2023e	Muutos	2024e	Muutos
	€/m ³	€/m ³	%	€/m ³	%
Mäntytukki	67,0	71,2	6	68,5	-4
Kuusitukki	71,3	74,9	5	71,8	-4
Koivutukki	48,5	56,6	17	59,2	5
Mäntykuitu	19,8	25,5	29	25,3	-1
Kuusikuitu	21,9	27,6	26	27,1	-2
Koivukuitu	19,8	26,3	33	26,2	0

Lähde: Luke.

Metsäteollisuus ry:n viikkoseurannan mukaan koko vuoden puukauppakertymä on lokakuun alussa 2023 ollut edelleen viisi prosenttia viime vuotta suurempi, mutta etumatka on supistunut kesästä alkaen. Kesän jälkeen puukauppa määrät ovat vähentyneet selvästi viime vuoden vilkkaaseen loppuvuoteen verrattuna. Syksyn verkkaisen puukauppavauhdin jatkuessa koko vuoden puukauppakertymä jää todennäköisesti noin kymmenesosan viime vuotta pienemmäksi. Osa metsäteollisuusyhtiöistä on loppukesästä ilmoittanut sellukuitupuun minimiläpimitan alentamisesta kuudesta viiteen senttimetriin, mikä lisää hieman kuitupuukertymää hakkuissa. Hiomoihin menevän kuusikuitupuun minimiläpimitaa ei ole kuitenkaan laskettu. Metsäkeskuksen julkaisema hakkuu-aikomuksia seuraava ja metsänkätöilmoitukseen perustuva aineisto viittaa edelleen kuluvan vuoden yksityismetsien puukaupan kasvuun. Puukauppojen ja kuutiometreiksi muutettujen metsänkätöilmoitusten eron syynä on metsänkätöilmoitusten painottuminen harvennusten lisäksi myös päätehakkuihin ja tukkiin, jonka kysyntä on heikentynyt kuitupuuta voimakkaammin.

Tukkipuun hakkuiden ennustetaan kuluvana vuonna vähenevän viime vuodesta 11 prosenttia 25,4 miljoonaan kuutiometriin, kun sahateollisuus osin rajoittaa tuotantoaan vuoden loppupuoliskolla. Mäntytukin vuoden keskikantohinnaksi ennakoidaan 71,2 euroa ja kuusitukin 74,8 euroa kuutiometriltä, mikä tarkoittaa 5–6 prosentin nousua viime vuodesta. Venäjän sul-

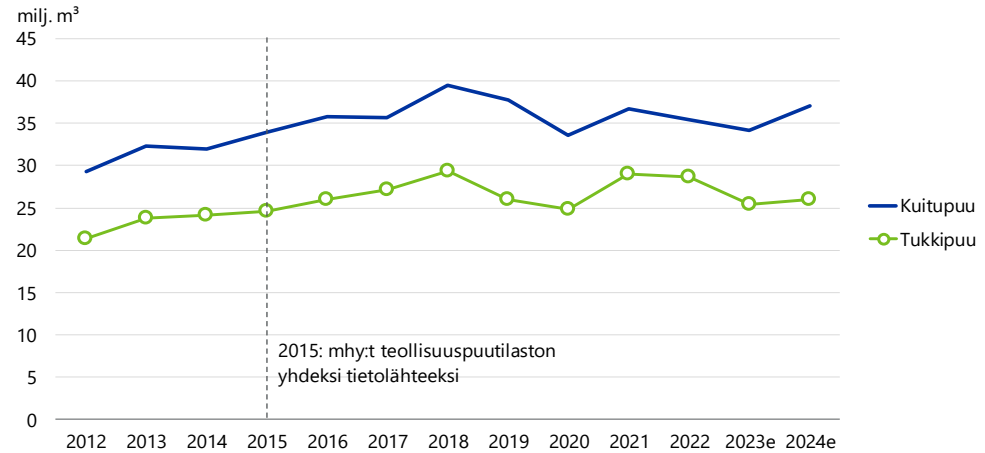
keminen Euroopan vanerimarkkinoilta ja raakapuukaupasta on parantanut kotimaisen koivutukin kysyntää ja sen kantohinnan ennakoidaan nousevan 17 prosenttia 56,6 euroon kuutiometriltä. Yksi koivutukin tarjontaa parantava tekijä on sen laatuvaatimusten väljentyminen aikaisempaan verrattuna.

Vuonna 2023 kuitupuiden hakkuut vähentyvät viime vuodesta neljä prosenttia 34,1 miljoonaan kuutiometriin. Raakapuun tuonnin ennustetaan nousevan kahdella prosentilla 4,9 miljoonaan kuutiometriin, vaikka viime vuoden alkupuolella puuta tuotiin vielä myös Venäjältä. Raakapuun tuonti on suurimmaksi osaksi lähtöisin Virosta, Latviasta ja Ruotsista. Muita tuontimaita ovat muun muassa Liettua, Saksa ja Puola. Raakapuun tuonnin keskihintataso on selvästi korkeampi verrattuna aikaan, jolloin valtaosa raakapuusta tuli Venäjältä. Niukkuus kuitupuusta näkyy myös kotimaan kuitupuun kantohinnoissa, joiden ennustetaan kuluvana vuonna olevan keskimäärin 26–33 prosenttia vuodentakaisista korkeammalla tasolla. Mäntykuitupuun koko vuoden keskihintohinta nousee 25,5 euroon, koivukuitupuun 26,3 euroon ja mekaanisiin massoihin sekä havuselluun käytettävän kuusikuitupuun kantohinta 27,6 euroon.

Niukkuus raakapuusta jatkuu vuonna 2024

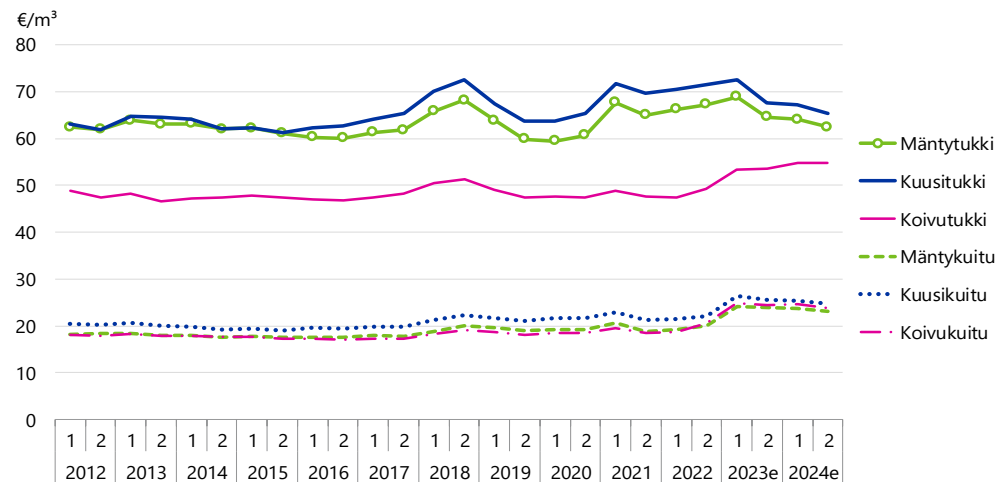
Niukkuus raakapuusta jatkuu myös ensi vuonna, sillä metsäteollisuuden tuotantokapasiteetti on investointien myötä kasvanut merkittävästi. Vaikka kannattavuus erityisesti sahateol-

Tukki- ja kuitupuun hakkuut 2012–2024e

Lähde: Luke.

Puutavaralajien kantohinnat puolivuositain 1/2012–2/2024e vuoden 2022 hinnoin*

*deflatointi elinkustannusindeksillä

Lähde: Luke.

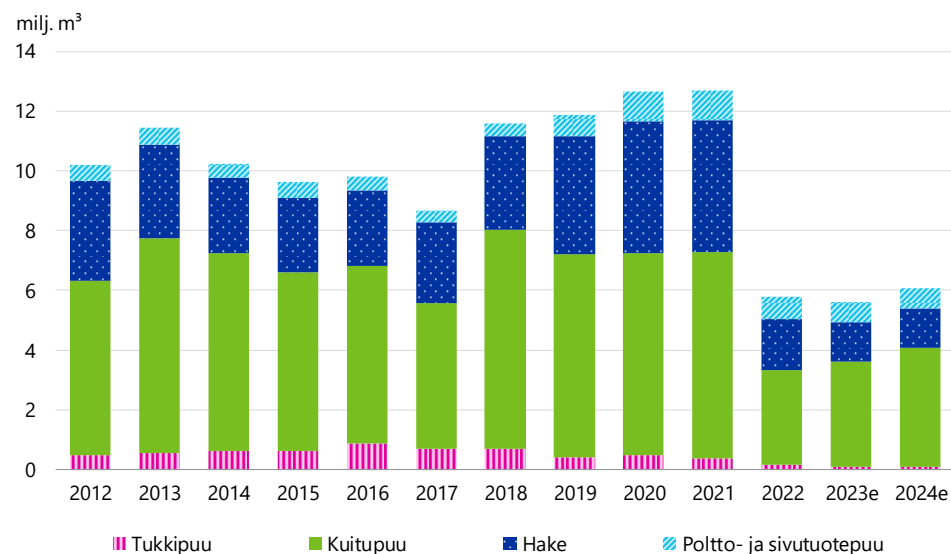
lisuudessa on heikentynyt merkittävästi huipuvuosiin 2021–2022 verrattuna, uudet yksiköt ovat kustannustehokkaita, jos niiden rahoituskulut vain pysyvät hallinnassa. Esimerkiksi puutuoteteollisuudessa pörssiin listautuneen Koskisen uusi, ensi vaiheessa 400 000 sahatavara-kuution tuotannon sahayksikkö, on käynnistynyt vuoden 2023 kesällä koekäyttöön. Lopullinen kapasiteetin lisäys on noin kolmanneksen vanhan sahan sulkemisen jälkeen. Merkittävimmin kapasiteettia on lisännyt vuoden 2023 syksyllä käynnistynyt MetsäFibren Kemin uusi biotuotetehdas, jonka tuleva nettolisäys puunkäytölle on noin 4,5 miljoonaa kuutiometriä vuodessa. Kannattamattominta ja vanhempaa kapasiteettia suljetaan, ja esimerkiksi Stora Enso on päättänyt sulkea jo toukokuusta alkaen pysähdyksissä olleen Sunilan sellutehtaan. Sunilan kapasiteetti on ollut 375 000 tonnia havusellua ja 50 000 tonnia ligniiniä.

Kokonaisuudessaan teollisuuspuun hakkuiden ennustetaan kasvavan vuonna 2024 kuusi prosenttia 63 miljoonaan kuutiometriin. Harvenushakkuiden lisääntyminen jatkuu, sillä tukkipuun hakkuiden ennustetaan kasvavan kaksi prosenttia 26 miljoonaan kuutiometriin ja kuitupuun hakkuiden yhdeksän prosenttia 37 miljoonaan kuutiometriin. Vaikka tukkipuun hakkuut lisääntyvät sahatavaran tuotannon hienoisesta lisääntymisestä ansiosta, mänty- ja kuusitukkien keskimääräiset kantohinnat alenevat tulevasta vuodesta neljällä prosentilla aiemmin hankitun leimikkovarannon purkamisen vuoksi. Koivutukin kantohinta nousee viisi pro-

senttia, sillä lehtivanerin kysyntä ja hintataso säilyvät vahvoina ja koivutukin saatavuus on niukkaa. Puun tuonnin määrällisen tasoaleman, kotimaisen energiapuun kysynnän kasvun ja varsinkin sellun, mutta myös kartongin ja paperin, kasvavan tuotannon vuoksi kuitupuiden kantohinnat jäävät aikaisempaa korkeammalle tasolle. Kuitupuiden kantohintojen ennustetaan laskevan 0–2 prosenttia, kun puunkorjuukustannukset nousevat harvennus-

hakkuiden lisääntyessä. Osa teollisuuden puunhankinnasta kanavoituu erityisesti koivutukilla ja kuitupuilla hankintahintoihin perustuvaan hankintapuhun, mikä tuo epävarmuutta kantohintakehityksen ennustamiseen, sillä hankinta- ja kantohintojen kehitykset voivat poiketa toisistaan. Vuonna 2024 raakapuun puuntuonnin määrä kasvaa kymmenellä prosentilla 5,4 miljoonaan kuutiometriin.

Tuontipuun määrä puutavaralajeittain 2012–2024e

Lähteet: Tulli ja Luke.

Orpon hallitusohjelmassa uudistuksia ja leikkauksia

Kesäkuun 2023 puolivälin jälkeen aloittanut pääministeri Orpon hallitus on hallitusohjelmassaan toteuttamassa erityisesti energia-, ympäristö- ja ilmastopoliittisesti perusteltuja metsäpoliittisia toimia. Näissä on tarkoitus päivittää metsänhoitosuosituksia ja parantaa niiden soveltamista metsien ja hiilinielujen kasvun tukemiseksi. Tavoitteena on pidentää kiertoaikoja maltillisesti, puuttua liian voimakkaisiin harvennushakkuisiin, tehostaa metsälain valvontaa sekä parantaa metsän uudistumisvauhtia muun muassa metsän istutusta ja taimikonhoitoa lisäämällä. Hallitusohjelmassa mainitaan hoito- ja lannoituskampanjat metsänhoitorästien vähentämiseksi. Orpon hallitus jatkaa ja kehittää Metso- ja Helmi-ohjelmia. Metso-rahoitusta on jatkossa tarkoitus käyttää myös hiilirikkaiden kohteiden korvauksiin. Tavoitteena on kehittää hiilensidontamarkkinaa ja lisätä peitteistä metsänkasvatusta turvemilla. Maankäytön muutosmaksun mahdollisen käyttöönoton vaikutukset arvioidaan.

Orpon hallitus toteuttaa uutta Kansallista metsästrategiaa 2035, joka hyväksyttiin nyt jo toimikautensa lopettaneessa metsäneuvostossa loppuvuonna 2022. Elokuussa 2023 asetetun uuden metsäneuvoston toimintakausi on vuoden 2027 kesäkuuhun asti. Toisaalta hallitusohjelmasta ja lokakuun alussa julkistetusta valtion talousarviosta nousevat esiin myös leikkaukset. Hallitusohjelman mukaan joutoalueiden määräaikaiseen lakiin perustuvaa metsi-

tystukea ei jatketa ja tuleviin Metkamäärärahoihin esitetään leikkausta. Metsäkeskus on syyskuussa aloittanut muutosneuvottelut säästöjen aikaansaamiseksi. Myös metsien suojelun hankinta- ja korvausmäärärahoja vähennetään.

Orpon hallitusohjelman mukaan lunastuslaki ja maatalon (kuten myös metsätalon) vuokratulojen verotus uudistetaan ja metsävähennystä kasvatetaan. Maatalon vuokratulojen, kuten pellon, rakennusten, rakennuspaikkojen tai metsän vuokrauksen verotus pääomatuloina maataloustulojen sijasta on jo ollut valmistelussa. Myös kuolinpesien selvennyslainhuutoa tarkastellaan. Lisäksi selvittävinä asioina ovat muun muassa perintö- ja lahjaverotuksen korvaaminen luovutusvoittoverotuksella sekä yhteismetsien korkovähennysoikeuden rajoittaminen sekä sijoitusrahastojen verolainsäädännön korjaus ja veropohjan tiivistäminen. Maksamattoman perintö- ja lahjaveron ulosottoon joutumisen aikarajaa ollaan pidentämässä kahdesta kymmeneen vuoteen.

Muista ja jo aiemmin valmistelluista politiikoista uusi luonnonsuojelulaki on tullut voimaan kesäkuun alusta 2023. Luonnonsuojelulain uusista keinoista asetus ekologisesta kompensatiosta tuli voimaan syyskuussa 2023. Uusi metsätalouden kannustejärjestelmä hyväksyttiin tammikuussa 2023, ja sen on tarkoitus tulla voimaan Euroopan komission hyväksynnän jälkeen vuoden 2024 alusta. Taimikonhoidon ja nuoren metsän hoidon tuki perustuu vähämerkityksisen tuen niin sanottuun de minimis -

asetukseen, joten näille tuille ei pyydetä komission notifiointia, vaikka ne tulevat voimaan yhtä aikaa notifioitavien tukien kanssa. Myös päättyvä joutoalueiden metsitystuki perustui de minimis -asetukseen. Metka-lain voimaantulo ja työlajien toteutuksen yksityiskohdat kuten tukitasot säädetään asetuksilla.

EU:n metsäkatoasetus tuli voimaan kesäkuun 2023 lopussa ja meneillään on 18 kuukauden siirtymäaika. Asetus korvaa nykyisen EU:n puutavara-asetuksen. Metsäkadolla tarkoitetaan lähinnä metsän raivaamista maatalouskäyttöön. EU:n ennallistamisasetusehdotuksesta on muodostettu yleisnäkemys EU:n parlamentissa kesäkuussa 2023, jonka jälkeen alkavat kolmikantaneuvottelut neuvoston, parlamentin ja komission välillä. Vähämerkityksisen julkisen tuen (de minimis) enimmäistaso on joulukuussa 2023 julkaistavassa komission asetuksessa nousemassa 200 000 eurosta 275 000 euroon kolmivuotisella tuensaajakohtaisella tarkastelujaksolla.

► [Luken tilastot: Puun markkinahakuut](#)

► [Luken tilastot: Teollisuuspuun kauppa](#)

Bioenergiamarkkinat

Johanna Routa ja Tuomas Niinistö

Puupolttoaineiden käyttö laski vuonna 2022 lauhan talven sekä metsäteollisuuden tuotantomäärien laskemisen seurauksena. Metsäteollisuuden sivutuotepuun saatavuuden heikkeneminen nosti kuitenkin lämpö- ja voimalaitoksissa poltetun metsähakkeen määrän ensimmäistä kertaa yli 10 miljoonaan kuutiometriin. Vuonna 2023 metsähakkeen käytön odotetaan pysyvän edellisvuoden tasolla ja vuonna 2024 nousevan enintään muutamalla prosentilla, sillä korkeaksi noussut keskimääräinen laitoshinta rajoittaa sen käyttömäärää. Metsähakkeen laitoshinnan odotetaan nousevan vuoden 2023 aikana kaikkiaan 20 prosenttia. Vuonna 2024 laitoshinnan nousun ennakoidaan hidastuvan, mutta kasvavan silti 2–5 prosenttia. Kottimaista puupellettituotantoa rajoittaa raaka-aineiden saatavuus ja uusista tehdasinvestoinneista huolimatta pellettituotannon odotetaan kasvavan vuonna 2023 maltillisesti 20 000 tonnilla. Vuoden 2024 aikana tuotantomäärä todennäköisesti kasvaa edelleen 20 000–30 000 tonnilla.

Tilastot todistavat energiantuotannon murrosta

Tilastokeskuksen ennakkotietojen perusteella energian kokonaiskulutus vuonna 2022 oli 360 terawattituntia (TWh), mikä oli viisi prosenttia edellisvuotta vähemmän. Energian kulutus väheni sekä uusiutuvilla energianlähteillä että fossiilienergialla. Turpeen käyttö pysyi lähellä edellisvuoden lukemia.

Vaikka lähes kaikkien energialähteiden kulutus väheni, ydinvoiman kulutus kasvoi seitsemän prosenttia. Muutosta ydinvoiman tuotannossa selittää Olkiluodon kolmannen reaktorin siirtyminen koekäyttövaiheeseen loppuvuodesta 2022. Kuluvan vuoden aikana ydinvoiman osuus kulutetusta energiasta edelleen kasvaa ja sähkön vienti lisääntyy, kun uusi reaktori on siirtynyt täyteen tuotantoon. Vuonna 2022 sähkön kokonaiskulutus silti laski kuusi prosenttia, mitä selittää korkeaksi nousseet hinnat ja sitä seurannut tavanomaista säästeliäämpi käyttö. Teollisuudessa sähkön käyttö väheni esimerkiksi metsäteollisuudessa alentuneiden tuotantomäärien myötä.

Uusiutuvan energian osuus energian kokonaiskulutuksesta säilyi edellisvuoden tapaan 42 prosentissa. Uusiutuvasta energiasta puupolttoaineet muodostivat edelleen valtaosan, kaikkiaan 68 prosenttia. Puuenergia säilytti asemansa myös yksittäisenä merkittävimpänä energianlähteenä muodostaen yli neljänneksen kaikesta Suomessa kulutetusta energiasta. Puuenergian käyttö kuitenkin laski kahdeksan prosenttia, mikä oli seurausta lauhasta talvesta sekä metsäteollisuuden puunkäyttömäärien ja sen energiantarpeen laskemisesta sekä edelleen energiantuotantoon päätyvien sivutuotteiden tarjonnan supistumisesta.

Tilastoissa näkyy käynnissä oleva energiantuotannon nopea kehitys, sillä tuulivoiman käyttö kasvoi edellisvuodesta 41 prosenttia ja kapasiteetin lisäystä oli jopa 75 prosenttia. Vuoteen 2018 verrattuna tuulivoimalla tuotetun energian käyttö onkin lähes kaksinkertaistunut. Kulutuksen voidaan tulevaisuudessa odottaa nousevan edelleen, sillä uusia voimaloita on parhaillaan rakenteilla ja tuulivoiman edistäminen kirjattiin keväällä myös hallitusohjelmaan. Tuulivoiman käytön lisääminen edellyttää myös säätövoimaa, joka ylläpitää esimerkiksi puupolttoaineiden asemaa tulevaisuudessakin tärkeänä polttoaineena varsinkin lämmöntuotannossa.

Kolmannen merkittävän uusiutuvan energian lähteen, vesivoiman, tuotanto on sidoksissa jokien virtaamiin ja vuonna 2022 vesivoimalla tuotetun energian käyttö vähentyi edellisvuodesta 15 prosenttia.

Metsäteollisuustuotannon supistuminen näkyi puuenergian käytössä

Puuenergiaa käytettiin vuonna 2022 yhteensä 103 terawattituntia. Puupolttoaineista 39 prosenttia muodostui sellunkeiton sivutuotteena syntyvästä mustalipeästä. Määrä laski selluteollisuuden tuotantomäärien supistumisen myötä. Lisäksi puuenergian kokonaiskulutuksesta 17 terawattituntia muodostui erilaisesta pienpoltosta, johon sisältyy myös kotitalouksien kuluttamat klapit.

Metsäteollisuuden laskenut puunkäyttö yhdes- sä lauhan talven kanssa näkyi myös lämpö- ja voimalaitosten kiinteiden puupolttoaineiden käytössä. Niiden vuotuinen kulutus laski Luken ennakkotietojen mukaan viisi prosenttia 44,5 terawattituntiin. Kuutiometreissä määrä vastasi 22,9 miljoonaa kuutiometriä.

Metsäteollisuuden kiinteän sivutuotepuun kulutus laski 14 prosenttia 11 miljoonaan kuutiometriin. Määrästä kuorta oli 6,4 miljoonaa kuutiometriä, erilaisia puruja 2,9 miljoonaa kuutiometriä sekä puutähdehaketta ja muita eritteleättömiä puutähteitä 1,7 miljoonaa kuutiometriä.

Metsäteollisuuden sivutuotepuun tarjonnan supistumien osaltaan johti siihen, että metsähakkeen käyttö nousi ennätyslukemiin eli 10,2 miljoonaan kuutiometriin. Metsähakkeen käytön lisääntyminen on viimeisen kahden vuoden aikana perustunut erityisesti pieniläpimittaiseen runkopuuhun, joka muodosti vuonna 2022 poltetun metsähakkeen määrästä 6,4 miljoonaa kuutiometriä. Muista metsähakkeen raaka-aineista hakkuutähteitä kului 2,9 miljoonaa kuutiometriä, järeää runkopuuta 0,6 miljoonaa kuutiometriä sekä kantomursketta 0,3 miljoonaa kuutiometriä.

Puupellettien merkitys Suomen energiantuotannossa on edelleen vähäinen ja vuonna 2022 niitä poltettiin lämpö- ja voimalaitoksissa yhteensä vain 0,3 miljoonaa kuutiometriä eli 454 000 tonnia. Kierrätyspuuta käytettiin puolestaan 1,3 miljoonaa kuutiometriä.

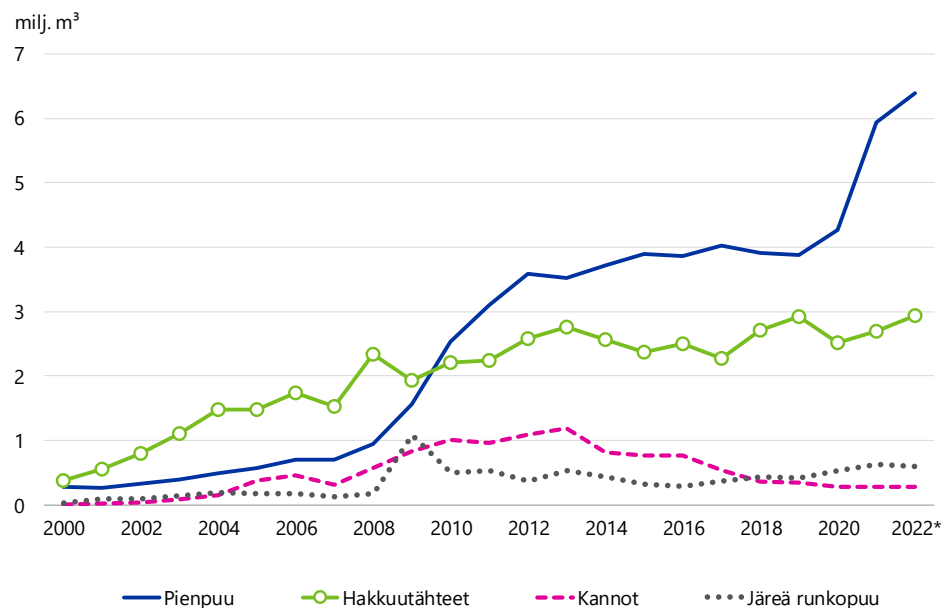
Metsähakkeen käyttömäärän kasvu tasaantuu

Vuoden 2023 ensimmäisen vuosipuolikkaan aikana puupolttoaineiden käyttö oli Tilastokeskuksen mukaan hieman edellisvuotta suurempaa. Vertailuissa on kuitenkin huomioitava, että vuoden 2022 ensimmäisen vuosineljänneksen lukemiin vaikutti voimakkaasti UPM:n sellutehtaat pysäyttänyt lakko. Lämmitystarpeen puolesta kevättalvi 2023 oli hieman edel-

lisvuotta lauhempi, mutta erot eivät olleet suuria.

Loppuvuotta 2023 kohden metsäteollisuuden suhdannenäkymät ovat synkentyneet ja on odotettavissa, että yritykset joutuvat edelleen sopeuttamaan tuotantoaan. Tämä vaikuttaa edelleen energiankulutukseen sekä myös energiantuotantoon päättyvän sivutuotepuun määrään.

Lämpö- ja voimalaitosten polttaman metsähakkeen raaka-aineet 2000–2022

* Ennakkotieto.

Lähde: Luke.

Metsäteollisuuden tuotantomäärien kehitys asettaa lisää paineita myös metsähakkeen käytölle. Vuonna 2023 metsähakkeen käytön odotetaan pysyvän edellisvuoden lukemissa. Vuonna 2024 metsähakkeen käyttö saattaa nousta enintään muutamalla prosentilla, kun laitoshinnan voimakas kohoaminen ja niukkuus puumarkkinoilla rajoittavat sen käyttöä.

Metsähake yhä kalliimpaa

Ukrainan sodan myötä puun tuonti Venäjältä Suomeen päättyi käytännössä huhtikuun lopussa 2022. Tämän jälkeen metsähake ja sen raaka-aineet on hankittu kotimaan metsistä. Tämä puolestaan on johtanut siihen, että puusta on tullut markkinoilla niukkuutta ja energiayhtiöt sekä metsäteollisuus ovat ajautuneet kilpailemaan osin samasta puusta.

Luken puukauppatilastoista selviää, että sekä karsitun rangan että kuitupuun hinnat ovat kasvaneet voimakkaasti vuodesta 2022 lähtien ja niiden hinnat ovat lähentyneet toisiaan. Vuoden 2023 toisella vuosineljänneksellä karsitun rangan hinta pystykaupoissa oli keskimäärin yli 17 euroa kuutiometriä kohden sekä hankintakaupoissa lähes 41 euroa kuutiometriltä. Hinnat ovat nousseet myös muilla energiapuulajeilla sekä pysty- että hankintakaupoissa.

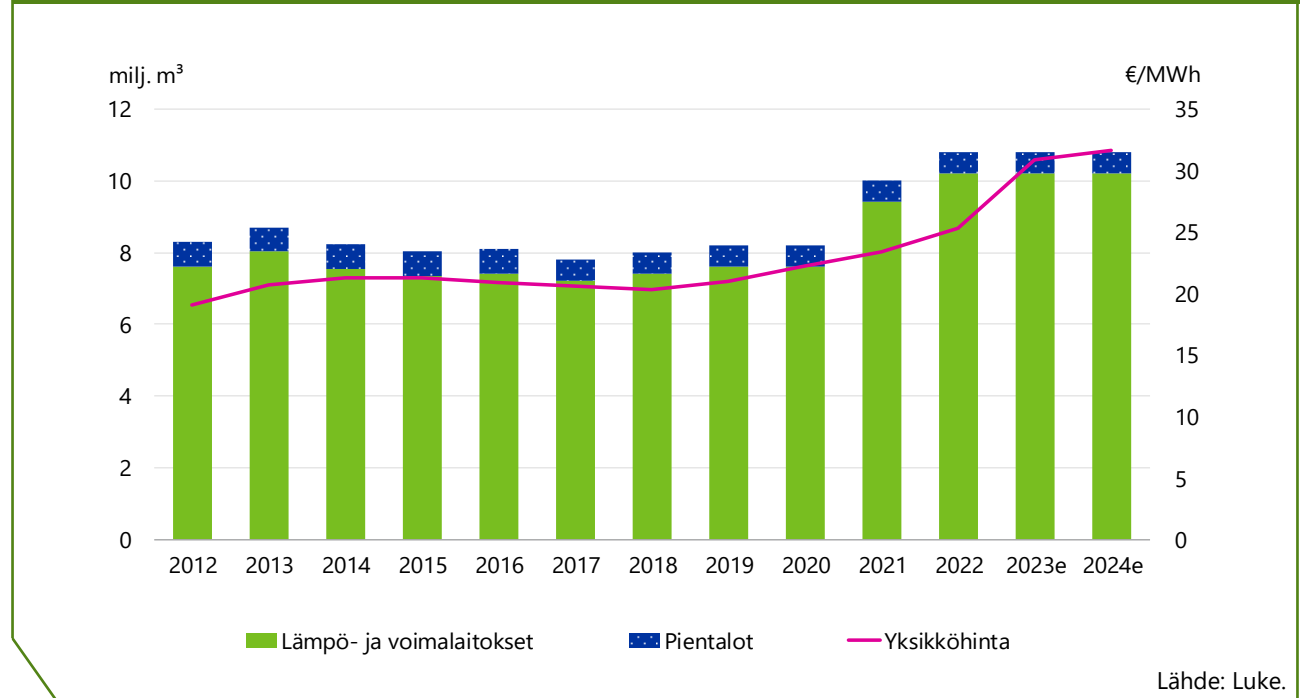
Energiapuukaupan kuumenemisen on odotettu saavan liikkeelle nuorten kasvatusmetsien hoitorästejä. Vuonna 2022 tilastoidut nuorten metsien hoidon työmäärät tippuivat edellisvuodesta seitsemän prosenttia 35 000 hehtaa-

riin. Vuoden 2023 ensimmäisellä vuosipuoliskolla tehdyt Kemera-tukien toteutusilmoitukset viittaavat kuitenkin siihen, että innostus pienpuun keruuseen olisi kuluvana vuotena lisääntynyt ja hoitorästejä saatu purettua.

Kasvaneet kotimaisen metsähakkeen hankintamäärät tarkoittavat käytännössä sitä, että hankintaketjuja ei voida laskea pelkästään nuorten metsien hoitorästien varaan. Niistä saatavat hakkuukertymät ovat pieniä, mikä nostaa kor-

juun kustannuksia sekä sitoo resursseja. Tämä johtaa myös järeämmän puun korjuualojen ostamiseen ja hakkaamiseen suoraan energiaksi, mikä taas tarkoittaa kuitupuun mitat ja laadun täyttävän puun päätymistä lämpö- ja voimalaitosten polttoaineeksi. Energiapuun korjuun kilpailukyky verrattuna teollisuuspuun korjuuseen kasvaa erityisesti kauempana metsäteollisuuden tuotantolaitoksista sijaitsevilla metsänhoidon laadulta heikommilla ensiharvennuskohteilla.

Metsähakkeen käyttö ja voimalaitoshinta 2012–2024e

Muutokset puumarkkinoilla sekä metsähakkeen hankintaketjujen kohonneet yleiskustannukset vaikuttavat edelleen myös metsähakkeen laitoshintaan. Tilastot osoittavat laitoshinnan kohonneen vuoden 2023 ensimmäisen vuosipuolikkaan aikana nimellisesti jo 12 prosenttia ja hinnan yltäneen 30,2 euroon megawattituntia (MWh) kohden. Korkeaksi noussut laitoshinta rajoittaa metsähakkeen kilpailukykyä suhteessa muihin polttoaineisiin, mutta toistaiseksi vaihtoehtoja metsähakkeen käytölle on tarjolla niukasti. Tämän vuoksi laitoshinnan odotetaan nousevan vuoden 2023 aikana kaikkiaan 20 prosenttia. Vuonna 2024 hinnan nousemisen hidastuu, mutta keskihinnan ennakoidaan silti kasvavan edelleen 2–5 prosenttia. Kysynnän ja tarjonnan epätasapainon takia hintatasossa on kuitenkin suuria alueittaisia vaihteluita.

Pellettituotanto kärsii raaka-ainepulasta

Puupellettien raaka-aineena käytetään pääosin puutuoteteollisuuden sivutuotteita, joten niiden tuotantomäärät ovat sidoksissa metsäteollisuuden tuotantomääriin ja niitä ohjaaviin talouden suhdanteisiin. Lisäksi purua ja haketta ohjautuu suoraan energiantuotantoon ja puupolttoaineiden kasvaneen kysynnän seurauksena kilpailu sivutuotepuusta on entisestään tiukentunut. Vuonna 2022 kotimaista pellettituotantoa rajoitti raaka-aineiden saatavuus ja tuotantomäärä tippui kaksi prosenttia 360 000 tonniin. Pelletintuottajat purkivat kuitenkin varastojaan, sillä kotimaiseen tuotantoon perustuvien toimitusten määrä ylsi 390 000 ton-

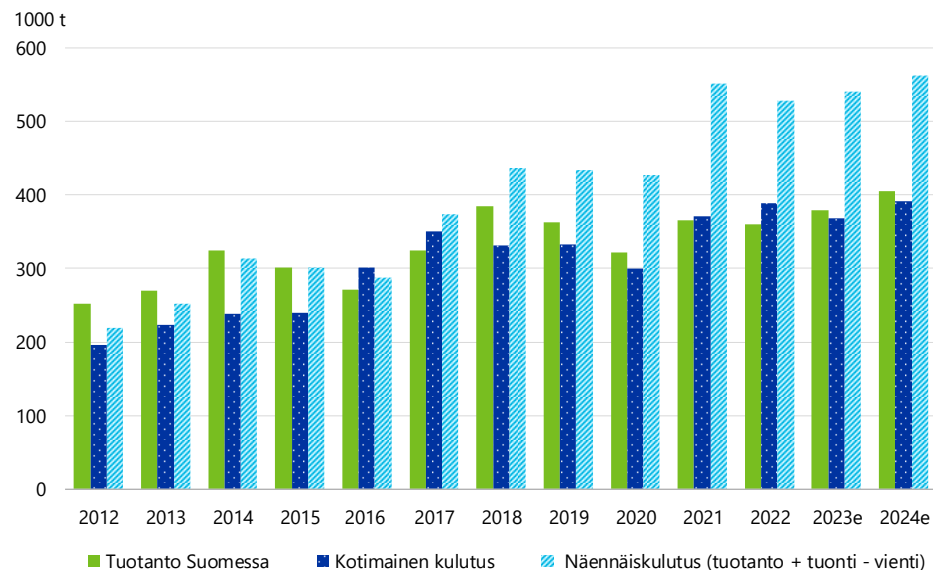
niin kasvaen viidellä prosentilla. Määrästä 85 prosenttia toimitettiin lämpö- ja voimalaitoksille sekä suurkiinteistöille ja loppu pienkäyttöön.

Pellettien tuotantokapasiteetti Suomessa kasvaa uusien investointien, kuten Stora Enson Varkauteen avaaman tehtaan, myötä. Vuonna 2023 tuotantomäärää rajoittaa kuitenkin voimakkaasti raaka-aineiden saatavuus metsäteollisuuden laskusuhdanteen seurauksena, joten tuotantomäärän odotetaan nousevan mallillisesti 20 000 tonnilla. Vuonna 2024 tuotan-

tomäärä kuitenkin voi kasvaa edelleen 20 000–30 000 tonnilla.

Tullin ulkomaankauppatilastojen mukaan vuonna 2022 puupellettejä tuotiin Suomeen 188 000 tonnia, mikä oli neljä prosenttia edellisvuotta vähemmän. Heinäkuussa 2022 siirtymäajan jälkeen voimaan astuneesta tuontikielosta huolimatta Venäjä säilyi edelleen tärkeimpänä tuontimaana, kun alkuvuoden aikana venäläisiä pellettejä ehdittiin tuomaan 73 000 tonnia. Puupellettien vienti pysyi edelleen vähäisenä, vaikka määrä kasvoikin edellis-

Pellettien kotimainen tuotanto ja kulutus 2012–2024e

Lähteet: Luke ja Tulli.

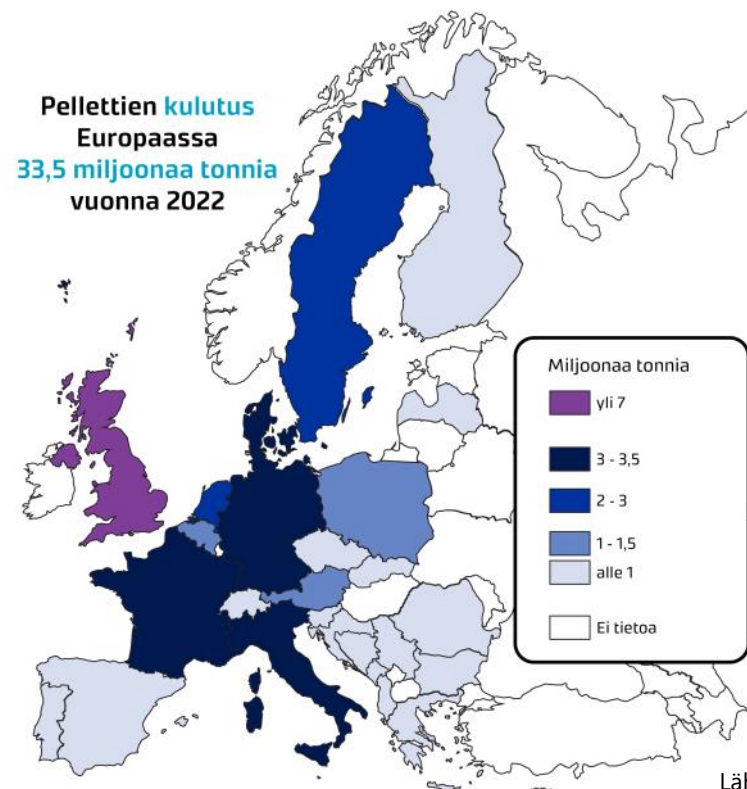
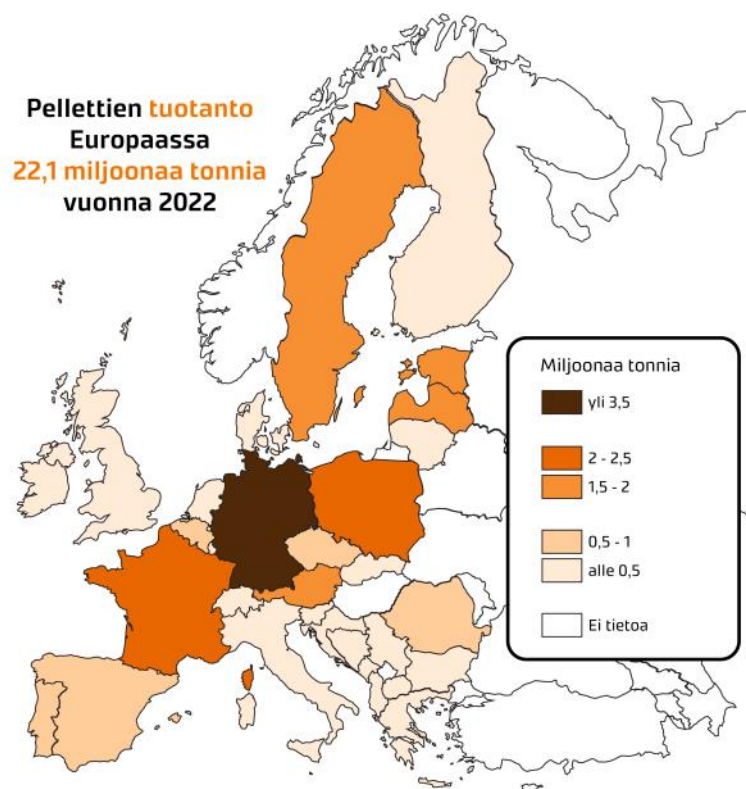
vuodesta 45 prosenttia ja oli 18 000 tonnia. Tärkeimmät pellettien vientimaat olivat Tanska ja Britannia. Puupellettien kotimainen laskennallinen kulutus (tuotanto + tuonti – vienti) laski edellisvuodesta neljä prosenttia 529 000 tonniin. Laskennallinen kulutus on suurempi kuin toteutunut kulutus, koska kaikkia kunakin vuonna tuotettuja ja tuotuja pellettejä ei aina kuluteta ja viedä samana vuonna; vastaavasti osa edellisenä vuonna tuotetuista ja tuoduista pelleteistä toimitetaan kulutukseen tai viedään seuraavana vuonna.

Pellettien maailmanlaajuinen kulutus ja tuotanto jatkavat yhä kasvuaan. EU27-alue on maailman suurin pellettien tuottaja ja kuluttaja. Euroopassa pellettejä poltettiin eniten Britanniassa, ja tuotettiin eniten Saksassa, Ranskassa ja Puolassa. Pellettejä tuodaan Eurooppaan eniten Yhdysvalloista ja Kanadasta.

Pellettien maailmanmarkkinahinta nousi viime vuoden aikana merkittävästi venäläisten ja valkovenäläisten pellettien poistuttua markkinoilta. Keski-Euroopan markkinoilla pellettien hintahuippu saavutettiin syksyllä 2022, mutta tämän jälkeen hinnat ovat laskeneet. Uusi keski-

hinta on kuitenkin asettunut selkeästi korkeammaksi kuin sotaa edeltävänä aikana.

Tulevaa lämmityskautta kohden pellettien hinta Keski-Euroopan markkinoilla saattaa kuitenkin jälleen kääntyä nousuun. Jos sivutuotepuun saatavuus pellettituotannon raaka-aineena heikkenee, nosta se osaltaan tuotantokustannuksia ja vaikuttaa edelleen pellettien hintaan. Pellettien kysyntään ja kilpailukykyyn lämmityspolttoaineena puolestaan vaikuttaa esimerkiksi öljyn hinta ja sen kehittyminen. Syksyllä 2023 raakaöljyn hinta on ollut nousussa verrattuna alkuvuoden lukemiin.

Lähde: Bioenergy Europe.

Itäpellettien tuonnin päättymisen takia nousseet kuluttajahinnat kääntyivät laskuun myös Suomessa kuluvan vuoden ensimmäisellä vuosipuolikkaalla. Elokuussa 2023 hinnat ovat kuitenkin lähteneet uudelleen jyrkkään nousuun, kun pellettien tilastoitu kuluttajahinta saavutti uuden ennätöksensä eli 505 euroa tonnia kohden. Hintojen nousuun vaikuttaa osaltaan myös korkeaksi noussut inflaatio.

Päästöoikeuksien hinnat korkeita

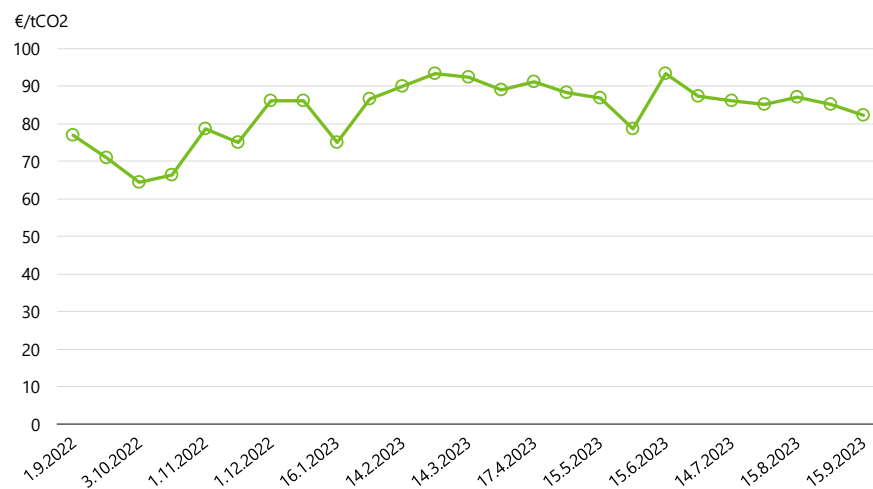
Päästöoikeuksien hinnat ovat pysytelleet 80 euron tuntumassa hiilidioksidiekvivalenttiton-

nilta tämän vuoden ajan, maaliskuussa 2023 ylitettiin 100 euron rajapyykki. Hiilidioksiditonin hinta ei ole koskaan ollut näin korkealla. Päästökauppa on toiminut tehokkaana ilmastopolitikan työkaluna ohjaten yrityksiä vähäpäästöisempään tuotantoon, sillä päästöoikeudet ovat kustannus yrityksille. Päästöoikeuden korkeampi hinta tukee hakkeen ja sivutuotteiden (kuori ja puru) kilpailukykyä lämmöntuotannossa. Päästöoikeuden hinnan nousun lisäksi fossiilisten polttoaineiden korkeat hinnat ovat parantaneet kotimaisten polttoaineiden kilpailukykyä yhdistetyssä lämmön- ja sähkön- tuotannossa (CHP).

Ukrainan sodasta seurannut energiakriisi Euroopassa heikentää lähivuosien aikana mahdollisuuksia saavuttaa ilmastomuutoksen torjumiseksi asetettuja tavoitteita. Pula energiasta on tarkoittanut esimerkiksi hetkellisesti kasvavaa turpeen tai kivihiilen kulutusta. Turpeen päästöoikeuksien hinnan kallistumisesta huolimatta osa alan toimijoista on jopa ilmoittanut aloittavansa turpeen nostamisen uudestaan vallitsevan maailmantilanteen ja energiamarkkinoilla tapahtuvien muutosten seurauksesta. Todennäköisesti vaikutukset jäävät kuitenkin lyhytaikaisiksi eikä turvetuotannon määrien ja kulutuksen odoteta enää pysyvästi nousevan. Vaikka turpeen osuus Suomen energiankäytöstä vuonna 2022 oli enää kolme prosenttia, on sen rooli huoltovarmuudessa huomattavasti suurempi, koska turve on kotimaisista polttoaineista ainoa, jota voidaan varastoida ilman laadun heikkenemistä muutaman vuoden ajan. Lisäksi turvetta tarvitaan edelleen tukipolttoaineena vanhemmissa lämpö- ja voimalaitoksissa, sillä turpeen sisältämä rikki neutraloi puupolttoaineen sisältämiä alkaleja, jolloin kattilan likaantuminen ja korrosio vähenevät.

Kivihiilen käyttö sähkön tai lämmön tuotannon polttoaineena kielletään 1.5.2029 alkaen. Kielto edistää Suomen energijärjestelmän vähähiilisyttä ja uusiutuvien energialähteiden käyttöä sekä tukee hakkeen ja sivutuotteiden käyttöä. Kivihiilen käytöstä ollaan luopumassa myös muualla Euroopassa, sillä enää Saksa ja Puola ovat suuria hiilen kuluttajia.

Päästöoikeuksien hinnat 2022:9–2023:9

Lähde: Intercontinental Exchange 2023.

RED III neuvottelutulos kompromissi

EU-politiikan avainkysymyksiä ovat metsien käytön kestävyys ja kestävyiden määrittelyyn liittyvät teemat. Komissio on tehnyt lukuisia metsiin ja niiden käyttöön liittyviä esityksiä strategioista, olemassa olevan lainsäädännön uudistamisesta ja kokonaan uudesta lainsäädännöstä. Komission esityksissä on etenkin luonnon monimuotoisuuden turvaavissa kysymyksissä havaittavissa siirtymä jäsenvaltioiden vapaaehtoisuuteen perustuvasta toimintavasta kohti kaikkia jäsenvaltioita velvoittavaan yksityiskohtaiseen lainsäädäntöön. Useiden esitysten käsittely EU:n toimielimissä on edelleen kesken, ja niiden lopullista sisältöä ei vielä tunneta. Esimerkiksi biodiversiteettistrategialla, ennallistamislailla ja metsästrategialla kaikilla tulee olemaan vaikutuksia metsäbioenergian käyttöön tulevaisuudessa.

Euroopan parlamentti, komissio ja jäsenvaltioiden muodostama neuvosto pääsivät maaliskuun lopussa sopuun uusiutuvan energian RED-direktiivin kestävyyskriteereistä. Neuvotte-

luissa vahvistettiin puun säilyminen uusiutuvana energianlähteenä. Jäsenvaltioiden ja toiminnanharjoittajien raportointivelvoitteita polttoainesten kestävyys todentamisessa kiristetään ja valtioiden mahdollisuutta myöntää investointitukia puun energiakäyttöön tarkennetaan. Kestävyyskriteerien laitoskokoluokkarajaa lasketaan kiinteillä biopolttoaineilla 7,5 megawatin (MW) tasolle, mikä tarkoittaa, että Suomessa yhä useampi biopolttoainetta käyttävä laitos joutuu hyväksyttämään kestävyyskriteerijärjestelmän Energiavirastossa. RED III -direktiivin neuvottelutulosta voidaan pitää suomalaisittain jonkinlaisena kompromissina.

EU:n kestävä rahoituksen taksonomiakriteerit aiheuttavat epävarmuutta. Kriteerien tavoitteena on kytkeä yhteen yritysten rahoitus sekä ympäristö- ja ilmastotavoitteiden toimeenpano ja luokitella eri taloustoimenpiteitä niiden kestävyys perusteella. Taksonomia-asetus velvoittaa rahoituslaitoksia ja suuria yrityksiä raportoimaan, kuinka suuri osuus niiden taloustoimista noudattaa taksonomiaa. Ensimmäinen

taksonomian ilmastoa koskeva delegoitu säädös astui voimaan 1.1.2022. Sen sijaan taksonomiaan liittyvät ympäristökriteerit ovat vielä valmistelussa. Onkin vielä osin epäselvää, millä kriteereillä yrityksen eri toiminnot tai tuotantoyksiköt luokitellaan kestäviin ja vähemmän kestäviin.

Uusia investointeja tuskin nähdään vähään aikaan

EU:n parlamentin linjaukset uusiutuvan energian kriteereistä aiheuttavat epävarmuutta ja -vakautta energiasektorille ja hillitsevät investointihalukkuutta. Jatkossa keskitytään entistä enemmän energiatehokkuuden parantamiseen ja kiertotalouteen. Hiilidioksidin talteenotto ja jalostaminen sekä vetytalous ovat tutkimuksen ja investointien keskiössä tulevina vuosina. Käyttöiän päässä olevia puukattiloita ei enää automaattisesti korvata uusilla vastaavilla, vaan etsitään ratkaisuja, jotka eivät perustu polttamiseen. Useat energiantuottajat investoivat sähkökattiloihin ja lämpöpumppuihin kaukolämmöntuotannossaan.

Paikallisesti puupolttoainesten merkitys energiantuotannolle ja huoltovarmuudelle säilyy kuitenkin vahvana, mutta haasteena on puupolttoainesten kova kysyntä ja korkea hinta. Pienpuuta metsissä riittäisi, jos hakkuita saadaan lisättyä hoitorästeistä kärsivissä nuorissa talousmetsissä. Alueellisessa tarjonnassa on kuitenkin isoja eroja ja kuljetusmatkojen piteneminen vaikuttaa kannattavuuteen. Lisäksi pienpuun korjuuta vaikeuttaa sopivan korjuukaluston puute ja hakkuiden pienet kertymät.

Metsähakkeen ja pellettien käyttö- ja tuotantoennusteet.

	Metsähake, milj. m ³			Pelletit, 1 000 t		
	2022	2023e	2024e	2022	2023e	2024e
Käyttö lämpö- ja voimalaitoksissa	10,2	10,2	10,3	389	368	391
Muutos edellisvuodesta %	7	0	1,5	5	-5,5	6,5
Tuotanto Suomessa				360	380	405
Muutos edellisvuodesta %				-2	5,5	6,5

Lähteet: Tulli ja Luke.

Kiristyneillä bioenergiamarkkinoilla poltettavaksi päätyy myös kuitupuuta

Johanna Routa ja Tuomas Niinistö

Itärajan sulkeutumisen myötä kiristynyt kilpailutilanne puumarkkinoilla on energiantuotannolle vaikea. Tarvittava energia tulee tuottaa tavalla tai toisella, eikä puuta korvaavia vaihtoehtoisia polttoaineita ole juuri tarjolla. Turpeen käytöstä ollaan luopumassa nopeutetulla aikataululla ja kivihiilen käyttö kielletään 1.5.2029 alkaen. Kasvavasta tuuli- ja ydinvoiman tuotannosta huolimatta nekään eivät tarjoa akuuttia ratkaisua lämmöntuotannon haasteisiin.

Myös järeämpää puuta on kannattavaa hakata energiaksi

Vuoden 2022 alusta Luken puukauppatilastot osoittavat energiapuun ja kuitupuun reaalihintojen nousseen ja lähentyneen toisiaan. Alueelliset erot energiapuun saatavuudessa sekä hinnassa ovat suuria ja energiapuun kuljettaminen pitkien matkojen päästä voi osoittautua taloudellisesti kannattamattomaksi.

Yhtälö on haastava, kun kotimaisten puupolttoaineiden kysyntä on vahvistunut samanaikaisesti tarjonnan niukentuessa tuonnin vähenemisen seurauksena. Lisäksi metsähakkeen hankintaketjuja vaivaa kustannusten kasvaminen esimerkiksi liikennepolttoaineen hinnan nousun myötä. Tämä on vaikuttanut voimakkaasti metsähakkeen laitoshintaan, joka kohosi ensimmäistä kertaa yli 30 euron lukemiin megawattituntia kohden.

Kun puu ja puun korjuu maksavat yhä enemmän eivätkä paineet metsähakkeen käytölle hellitä, tulee myös järeämmän puun korjuualoista kiinnostavia energiakäytön näkökulmas-

ta. Kun korjuun osuus metsähakkeen hinnasta nousee, saattaa kuitupuuharvennusten suurempi hehtaarikohtainen hakkuukertymä kääntää ne nuoren metsän hoidon kohteita kannattavammiksi energiapuun korjuualoiksi korkeammasta kantohinnasta huolimatta. Metsähakkeen hankintaketjujen pullonkaulana on saada riittävästi kalustoa puunkorjuuseen metsähakkeen tarpeen täyttämiseksi.

Jalostuskelpoista puuta saattaa palaa useita miljoonia kuutiometrejä

Suoraa tilastotietoa ainespuun polttamisesta ei ole, mutta tilastojen perusteella aiheesta voidaan tehdä tiettyjä päätelmiä. Esimerkiksi viimeisen viiden vuoden aikana kotimaisen tukki- ja kuitupuun hakkuiden ja käytön välinen ero on kehittynyt niin, että alun perin teollisuuteen korjattua puuta näyttäisi jäävän käyttämättä keskimäärin 1,4 miljoonaa kuutiometriä vuodessa. Vielä vuosina 2008–2012 määrät olivat päinvastaiset, kun puun käyttö ylitti tarjonnan 1,6 miljoonalla kuutiometrillä. Vertailuissa on otettu huomioon kotimaisen puun vienti. Erot vaihtelevat vuosittain, mikä johtuu erityisesti puutavaran varastointiaikojen muutoksista.

Todennäköisesti metsäteollisuudelle korjatun puun ohjautuminen polttoon on yksi tärkeä selittäjä ainespuun tarjonnan ja käytön välillä havaittaville eroille. Tähän viittaa myös se, että tilastoitu lämpö- ja voimalaitosten metsähakkeen käyttö ylittää selvästi kotimaan metsistä hakatun energiapuun määrään tuontihakkeenkin huomioimisen jälkeen. Poltettava ainespuu

on todennäköisesti lähes pelkkää kuitupuuta, sillä tukkien hintaero kuitu- ja energiapuuhun on merkittävä. Todennäköisempi syy tukkien tarjonnan ja käytön välisten erojen selittäjäksi on tukkien ohjautuminen sellukattilaan.

Tilastoista ei selviä, kuinka paljon suoraan energiaksi ostetusta ja korjatusta runkopuusta olisi täyttänyt metsäteollisuuden mitta- ja laatuvaatimukset. Jos vuoden 2022 karsitun rangan ja kokopuun hakkuukertymästä eli 4,4 miljoonasta kuutiometristä esimerkiksi 20 prosenttia olisi ollut ainespuukelpoista, nousisi jalostuskelpoisen puun vuotuinen kokonaismäärä energiantuotannossa yli kahden miljoonan kuutiometrin. Jos epäilyt jalostuskelpoisen puun jopa 40 prosentin osuudesta energiapuuhakkuissa pitäisivät paikkaansa, nostaisi se arvion kolmen miljoonan kuutiometrin tuntumaan.

Ainespuun energiakäyttö saattaa jäädä lyhytaikaiseksi

Lopulta kaikki esitetyt lukemat energiaksi palavan jalostuskelpoisen puun määrästä ovat silti enemmän tai vähemmän valistuneita arvauksia. Varmaa on kuitenkin, että tällä hetkellä kuitupuutakin poltetaan metsähakkeena, mutta tilanne voi jäädä lyhytaikaiseksi. Ainespuun polttaminen on energiayhtiöille kallista ja edistää siirtymää kohden vaihtoehtoisia energiantuotannon muotoja. Uusia suuremman mittaluokan biolämpölaitoksia Suomeen tuskin rakennetaan, ja käyttöikänsä päähän tulevat laitokset korvautuvat todennäköisesti sähkökattiloilla, lämpöpumpuilla ja muilla palamiseen perustumattomilla ratkaisuilla.

Yksityismetsätalouden kannattavuus

Esa Uotila

Vuonna 2022 yksityismetsien bruttokantorahatut olivat 179 euroa hehtaarilta (2,4 mrd. €). Tulot olivat 11 prosenttia suuremmat kuin viiden viime vuoden keskiarvo. Vuonna 2023 euronääräiset tulot nousevat ja pysyvät samalla tasolla 2024, mutta reaalisesti ne ovat laskusuunnassa. Investoinnit puuntuotantoon vähenivät vuonna 2022, mutta vuonna 2023 niiden odotetaan hieman lisääntyvän. Myös vuonna 2024 investointien odotetaan lisääntyvän, mutta olevan selvästi alle tavoitetason.

Yksityismetsätalouden liiketulos oli 163 euroa hehtaarilta (2,2 mrd. €) vuonna 2022. Puun hintojen nousun takia liiketulos kipuaa noin 170 euroon hehtaarilta vuonna 2023, ja euronääräisesti tulos pysyy lähes samalla tasolla vuonna 2024. Yksityismetsien puuntuotannon reaalin sijoitustuotto oli 6 prosenttia vuonna 2022. Pystykauppahintojen nousu nostaa tuoton lähelle 10 prosenttia vuonna 2023, ja vastaavasti lasku pudottaa sen negatiiviseksi vuonna 2024. Ilman pystykauppahintojen muutoksia laskettu tuotto on noin viisi prosenttia.

Yksityismetsätalouden tulot huippulukemissa 2023

Vuonna 2022 yksityismetsätalouden bruttokantorahatut olivat 179 euroa hehtaarilta (2 434 M€). Vaikka euroissa tulot nousivat 160 miljoonaa euroa edellisvuodesta puun hintojen nousun takia, reaalisesti ne laskivat prosentin (rahanarvon muutos elinkustannusindeksillä). Viiden edeltäneen vuoden keskiarvoon ver-

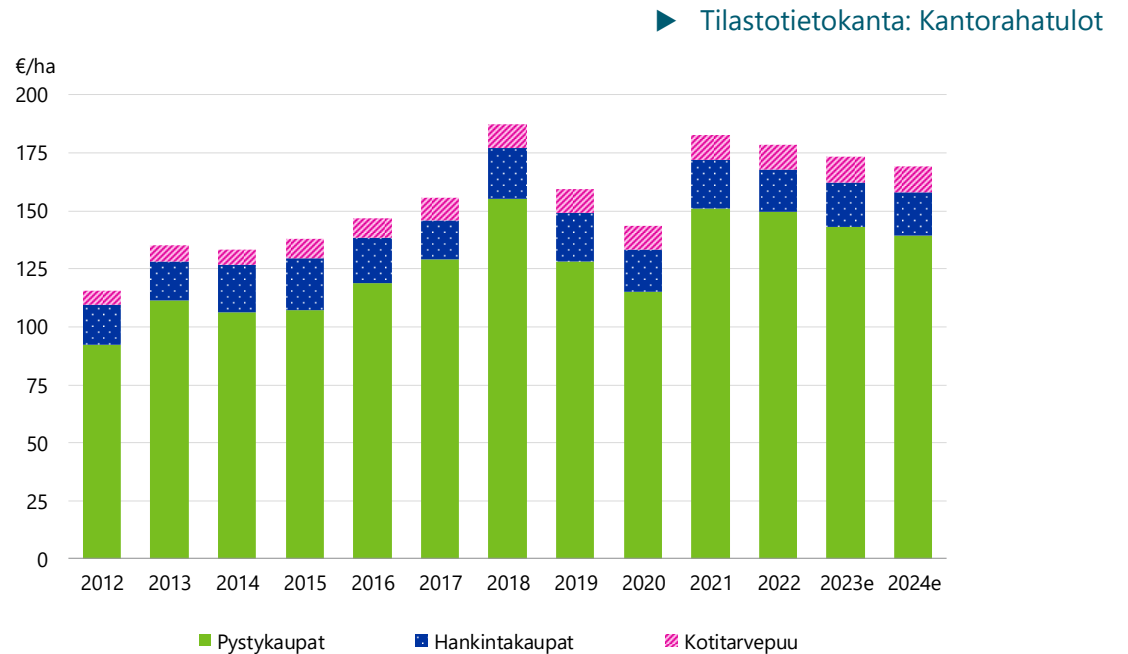
rattuna tulot olivat kuitenkin yli 10 prosenttia korkeammat. Metsäteollisuuden ja valtion bruttokantorahatut olivat yhteensä 0,41 miljardia euroa.

Yksityismetsätalouden tuloista 84 prosenttia saatiin pystykaupoista ja 10 prosenttia hankintakaupoista. Loput olivat kotitarvepuun osuutta, josta kolme neljäsosaa oli polttopuuta.

Bruttokantorahatuloja laskettaessa puun hintana käytetään pystykauppahintoja myös hankintakaupoista peräisin olevalle puulle ja kotitarvepuulle.

Tuloista lähes puolet saatiin kuusesta, ja kuusitukin osuus tuloista oli yli kaksi viidesosaa. Mäntytukin osuus tuloista oli yli neljäsosa ja

Yksityismetsätalouden bruttokantorahatut tulolähteittäin 2012–2024e vuoden 2022 hinnoin*

* deflatointi elinkustannusindeksillä

Lähde: Luke.

mäntykuitupuun vajaa kymmenesosa. Tukki-
puun osuus tuloista oli 71 prosenttia.

Vuonna 2023 puuntuonnin loppuminen Venä-
jältä on näkynyt koko painollaan puumarkki-
noilla ja varsinkin kuitupuun hinnat nousivat
kesällä täysin uudelle tasolle. Metsäteollisuus-
den suhdanteet kääntyivät jyrkkään laskuun
alkuvuonna 2023, mikä on johtanut tuotanto-
rajoituksiin. Saha-, massa- ja kartonkiteollisuus-
den mittavien investointien takia pyörät on
kuitenkin pidettävä pyörimässä, mikä ylläpitää
puun kysyntää. Yksityismetsätalouden brutto-
kantorahojen ennustetaan reaalisesti laskevan
edellisvuodesta, vaikka euromääräisesti tulot
nousevat vajaaseen 2,6 miljardiin euroon. Vuo-
si 2024 alkaa taantumän merkeissä, mutta ta-
louden ennustetaan nousevan kasvu-uralle
vuoden kuluessa. Tulot laskevat reaalisesti
muutaman prosentin, mutta pysyvät edelleen
lähes samalla tasolla kuin kuluvana vuonna.

Investoinnit pysyvät selvästi tavoitetason alapuolella

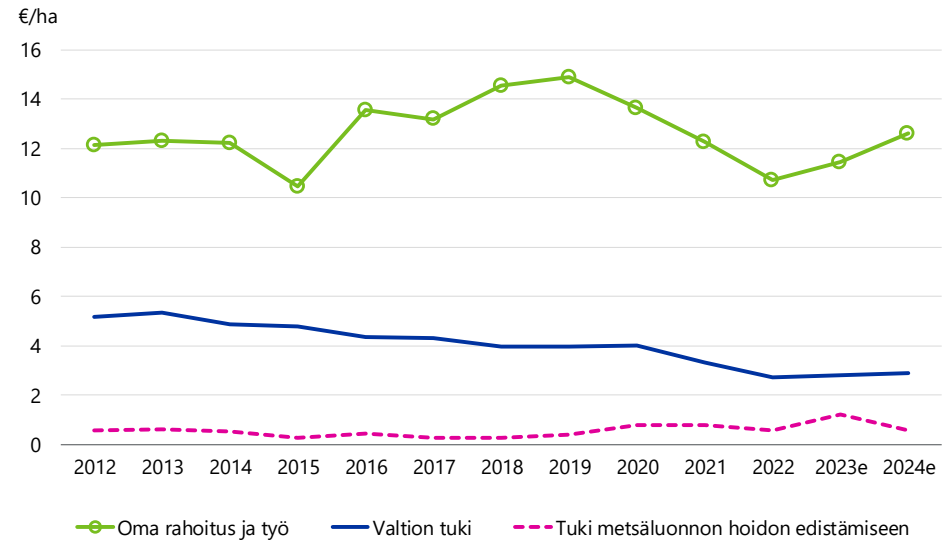
Vuonna 2022 yksityismetsien puuntuotannon
investoinnit jatkoivat laskuaan ja jäivät 13 eu-
roon hehtaarille (183 milj. €). Määrä sisältää
arvion metsänomistajan omatoimisen työn
arvosta. Valtion tuki puuntuotantoon laski 37
miljoonaan euroon, joten myönnettyistä tuista
jäi käyttämättä 35 prosenttia. Edellisvuoteen
verrattuna investoinnit vähenivät reaalisesti 13
prosenttia ja neljänneksen viiden edellisen
vuoden keskiarvoon verrattuna. Pääosin arvi-

oon perustuvat metsätalouden hallinto- ym.
kulut olivat viisi euroa hehtaarilta vuonna 2022
ja pysyvät samalla tasolla vuosina 2023 ja
2024.

Juurikäävän torjunnasta on tullut osa puunkor-
juuta, eikä sen kustannuksia enää tilastoida
yksityismetsien metsänhoito- ja metsänparan-
nuskustannuksiin. Vuonna 2021 tilastoidut
kustannukset olivat 5,4 miljoonaa euroa.

Puuntuotannon investointien odotetaan nou-
sevan vajaaseen 210 miljoonaan euroon vuon-
na 2023 ja 230 miljoonaan euroon vuonna
2023. Valtion budjetissa kestävän metsätalou-
den rahoituksen määrärahat laskivat 10 mil-
joonaa euroa 47 miljoonaan euroon vuonna
2023, mutta niistäkin jäänee käyttämättä huo-
mattava osa. Vuodelle 2024 määrärahoja on
varattu 38 miljoonaa euroa.

Yksityismetsien investointien julkinen ja metsänomistajien oma rahoitus 2012–2024e vuoden 2022 hinnoin*

*deflatointi elinkustannusindeksillä

Lähteet: Luke ja Suomen metsäkeskus.

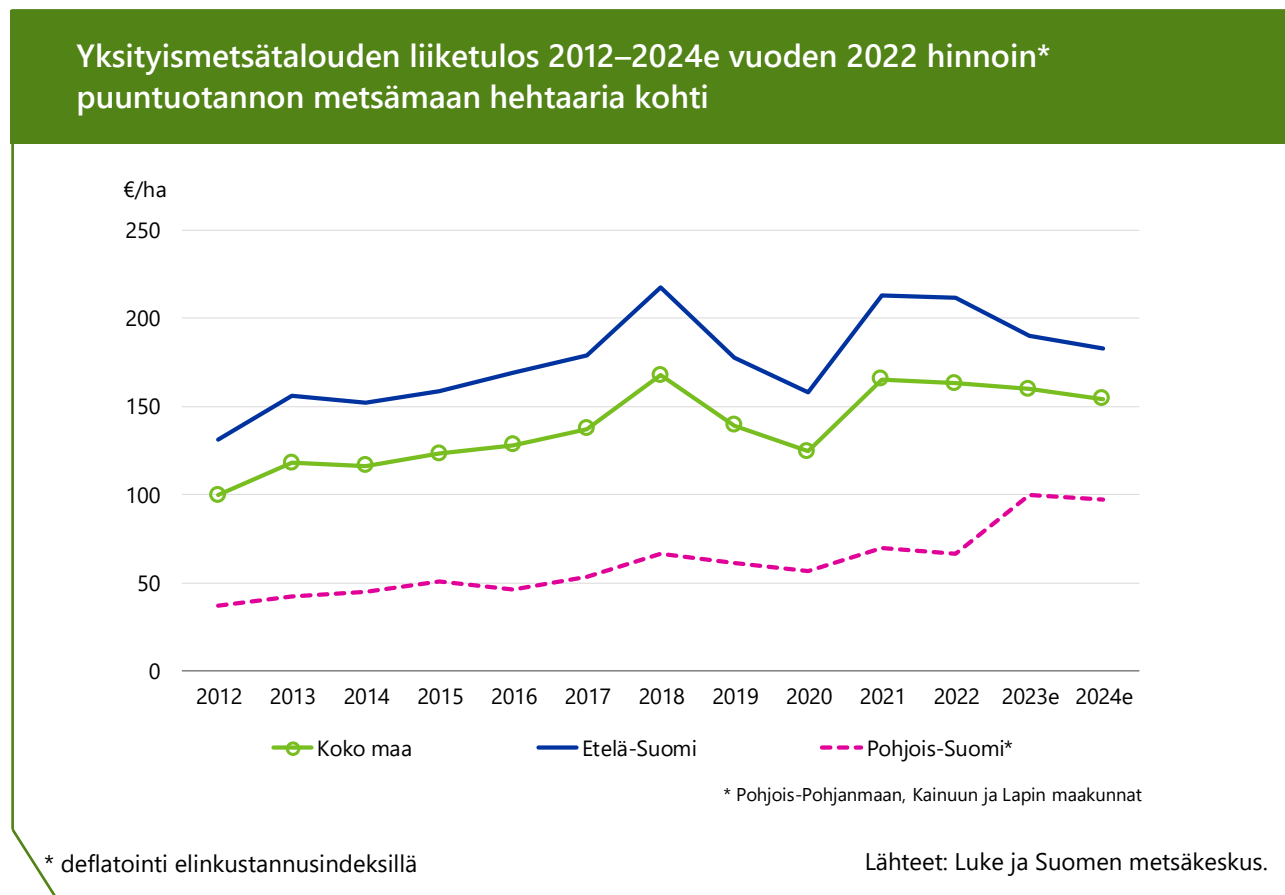
Suomen metsäkeskus on tehnyt yhteistyössä maakunnallisten metsäneuvostojen kanssa alueelliset metsäohjelmat, joissa on esitetty arviot tarvittavista metsänhoito- ja metsänparannusmääristä. Jotta niihin päästäisiin, tulisi investointien yksityismetsissä nousta vuonna 2024 arviolta 400 miljoonaan euroon vuodessa, kun kustannusten nousu otetaan huomioon. Matala investointitaso lisää liikutulosta lyhyellä aikavälillä, mutta laskee tulevaisuuden tuloja.

Valtio myöntää puuntuotannon kestävyden turvaamisen lisäksi tukea metsäluonnon hoidon edistämiseen. Vuonna 2022 tuki oli 7,5 miljoonaa euroa. Kuluvalle vuodelle 2023 on varattu 17,5 miljoonaa ja ensi vuodelle 8 miljoonaa euroa. Hirvieläinten aiheuttamien vahinkojen korvaukseen ja estämiseen on varattu kuluvalle vuodelle 4,8 miljoonaa euroa ja 3,6 miljoonaa euroa vuodelle 2024.

Liikutulos lähes 170 euroon hehtaarilta

Vuonna 2022 yksityismetsätalouden liikutulos oli 163 euroa hehtaarilta. Tulos oli reaalisesti 11 prosenttia korkeampi kuin viiden edellisen vuoden keskiarvo, kun rahan arvonmuutos tehdään elinkustannusindeksillä. Vuoden 2022 liikutulos yksityismetsistä oli kaikkiaan 2,2 miljardia euroa.

Vuonna 2023 euromääräiset puunmyyntitulot lisääntyvät puun hintojen nousun takia ja puuntuotannon investointien ennustetaan

nousevan hieman. Liikutulos nousee noin 170 euroon hehtaarilta, mutta reaalisesti tulos laskee edellisvuodesta. Vuonna 2024 hakkuumäärät lisääntyvät, mutta hinnat laskevat. Reaalisesti tulos laskee tulevasta vuodesta nelisen prosenttia. Pohjois-Suomi hyötyy kuitupuutavara-ajien hintojen noususta.

► Luken tilastot: Kantorahatulot

► Luken tilastot: Yksityismetsätalouden liikutulos

Puuntuotannon sijoitustuotto korkealla 2023

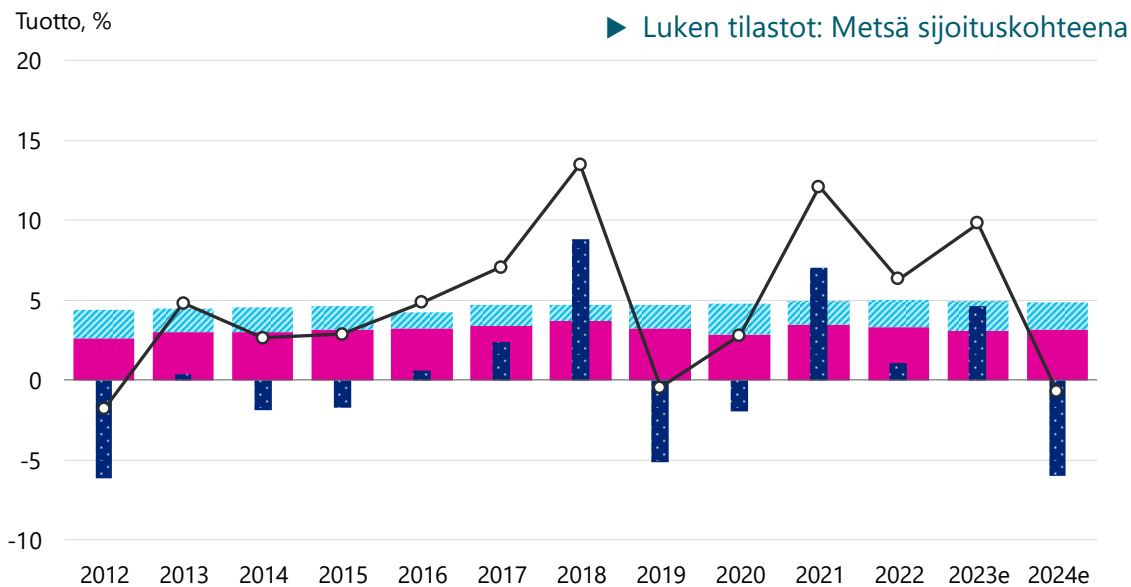
Puuntuotannon reaalin sijoitustuotto jäi kuu-teen prosenttiin vuonna 2022. Tuotosta 3,7 prosenttiyksikköä tuli puunmyyntituloista, 1,7 puuston nettokasvun arvosta ja 0,1 valtion tuis-

ta. Kantohintojen muutoksen vaikutus tuottoon oli 1,1 prosenttiyksikköä. Tuottoa vähensivät puuntuotannon kokonaiskustannukset 0,4 prosenttiyksiköllä.

Vuonna 2023 pystykauppahintojen nousu nostaa tuoton lähelle 10 prosenttia. Vuonna 2024

hinnat laskevat ja tuotto putoaa alle nollan. Jos kantohintojen muutoksen vaikutusta ei oteta huomioon, tuotto on tänä ja ensi vuonna viisi prosenttia.

Puuntuotannon reaalin kokonaistuotto osatekijöittäin 2012–2024e vuoden 2022 hinnoin*

*Kantohinnan muutos laskettu vuoden keskihintojen perusteella

■ Liiketulos ■ Puuston nettokasvun arvo ■ Kantohinnan muutos ○ Puuntuotannon sijoitustuotto

* deflatointi elinkustannusindeksillä

Lähde: Luke.

Yksityismetsätalouden katelaskelma 2022 ja ennusteet vuosille 2023–2024.

	€/ha		
	2022	2023e	2024e
Tulot			
Koko maa	179	188	187
<i>Etelä-Suomi</i>	231	224	222
<i>Pohjois-Suomi</i>	75	115	115
- Kokonaiskustannukset			
Koko maa	18	20	22
<i>Etelä-Suomi</i>	22	24	26
<i>Pohjois-Suomi</i>	11	12	13
+ Puuntuotannon tuet			
Koko maa	2,7	3,0	3,1
<i>Etelä-Suomi</i>	2,7	2,9	3,1
<i>Pohjois-Suomi</i>	2,8	3,1	3,3
= Liiketulos			
Koko maa	163	170	168
<i>Etelä-Suomi</i>	211	203	199
<i>Pohjois-Suomi</i>	67	106	106

Pohjois-Suomi käsittää Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun ja Lapin maakunnat. Lähde: Luke.

Metsätalouden työllisyys

Marja Kallioniemi

Vuonna 2022 metsätalouden työllisyys kasvoi, kun puun tuontia Venäjältä korvattiin lisäämällä puun korjuuta Suomessa. Lisäksi puun hyvä hinta lisäsi korjuutöitä metsissä ja energiapuulla riitti kysyntää. Metsäsektorin investoinnit uusiin tuotantolaitoksiin ja tuotantokapasiteetin lisäykset tarvitsevat ympärilleen toimivat raaka-aineen korjuuketjut. Suhdanteen nopeasta heikkenemisestä huolimatta metsätalouden työllisyyden ennustetaan hieman paranevan kuluvana vuonna. Ensi vuonna metsätalouden työllisyys kohenee kolme prosenttia. Alan tulevaisuuden näkymät saivat olla selkeämmät, sillä hankaluudet työvoiman saannissa ovat myös metsätaloudessa yleisiä.

Metsätaloudessa työllisyys kasvoi vuonna 2022 edelliseen vuoteen verrattuna. Varsinkin toimihenkilöiden sekä yrittäjien ja yrittäjäperheen jäsenten määrä lisääntyi. Metsätalouden työntekijät oli ainoa ryhmä, jonka osalta työllisyyden muutos oli negatiivinen. Tilastokeskuksen kansantalouden tilinpito -tilastoon koottujen tietojen mukaan työllisyys lisääntyi vuonna 2022 metsänhoidon työtehtävissä, mutta väheni hieman puunkorjuussa ja metsätaloutta palvelevassa toiminnassa.

Metsätalouden työllisyyden suotuisassa kehityksessä näkyy metsäsektorin hyvä kannattavuus, Venäjältä tuodun puun korvaaminen suomalaisista metsistä ja energiapuun runsas kysyntä. Lisäksi puun hinnat ovat pysytelleet hyvällä tasolla, mikä on lisännyt hakkuita metsissä.

Energiapuuta tarvitaan fossiilisten energialähteiden korvaajaksi lähivuosina, mutta pitämällä tähtäyksellä puun tulevaisuus energialähteenä on epävarma. Varsinkin kuitupuun korjuu työllistää, kun kysyntää pitävät yllä Venäjän puun tuonnin loppuminen ja investoinnit uusiin tuotantolaitoksiin. Vaikka tuotantolaitoksia on suljettu, arvioidaan uuden kapasiteetin lisäyksen aiheuttaman positiivisen syyksen alan työllisyyteen olevan kuitenkin merkittävämpi. Uudet tuotantolaitokset tarvitsevat ympärilleen toimivat raaka-aineen hankintaketjut. Kuitupuun tarpeesta kertonee sekin, että kuluvan vuoden syksyn myötä Stora Enso ja Metsä Group alensivat korjattavan kuitupuun läpimitan viiteen senttiin. Lisäksi puunsaannin turvaamiseksi on puun ostoalueita

laajennettu ja myyjille tarjottu etuuksia. Puun korjuu ja työ metsissä on jalostaville yritysille entistä tärkeämpää. Nopeasti muuttunut tuontipuun tilanne niin tuotantolaitosten puun tarpeen kuin energiatuotannonkin osalta on lisännyt työtarjouksia ja -tehtäviä metsätalouden työntekijöille ja yrittäjille.

Uusiutuva energiaa tarvitaan

Viime talven kokemusten perusteella tuleva lämmityskausi tulee olemaan ongelmallinen lämpölaitoksille, kun sota Ukrainassa sekoitti energia-alan. Hakeyrittäjillä on riittänyt työskä, kun hakkureihin on syötetty metsistä niin hakkuutähteitä, rankaa kuin kokopuutakin. Kesällä 2022 turvetta alettiin nostaa uudelleen. Fossiilisten energialähteiden lisäksi halutaan

Metsätalouden työlliset 2021 ja 2022 keskimäärin ja prosenttiennusteet vuosille 2023–2024.

	Määrä, hlö		Muutos, %	
	2021	2022	2023e	2024e
Toimihenkilö	4 000	5 000	2	1
Työntekijä	8 000	8 000	0	3
Palkansaajat yhteensä	12 000	13 000	1	2
Yrittäjät ja yrittäjäperheen jäsenet	12 000	13 000	2	4
Metsätalous yhteensä	25 000	27 000	1	3

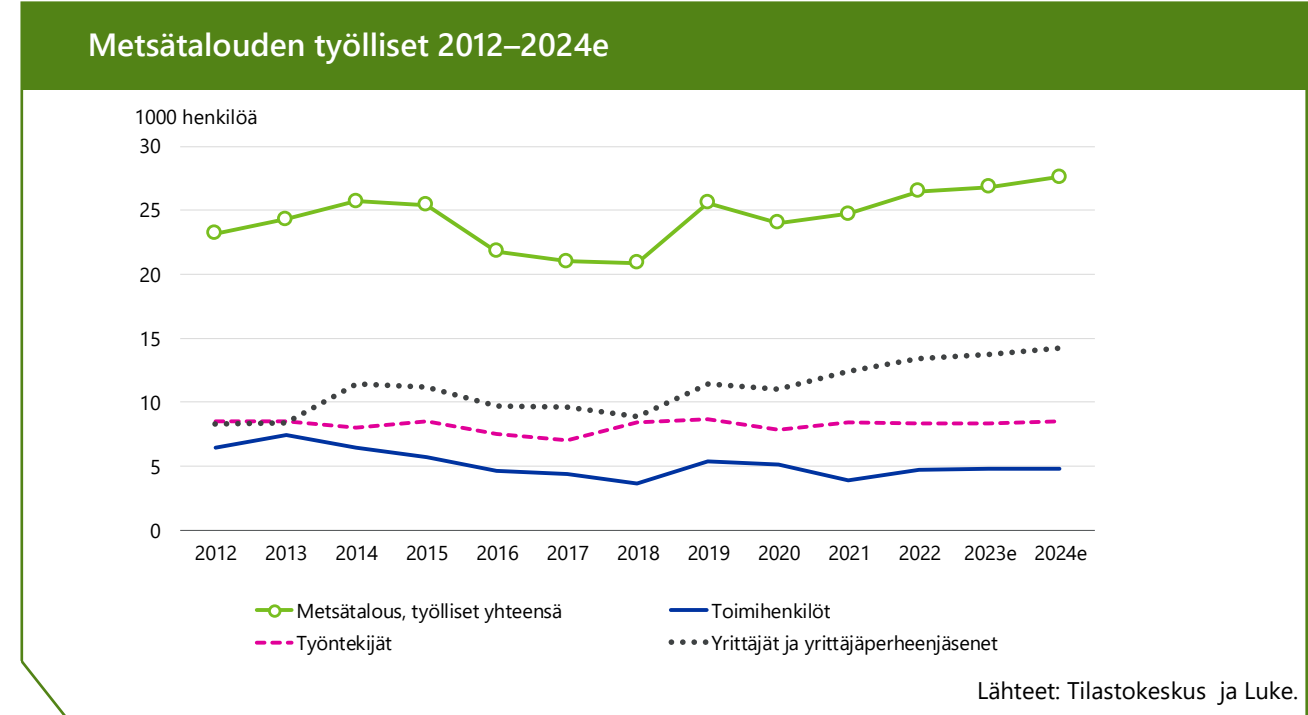
Työllisten määrä ilmoitetaan Tilastokeskuksen ohjeen mukaan pyöristettynä lähimpään tuhanteen. Muutoksista ei voida ilmoittaa prosenttilukuja, sillä taustalla olevat työllisten määrät ovat vähäisiä. Taustavaikuttajana on Tilastokeskuksen työvoimakyselyn vastausasteen väheneminen ja siten virhemarginaalien kasvaminen. Lähteet: Luke ja Tilastokeskus.

irtautua myös riippuvuudesta Venäjään. Sähkön hinnan vaihtelu on aiheuttanut metsätaloudessa myös aktiivisuutta polttopuun korjuussa, kun klapi-koneet ovat käyneet hyvin kaupaksi puulämmityksen lisääntymisen myötä. Raakapuun ostajia ovat olleet myös klapiyrittäjät.

Uusiutuvan energian osuus kipusi 42 prosenttiin energian kokonaiskulutuksesta Suomessa vuonna 2022. Uusiutuvasta energiasta huomattava osuus, noin 70 prosenttia tuotetaan puubiomassasta. Uusiutuvaa energiaa tuottaa Suomessa runsaat 1 300 yritystä, jotka työllistävät liki 9 000 henkilöä. Yrityksistä huomattava osuus (liki 90 %) on alle kymmenen henkilöä työllistäviä mikroyrityksiä. Uusiutuva energia on kasvava ala, joka tarjoaa työtä myös maaseudulla. Työmahdollisuuksien on arvioitu lisääntyvän vuoteen 2030 saakka. Laskelmien mukaan energia-, vesi- ja jätehuoltoon tulisi kouluttaa vuoteen 2030 mennessä 10 000 uutta ammattilaista.

Minne suuntaa metsätalous?

Metsätalouden ympärillä on paljon epävarmuutta, kun ilmastonmuutoksen hillitseminen ja luonnon monimuotoisuuden turvaaminen voivat tulevaisuudessa rajoittaa hakkuita. Toisaalta esimerkiksi hiilen sitominen puurakentamiseen saa tukea useista suunnitelmista ja ohjelmista. Hiilensidontaa metsässä voidaan myös säilyttää siten, että kasvavaa puustoa nuorennetaan ja metsää uudistetaan. Tavoite voidaan toteuttaa käytännössä osaavien teki-

jöiden ja asiantuntijoiden, siis metsätalouden ammattilaisten avulla. Metsätaloudessa tarvitaan myös kaukonäköistä riskien hallintaa, jotta osataan varautua esimerkiksi mahdollisiin luonnonmullistuksiin, sään ääri-ilmiöihin myrskyineen ja hyönteistuhoihin.

Metsäkoneissa uusi automaatio tukee ja helpottaa kuljettajan työtä. Puun kaukokuljetuksissa nähtäneen siirtymä fossiilisesta dieselistä uusiutuvaan energialähteeseen, kun tavoitteena on liikenteen päästöjen vähentäminen. Mahdollisesti kansainvälisen tilanteen levotto-

muuden lisääntyminen kuluvan vuoden aikana kääntää katseen kansallisen metsätalouden mahdollisuuksiin, missä on vankkaa osaamista ja yrittäjyyttä ja lisäksi raaka-aine on huoltovarmuusnäkökohdasta valmiiksi hajasijoitettuna maan eri puolille.

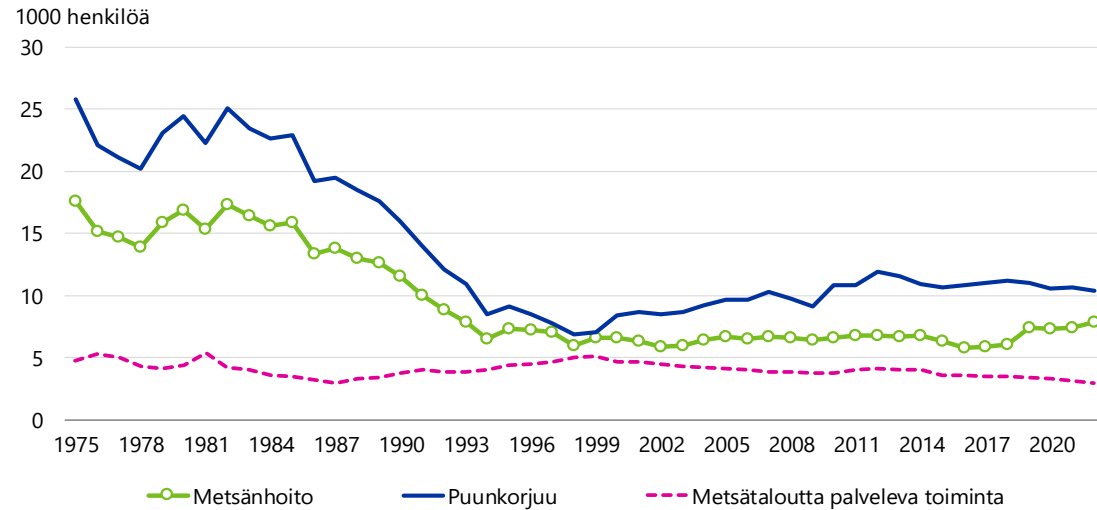
Koneyrittämisen käännteitä

Yrittäjien ja yrittäjäperheenjäsenten määrä lisääntyi vuonna 2022 edelliseen vuoteen verrattuna. Venäjän hyökkäyssodan arvioidaan vaikuttaneen koneurakointiin haitallisesti, kun kustannukset ovat kohonneet ja vähentäneet

alan kannattavuutta. Osalla yrittäjistä työkorvaukset ovat indeksisidonnaisia, jolloin kustannusten nousu siirtyy eteenpäin lopullisten käyttäjien kontolle. Koneyrittäjien hankaluutena on myös osaavien kuljettajien löytäminen. Koneiden tuottovaateet ovat niin huomattavat, että yrityksen pitäisi onnistua löytämään huipputaitavia ja -tuottoisia ohjaajia eikä keskivertoista tai opettelevaa kuljettajaa ole varaa palkata. Urakoitsijayrityksille toivotaan pitkäkestoisempia sopimuksia, ja lisäksi rahaliikenteen pitäisi kulkea kuukauden maksujalla. Metsäkoneyrittäjyys voi olla hyvinkin kansainvälistä, sillä koneita saatetaan siirtää töihin myrskytöihin Saksaan, aiemmin Venäjälle, Viroon ja naapurimaahan Ruotsiin. Vuosien varrella käytettävät koneet ovat kehittyneet kestävämmiksi ja huoltovarmiksi.

Metsätalouden työllisyyskehityksen ennakoidaan säilyvän kuluvana vuonna kääntyneestä suhdanteesta huolimatta positiivisena. Hyvää virettä pitävät yllä puun ja työtarjousten hyvä kysyntä niin uusille tuotantolaitoksille kuin energiatuotantoonkin. Metsätalouden palkansaajien työllisyyden ennustetaan kasvavan prosentin. Yrittäjien ja yrittäjäperheenjäsenten määrä lisääntyy kuluvana vuonna kahdella prosentilla. Siten koko metsätalouden työllisyys lisääntyy prosentin edellisvuoteen verrattuna. Vuonna 2024 talouden suunnan ennus-

Metsätalouden työlliset alatoimialoittain 1975–2022

* Vuosien 2021 ja 2022 tiedot ennakkotietoja.

Lähde: Kansantalouden tilinpito, Tilastokeskus.

tetaan muuttuvan positiivisemmaksi, jonka myötä metsätalouden palkansaajien määrä lisääntyy kaksi prosenttia. Ensi vuonna yrittäjien ja yrittäjäperheenjäsenten määrä lisääntyy neljä prosenttia. Ensi vuonna metsätalouden työllisyyden ennustetaan lisääntyvän kolme prosenttia.

► [Luken tilastot: Metsäsektorin työvoima](#)

Ennusteiden osuvuus

Ennusteiden osuvuus 2012–2022

Jari Viitanen

Metsäsektorin suhdannekatsauksissa esitettävät ennusteet vastaavat Luonnonvarakeskuksen (aiemmin Metsäntutkimuslaitoksen) suhdanneennusteryhmän tutkijoiden käsitystä metsäsektorin todennäköisimmästä kehityksestä. Metsäsektorin ennusteiden perustana on monien muidenkin toimialojen ennustemallien mukainen kysyntäjohteinen ajattelu. Kansainvälinen ja kotimainen talouskehitys määrittelevät vallitsevan ja tulevan suhdannekehityksen, joka yhdessä muiden metsäteollisuuden kilpailukykyyn vaikuttavien tekijöiden (valuuttakurssivaihtelut, puuraaka-aineen saatavuus, politiikkamuutokset toimintaympäristössä, kilpailijamaiden toiminta yms.) kanssa vaikuttaa vientimarkkinoiden kautta suomalaisten metsäteollisuustuotteiden kysyntään ja vientiin. Metsäteollisuuden tuotteiden kysynnän vaihtelut puolestaan heijastuvat edelleen kotimaan metsätalouteen.

Ennusteet ovat taustaoletuksille ehdollisia odotusarvoja, ja ennustevirheet johtuvat muun muassa kansainvälisten talouskasvuennusteiden virheistä. Lisäksi ennustevirheisiin vaikuttavat muun muassa virheet talouspolitiikan päätöksentekijöiden käyttäytymisen arvioinnissa, virheet käytössä olleissa tilastoissa ja niiden ennakkotiedoissa, talouden rakennemuutokset ja satunnaisvaihtelu.

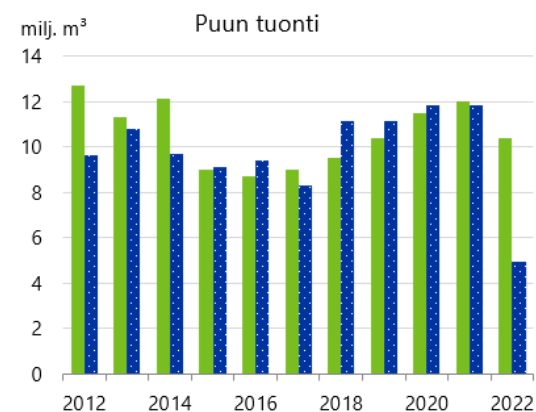
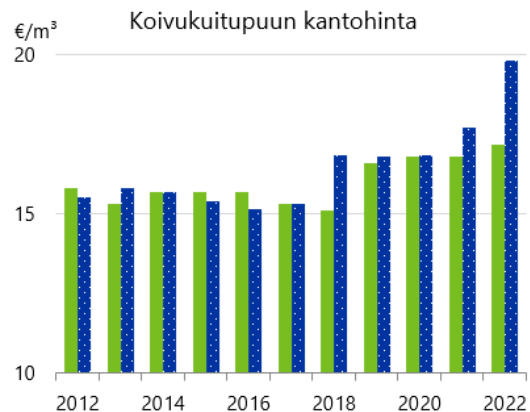
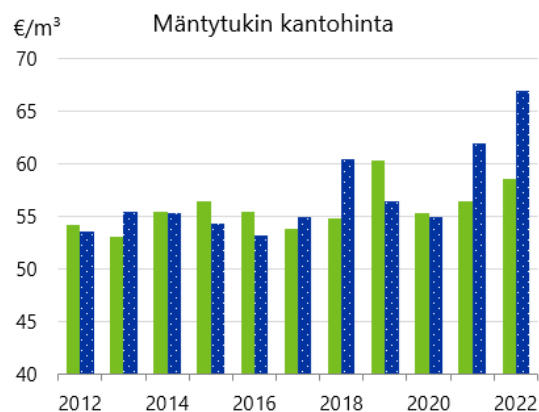
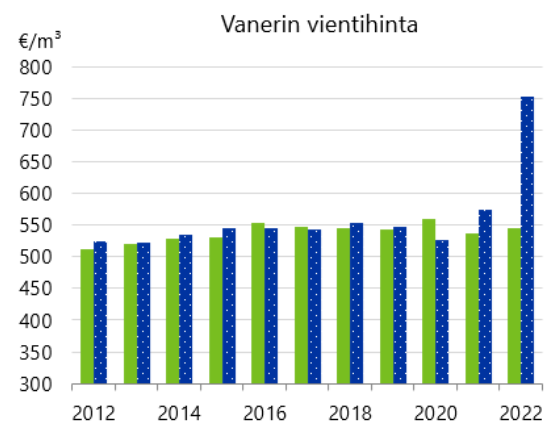
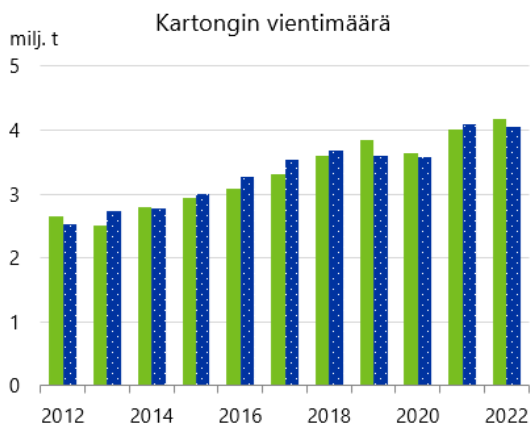
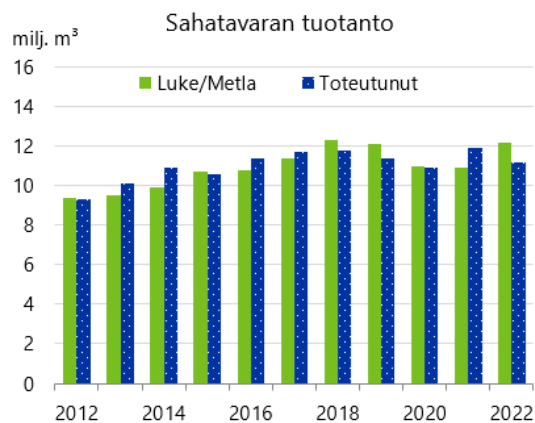

Kuva: Pixabay/Drew Beamer.

Oheisissa kuvioissa tarkastellaan muutaman esimerkin avulla metsäsektorin suhdannekatsausten piste-ennusteiden toteutumista vuosina 2012–2022. Kunkin vuoden ennuste on tehty edeltävän vuoden syksyllä sen tiedon perusteella, mikä on ollut käytettävissä syys-lokakuun vaihteessa. Hintavertailut on tehty nimellishinnoin. Kuvioista käy selvästi ilmi, kuinka ennustevirheet ovat suuria niinä vuosina, jolloin maailmantalouden kasvuennusteet ovat poikenneet erityisen paljon toteutuneista kasvuista. Suhdanneherkkänä toimialana sahatteollisuudessa tapahtuvia muutoksia on ollut erityisen vaikea ennakoita, mikäli taloutta kos-

kevat ennusteet eivät toteudu. Vuoden 2020 kevättalvella puhjennutta koronapandemiaa ei edellisen syksyn ennusteissa pystytty ennakoimaan, mikä näkyy metsäteollisuuden tuotanto- ja vientimäärien ennusteiden yliarvioina. Vuoden 2021 havusahatavaran huippusuhdanteen ennätyskorkeita maailmanmarkkinahintoja ei pystytty ennakoimaan, mikä näkyy sahatavaran vientihintojen voimakkaana aliarviona. Venäjän hyökkäys Ukrainaan helmikuussa 2022 vaikutti merkittävästi maailmantalouteen ja Suomessa erityisesti puun tuontiin ja puumarkkinoihin, mitä ei vuoden 2021 syksyllä tehdyistä ennusteissa pystytty huomioimaan. Lehti- ja havuselun tekninen korvattavuus sekä ostajien varastojen määrän arviointi ovat usein vaikeuttaneet sellun viennin yksikköhintojen ennustamista. Huomion arvoista kuitenkin on, että ennusteet eivät ole johdonmukaisesti ali- tai yliarvioineet mitään metsäteollisuuden osaluetta.

Luken/Metlan ennusteet joistakin keskeisistä ennustemuuttujista sekä niitä vastaavat toteutuneet arvot, 2012–2022

Lähteet: Tulli, Metsäteollisuus ry ja Luke/Metla.

Metsäsektorin suhdannekatsaus on lokakuussa ilmestynyt, monipuolinen tietopaketti Suomen metsäteollisuuden ja metsätalouden tilanteesta ja lähiajan näkymistä.

Kuvaus metsäsektorin kehityksestä:

- ennusteet
- metsäteollisuuden tuotanto ja vienti
- raakapuumarkkinat
- bioenergiamarkkinat
- kannattavuus
- työvoima

Suhdannekatsesta on julkaistu vuodesta 1991 lähtien. Vuosina 1998–2012 julkaistiin myös englanninkielinen Finnish Forest Sector Economic Outlook. Vuodesta 2013 lähtien suhdannekuva on täydennetty kesäkuun alussa ilmestyvällä Metsäsektorin suhdannetiedotteella.

Toimittajat

Jari Viitanen
Antti Mutanen
Sari Karvinen

Tiedustelut

Jari Viitanen
Luonnonvarakeskus Joensuu
Yliopistokatu 6B
80100 Joensuu
Puh. 029 532 3033

etunimi.sukunimi@luke.fi

Tekijät

Kari Härkönen, MMM, tutkija
Marja Kallioniemi, MMT, dosentti, tutkija
Matleena Kniivilä, MMT, erikoistutkija
Jussi Leppänen, MMM, tutkija
Antti Mutanen, MMM, YTK, erikoistutkija
Tuomas Niinistö, MMM, yliaktuaari
Johanna Routa, MMT, erikoistutkija
Esa Uotila, MMM, tutkija
Esa-Jussi Viitala, MMT, VTM, erikoistutkija
Jari Viitanen, YTT, erikoistutkija

Mika Galkin, erityisasiantuntija
Sinikka Jortikka, erityisasiantuntija
Sari Karvinen, erityisasiantuntija
Merja Lindroos, asiantuntija

etunimi.sukunimi@luke.fi

ISBN 978-952-380-528-6 (Verkkajulkaisu)

ISSN 2342-7639 (Verkkajulkaisu)

URN <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-380-795-2>

Copyright: Luonnonvarakeskus (Luke)

Kirjoittajat: Jari Viitanen, Antti Mutanen ja Sari Karvinen (toim.)

Julkaisija ja kustantaja: Luonnonvarakeskus (Luke), Helsinki 2023

Julkaisuvuosi: 2023

Kannen kuva: Erkki Oksanen/Luke

Kuvat: Erkki Oksanen/Luke, Metsä Group, Metsäteollisuus ry, Pixabay, Unsplash